

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

BAVUL

Hayat bir yolculuktur, yanınızda bulunsun.

Temmuz 2020

Sayı: 58

Fiyat: 10 TL

KKTC: 11 TL

Poster
hediyeli!

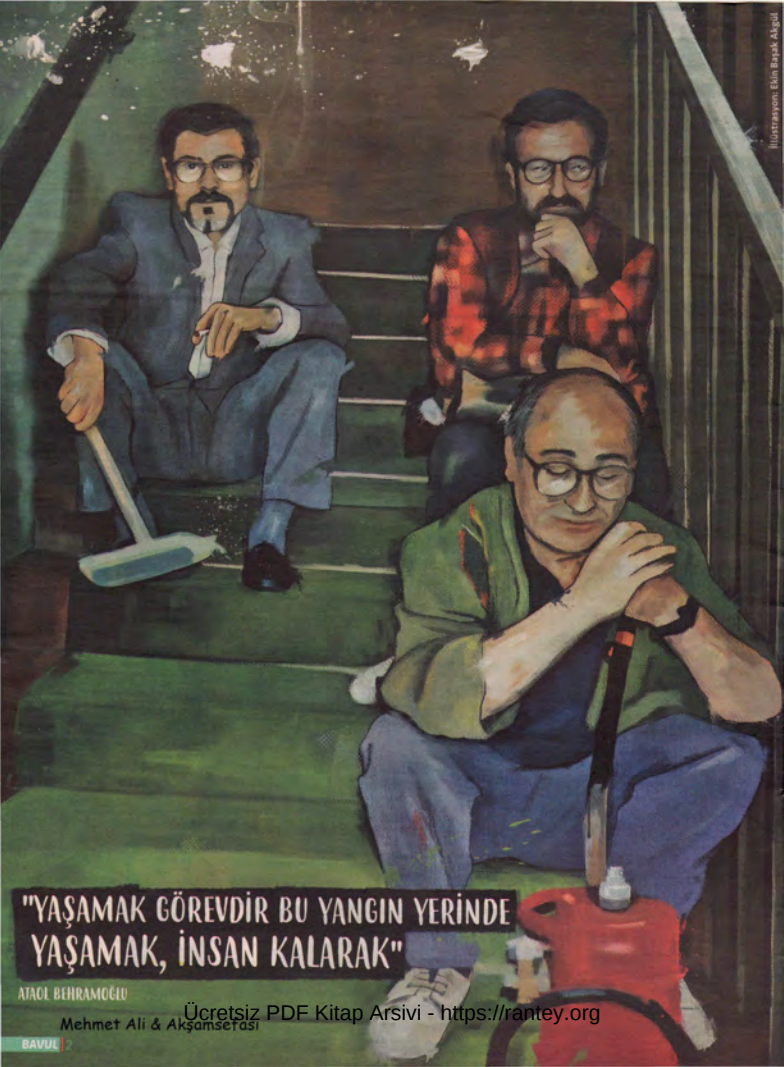

TELEFON

"Benimle oynama söyledim sana
şansını zorlama uğurlar olsun..."

Şükrü Erbaş • Şevval Sam • Atıl Behramoğlu • Emre Kongar • Sezgin Kaymaz • Haydar Ergülen • Jehan Barbur • Otisabi • Nejat İşler
Vedat Sakman • Aşkın Nur Yengi • Metin Özülkü • Sibel Alas • Demir Demirkan • Bora Eboğlu • Erdal Çelik • Hakan Eren • Erdal Güney • Kaan Sezyum
Melis Danişmend • Evrim Kurban • Deniz Kızıldağ • Serkan Arslan • Serkan Arslan • Serkan Arslan • Serkan Arslan • Serkan Arslan • Serkan Arslan
Aysegül Öneren • Serinina Duman • Nilüfer Tırpan • Zehra Çelenk • Meltem Yılmazkaya • Aydılgözü • Gül Çetin • Cenk Taner • Ali Deniz Uslu
Salih Bolat • Pınar Ergün • Alper Bahçekapılı • Arzu Erkan Yüce • Serkan Fidan • Doğu Şahin • Şafak Salda • Yunus Emre Ceren • Burak Abatay

**"YAŞAMAK GÖREVDİR BU YANGIN YERİNDE
YAŞAMAK, İNSAN KALARAK"**

ATAOL BEHRAMOĞLU

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamserası

ATAOL BEHRAMOĞLU

Bir şiir ve öyküsü

("Salvador Allende'yi Dinlerken")

Salvador Allende Gossens 26 Haziran 1908'de Şili'nin Pasifik Okyanusu kıyısındaki bir liman kenti olan Valparaíso'da bir burjuva ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Aynı şehirse tıp fakültesi öğrenimi gördü. Siyaset yaşamının ilk döneminde öğrenci lideri olarak seçkinleşti. 1932'de Şili Sosyalist Partisi kurucuları arasında yer aldı. 1937'de parlamentoya girdi. 1939'da Halk Cephesi hükümetinin sağlık bakanı oldu. Yoksul halkın sağlık koşullarının iyileştirilmesi için çabaları nedeniyle halk onu "yoksulların bakanı" olarak adlandırdı. 1943'te Sosyalist Parti genel sekreterliğine seçildi. Şili parlamentosunda senato başkanlığı yaptı. 4 Eylül 1970'te Sosyalistler, Komünistler, Liberaller ve Hristiyan Demokratlardan ayrılmış olanların birleşmesiyle kurulmasına ön ayak olduğu Halk Cephesi'nin(Unidad Popular) adayı olarak girdiği başkanlık seçimini kazanarak Şili'nin Güney Amerika'nın ve belki dünyanın) seçimle iktidara gelmiş ilk Marksist devlet başkanı oldu.

Halk yarına gerçekleştirmeye başladığı radikal girişimleri arasında, hemen hepsi ABD şirketlerine ait olan bakır madenlerini devletleştirme hedefine yönelik emperyalizmin kabul edileceği bir şey değildi.

Hükümet karşıtı gösteriler, 1973'ün ortalarından başlayarak sağdan ve soldan gelen terör ülkeyi karışıklığa sürükledi. Zırlı bir birliğin darbe girişimi Allende'nin 1972 güzünde hükümete ortak ettiği ordunun da artık onu desteklemediğini gösteriyordu. 1973 Haziran sonunda da parlamento çoğunluğu Allende yönetimini yasa dışı ilan etti.

Bunları, Allende'nin 1973 Ağustos ayı sonunda silahlı kuvvetler başkomutanlığına getirilen General Augusto Pinochet'nin, çokdeğişlikli bir hafta sonra, 11 Eylül 1973 tarihinde, sonuçları bakımından bütün Güney Amerika vedünyatarihinin en kanlı, en acımasız, insanlık değerlerini en yok edici darbelerinden biri olan faşist darbesi izledi.

Kuşatılan Başkanlık sarayındaki fotoğraflarında, yaşamboyu ünlü olan belki ilk kez bir silahla görülen Allende teslim olmayı reddetmeyi seçti.

eliyle son verdi.

Allende'yi görüp dinlemiş belki tek Türk, böyle olmasa bile birkaç tanesinden biri olduğumu tahmin ederim.

1973 yılı, Moskova Üniversitesi Rus Filolojisi bölümünde yüksek lisans öğrencisi olduğum iki yıldan biridir. Hangi aydı, şimdi tam olarak anımsamıyorum. Okul açık olduğuna göre, yaz ya da güz başlangıcı, büyük olasılıkla ikincisi olmalı.

Moskova'ya ziyaret etmekte olan Salvador Allende'nin üniversitede öğrencilere bir konuşma yapacağı duyuruldu. Büyük salonu dolduran öğrencilerden biri de bendim. Sahnedeki topluluğun tam ortasındaki Allende ve çevresindekiler şu andaymışçasına gözlerimin önündeydi. Bunlardan biri, üniforması içinde dımdık,

arkayasımsıktaralı simsiyah saçları ve çatık kaşlarıyla, sonderecediği yüzübir genç subaydı. Bu genç subay kısa süre sonra gerçekleştirecek darbenin içinde miyer alacak, yoksa darbenin kurbanlarından birimi olacaktı? Arşivlerdebu mutlakabelidir... Benim için önemli olan ise, üniforma içindeki o kibirli duruşun, mikrofon önündeki coşku ve içten adamın hemen

arkasında, ona saplanmaya hazır bir hançer gibi görünmesi ve konuşma sonrasında Üniversite yurdundaki tek kıyık odama giderek yazdığım "Salvador Allende'yi Dinlerken" adlı şiirini yazılma etkenlerinden biri olmasıdır...

Salvador Allende'nin İspanyolca konuşmasının Rusçaya her halde yapılan çevirisinden tek sözcük kalmamış aklımda. Fakat onun duruşundaki insanca sadelik, sesindeki duygu ve coşku titreşimleri şu andaymışçasına belleğimde...

Çok kısa bir süre sonra, bu kez Paris'te bir parkta, ağlayarak ve üzüntüden yumruklarını dişleyerek "11 Eylül 1973" adlı şiirimi yazacaktım.

Görünüşü de bir başka yazıya...

SALVADOR ALLENDE'Yİ DİNLERKEN

Cesur adamı üçüncü dünyanın
Çağımızın delikanlısı
Umutlu
Genç
İçten
Şair
İktisatçı

Otesinde yalanın dolanını
Otesinde
Şeytan alası bürokrasinin
Şuracıkta
Konuşurken de
İçinde devrimin

Konuşurken o
Övünç duyarsın
Bu çağdan olduğuna
Ve işte
Etili canlı simgesi
Kahramanlığın
Duruyor karşında

Sanki o değil
Omuzlayan
Bir halkın
Ve bir umudun sorumlusu
Ve sanki o değil
Sırtında her an
Kahpe bir namlu
Oylesine sakın, olağan
Ve yaptıklarından duyduğuşu
gurur
Bir içinin gururu

Salvador Allende
Bir adam
İnsanca aydınlık
Ve sıcak
Ve sanki Türkçe konuşsam
Anlayacak

Moskova 1973

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Tutmasaydım düşüyordun

"Hadi oğlum, ödele misin nesini!" Denizde bir nokta gibi görünen Arif, en az beş metre yukarıdaki sivrı kayanın ucuna caklı tahta iskelede, kırmızı şortu ve oluz bacaklarıyla dikilen Murat'a bağınyordu. Arif çoktan aşağı atlamıştı, şimdi atlama sırası Murat'taydı.

"Hala atlamadın mı lan?" diye bir ses geldi Murat'ın arkasından. Ürkerek arkasına döndü. 20 dakika önce suya taklalar atarak atlamış olan Cevdet, iskenelin başından ona doğru yürüyordu. Kayalığı tekrar tırmamıştı, Murat suya atlayana kadar iskeleye ulaşmıştı bile. "Atlayacağım, darlamasına oğlum!" dedi Murat. Arif tekrar aşağıdan bağırdı: "Seni mi bekleyeceğiz bütün gün? Çıkıyom ben!"

Cevdet, kulağında kalan suyu dökmek için kafasını yana doğru eğerek "Bu kadar korkuyorsan niye geldin ki bizimle buraya?" dedi. "Korkuyorum ya!" dedi Murat, gözlerini sudan ayırmadan. "Demek korkuyorsun..." dedi Cevdet ve aniden Murat'ı tutusuyaitergibi yaparak "Tut-masaydım düşüyordun!" dedi. Murat'ın aklı paniği o an ortaya çıktı. "Lan n'ayıyorsun manyak!" diye bağırdı. Cevdet kahkahalarla gülmüyordu şakasına.

Denize girmek için yüksek bir yere çıktığında yanında birerlik varsa, hikâyenin gidebileceği iki yön vardır. Birinde, senden önce aşağı atlayan birer sana seslenip "Atla, korkma, ben seni tutarım!" veya "Atla, korkma, su çok güzel!" gibi cesaretlendirici şeyler söyler. Diğerinde ise "Tut-masaydım düşüyordun!" şakası yapılır. Bu şaka, düşme paniğini yanındakine yaşatmaktan zevk almak üzerine kuruludur. Özellikle çocuksan, ikinci senaryoda dünyaya, insanlara ve kendi yapabileceğine olan güvenin bir anlığına kırılır, yerineanksiyete ve stres seviyenciddi anlamdayükselir. Bazı çocukların şansı veya şanssızlığı, yanlışları ne tür insanlarla yüksek yerlere çıktıklarıyla doğrudan ilgilidir.

Murat, Cevdet'in üstüne yürüdü, sinirini Cevdet'ten çıkarmak üzereydi ki Cevdet suratına "Kooorkaaak!" diye bağırdı. Bu kadan fazlaydı artık. Korkaktı evet, ölmekten korkuyordu. Ne vardı yani? İnsan ölmekten korkmaz mıydı? İnsanı hayatta tutan en

temel içgüdü bu değil miydi sanki?

Murat, Cevdet'i itti. Cevdet yere düştü. Sirtını iskenelin tahtalarına vurdu. Canı yanınca gülmesi kesilmişti. "Gücün bana mı yetiyor bebe? Babandan dayak yerken sesini tüm mahalle duyuyor. Onu da itsene böyle," dedi Cevdet, dişlerinin arasından tıslayarak.

Murat sinirini unuttu, dondu kaldı bu cümle karşısında. Demek herkes biliyordu babasının onu dövdüğünü. Ağlamalarını, çığlıklarını, yalvarmalarını bütün mahalle duyuyordu demek. Hepsi duyuyordu, hepsi biliyordu ama hiçbirini bu adamı durdurmak için bir şey yapmıyordu, öyle mi? Kimse kapıyı çalmıyor, kimse gelip babasını üstünden almıyor, kimse onun o kırmızı suratına bir yumruk patlatmıyordu, öyle mi?

Korkaktı evet, ölmekten korkuyordun. Ne vardı yani? İnsan ölmekten korkamaz mıydı? İnsanı hayatta tutan en temel içgüdü bu değil miydi sanki?

Murat havlusunu aceleyle topladı. Hızlı adımlarla iskeleden ayrılıp evin yoluna vurdu kendini. Cevdet arkasından "Ödeleksen işte, anca kaçarsın böyle!" diye bağırmaya devam ediyordu. Cevdet'i duymuyordu bile Murat.

Haydi kendisi küçüktü, babasına gücü yetmiyordu. Kocaman gövdesi ve keskin bakışlarıyla Kasap Hüseyin neden çalmıyordu evin kapısını? Babasını şöyle ceketinden tuttu duvara niye savurmuyordu? Kahvedeki komşu beyler toplanıp gelseler, "Bak koçum, bir daha bu kadına, bu çocuklara elini sürdüğünü duyarsak seni beter ederiz," deseler, ne olurdu sanki?

Onun yerine oturup Murat'ın çığlıklarını mı dinliyordardı? Annesinin "N'olur çocuklara vurdu" diye yalvarmasını mı dinliyordardı? Bir insan böyle bir acıyı dinler de nasıl tepki vermez? Televizyonda bu sahneleri görseler içleri acıyacakken, demek her şeyi duyuyorlardı da... Aklı almıyordu Murat'ın.

Küçük kardeşini daha az dövsün diye kendini babasının önüne atıyordu Murat. Küçük kardeşi dayığa dayanamaz diye korkuyordu. Korkaktı, evet. Küçük kardeşi ölüyor diye korkuyordu. O yüzden kendini dövdürüyordu babasına. Babası ne zaman annesine vursa, kardeşini odaya saklayıp kendi çıkıyordu er

Tokat kulağına gelmezse çok ağlamıyordu. Kemer hiç çıkmadıysa, bağmıyordu. Ama kemer ortaya çıktığında dayanamıyordu, bağırta bağırta düşüyordu onu bası. Sanki çığlık atmak, acının bir kısmını alıp götürüyordu gibiydi onun için.

Gününe göre, babasının kahvede ne kadar para kaptırdığına göre dayanın şekli ve şiddeti değişiyordu. Yani kahvedekiler biliyordu, öyle mi? Babası kumara oturur ve para kaybederse evde Murat'ı ve annesini bekleyen vahşetten haberleri vardı, öyle mi? Yine de izin veriyorlardı onun o masaya oturmasına...

Eve gitti Murat. O gece bu düşünce yüzünden uyuyamadı. Sonraki birkaç gece de... Geceleri uyuyamayınca, evin her yerini fare gibi karıştırmaya başladı. Annesinin bohçalarının [Hurç mu desek acaba? Bilmiyorum, bilmediğim için kafama takıldı :) arasında parlayan bir çelik gördü, çekti aldı. Işıl ışıl parlayan bir tabanca tutuyordu elinde. Duvara doğru tuttu, ateş eder gibi yaptı. Bu iş aklınayttı.

Ertesi hafta, babası eve sarhoş geldiğinde, eşyaları kırmaya, annesini dövmeye başladığında, sakince kardeşini alıp içerideki odaya kilitledi Murat. Yüklükle ilerledi, bohçaların arasından pırl pırl soğuk metalı aldı eline. Geçen hafta boyunca geceleri çalıştığı gibi emniyeti açtı. Olay mahalline geri döndü. Babası kemerini çıkarmış, annesinin sırtında şaklatıyordu. "Baba..." dedi sakince, babası duymadı. "Baba!" diye bağırdı. Babası umursamadı. İki eliyle tuttuğu metalı kaldırdı, babasının sırtına tuttu, tetiği çekti. Sonra bir daha, bir daha, bir daha. Babası yere yıkıldığında silahı yere, kendini evden dışarı attı.

Onca zamandır çığlıklarını duyup umursamayın mahalleli, camlara üşüşmüştü. Bir iki kişi sokağa çıkmış, birbirine "N'oluyor?" diye soruyordu. "Korkaktı sizli!" diye bağırdı Murat.

Kendini önce köyün dışına, sonra hep gittikleri yüksek iskeleye vurdu. Önce gömleğini, sonra ayakkabılarını ve pantolonunu çıkardı. Koştı, koştı, koştı ve atlandı. Havada düşülürken, ölümden korkmuyordu artık. Suya düştü, dibe doğru yol aldı, karanklık gözlerini açtı. Yüzeye çıkmadan önce biraz etrafını görmeye çalıştı. Suyun dibinde gücünün son raddesine kadar bağırdı, çığlık attı. Sanki çığlık atmak, acının bir parçasını alıp götürüyor gibiydi onun için. Hem burada bağırdığında, hiç kimse sesini duymazdı.

SEZGİN KAYMAZ

Anlatamazsın

Kooperatiften vücut bulan bir sokağın sakinleri uzunmüddet aynı sokağın sakinleriolarak kalırsa demirbaşlaşmış gibi görünür. Bilmem kaç zamandır burada yayılıp oturup kadim varlık pozları kesenehaliyuezaktan bakan, tabiatıyla zanneder ki bu kânaatkârin sanlevleri gibi kaldırımları da demirbaşlaşsın, elektrik direklerinde demirbaşlaşsın, ağaçlarda, çiçekleride demirbaşlaşsınistemektedir. Bir dokunmayın bizim güzel dünyamıza der gibidirler, ellemeyin der, yere batsın paranız, uzakdurunbızdender gibidirler, sarmaşıkli kameriyelerimizde gölgelenmek, kurnadan hâllisce süs havuzlarımızda göl balığı beslemek, balkonlarımızda güneşlenmek, бүкүлүп gitmiş çimim ağaçlarımızdan dut silkelemek, salıncaklarımızda sallanmak, kafalarımızı çiçeklipg mangallanımızı yaprak köftelerimizicizırdatmak istiyoruz biz, çocuklarımız torunlarımızı bu güzelbahçelerdebirindengüzel ağaçlara tirmenarak buyuyalım yaylmyaylanın yapraklarınaltında düşüp kalkarak çamur çukura girerek toza toprağa bulanarak insan gibi büyüsün istiyoruz, alın başınıza çalın, sizin olsun apartmanlarımız, rezidanslarımız, siteleriniz, toplayın pilınızı pirtınızı b' sıkıp otur güdin, bizi rahat bırakınder gibidirler.

Çok beklersin.

Demezler.

Hakikat şu ki, kimsenin azıcık aşım kaygısız başım dediği falan yoktur, hüsn-ü zandan başka bir şey değildir bu. Sekene esasen bir vakıtlertek tuğlasınahapı olabilmeköğüruna canınıvermeye hazır olduğu evine ocağına ters ters bakmakta, lan ne bağı bahçesi öğlüm demektedir bilâkis; keşke münhal bir müteahhit bulup versek de iki üç daire kapıp sefamızı sürsek, salak mıyz da şu küllüstür evlerin kahını çekelim, bokunda boncuk mu var aslanım, akarken dolduracağınıbu devirde, akarken dolduracağını akarken demekte, hatır hatır kaşınıp fercifer okuyan gözlerle dip köşe müteahhit aramakta, Lazıydı, Mardinliysidi, Beypazarıysıydı ayırmadan, elinde tel metreyle sokağın bir başından öbür başına bükür bura her inşaatçıya elle beni demektedir, bana elleş, mincır, çimcır, ne edersen et, seninim. Çünkü zannetmekteydi ki, tapuda onun adı kayıtlı diye o ev sahiden onundur, öyleyse ne demeye biticek evle kalırsın, lımar mimar geldi miydi tamam, yerine bir apartman diktir var ya! inşaatçıya

düşündairelerinin alayonundurve çünkü zannetmektedir ki bir evrak memuru bunlar senindir dedi miydi onlar onundur.

Onun olana mamelek denir neticede, mamelek mülktür, mülk paradır, para candır. Verdi miydi bir müteahhide... Üf!

Verecek artık, Kafaya koyduysa verecektir, bir şey yapamazsın, göt kismetten çıkmışa uçkur on yerinden kopar kardeşim, tutamazsın.

Yahu niye böyle yapıyorsun, mis gibi bahçeli evin var, yıktırma, etme tutma kıyma kardeşim, o da senin gibi ihtiyarlıyor zaman içinde, az mıkahırını çekti, var biraz dasen onunkinicek, ama yaşat, ağaçların da büyüüp dalı ol atmış ne güzel, yazık etme, bak sonra çok pişman olursun desende nafle. Kafasını sallayasallaya, aldığın efesi dişlerinin arasından fışşısaça savura, aah ah diyecektir sana, bildiğin gibi değil diyecektir, dışı seni yakaaar, içi beni. Alıp yürüyecektir üstüne, değil mi ki ilkin sen onun üstüne yürüdün, müdafaa geride kalmış, ana baba yadığarını satıp savmanın saklı utancında debelendiği için taarruza bile geçmiştir artık. Kendini selin gözünde haklı çıkarmak içimmiş gibi, ama esasen kendi kendinin gözünde haklı kılmak için alnını derisini çatlatarak, kışın çamuruyla saçla sen mi uğraşyon diyecektir, yazın torundan tozundan sen mi gına getiriyon, ağır bir halt sandığın bahçesini uzun uzun anlatacaktır sana, şu pek imrendiğin ayı gibi ağaçların kökleri beton büzleri parçalandığı için zirt pirt tikanan lăğım bacasını gösterecek, alı buyur deyip su bastıkça kavlayın, şışip bombe yapın dşöme tahtalarının üstünde dönmürt sekecek, akan damını, kevgire dönmüş yağmur oluşunu, kalkan, sökülen, dökülen sıvasını kötüleye kötüleye bir olacak, çatlaklarındın çıkıp frdönen kalacağını mi istersin, tozşeker kavanozunun içinde yuvalanmış koloni koloni karıncasını mi istersin, sırtına kaçan pisi pisi otunu, kulacağının içine yumurtlayan kulağakacağını mi istersin, bir kahr dolu hayattan dem vurup ağlaşacaktır suratına suratına. Doğalgaz bağlatsan da ısınmazdır şerefsizsin bunlar, mecbursundur, soba yakacaktır. Perdelerin küllenerek, mobilyaların ziftlenecek, halıların pislenecek, duvarların islenecek, yazık mı değildir? Anasından emdiği sütü fitil fitil burnundan getiren şu göt boku yığından bir an evvel kurtulsa da, insan gibi, efendi gibi bir apartman

Elhâk, kötüdür.

Ama anlamaz.

Alttan ala ala, haklı olduğun noktalar da var tabii yani dersin çaresiz, bak demedi deme dersin, ileride çok arayacağınıbu rahatlığı, apartmana yerleş de gör bir. Üüü, tepende üsttekilerin bebeleri tapırdayacak, uykun bölünecek, altındaki kütük kapıların çarpacak, sinirin bozulacak, yukarıki kar pencerelerine hali çırpacak, gözün dönecek, eve gelirken emmek almayı unutacaksın, beşkat merdiveninip çıkmaktan anan ağlayacak, apartman yöneticisi paralanı ki mi ediyor ki diye fesatlanacağını, çatıkamın damıakaalt kattaki banane, benim damım mi akıyo ki benden ekane adiat istiyondiyecek, altkatılăğım bassalı üst kattaki beni basmadı ya, ben niye para veriyomuşun diyecek, alttı üstü sağı solı bitiş bitiş oturan herkesherkesi rahatsız ettiğini herkesherkeseden gidecek, şu bahçeli evde bulduğun komşuluğu mumla arayacaksın.

Anlat anlatabildiğin kadar.

Nâfile.

Ne dersen de, niyet bozulmuşsa mazeret ganidir.

Gidecektir çimim bahçeler ağaçlar çiçeklersüs havuzları kameriyeler mangallar salıncaklar. Ağaç kokulu aşıp çerçeveser pervazlar sökölüp atılacak, evler ocaklar yıkılacak, yerine akrilik boyalı naylon pencereli kazık gibi apartmanlar dikilecek, ev üstüne kurmuş gibi olacaksınız; namaza dursun üst komşun kafanın üstünde kibleye doğru yellenecek, onu duyaçaksın, alt komşun hapırısı hanım hapırısı dı sanıp ona çok yaşa diyeceksin, Ramazan'da oruç tutuyorum diye yalan söyleyecek olsan, aa, ne orucu anacım, sabah şingir şingir kaç yaşısı sesi geliyordu diyecek bitişteki karı, olmayacak, olmayacak, olmayacak, insan insanın üstüne, iç başını üstüne geçip kurulacak, millet birbirinin üstüne yığılacaktır.

Reva mı?

Reval

O da müteahhit ailesi sükün edip bebeler balon gösterip gibi cıncıklı boncuklu apartman dairelerini gösterdi diye elletmemiş o aralını burlandı. Ohokun. Beterolsun.

NEJAT İŞLER

Öfkeli piçler bataryası

Yıkım Günlüğü-7

Acı, sol baldırda.

Akrep, avucumun içinde. Şifacıya koşmam lazım. Ölüm aklımda değil, uyundurduğu yoğunlar aklımda. Öyle de güzel ki. Kocası adam öldürmüş onu almak için. Eski jandarma karakolunun önüne kadar geldim, düştüm. Annemi gördüm ilk, sonra ilkokul hocamı, onun kızını, basketbol takımındaki arkadaşlarımı, "hiç çağırılmayan Yakup'u", Sylvia'yı sonra, bir de erkek kardeşimi. Erkek kardeşim yok biyolojik olarak. "Çokkardeşim var" diye ikna ettim zehirlenmiş aklımlı. Öldüm. "Evlât, iyi misin?" Sorun kalmamış, net görebildiğim biri var karşımda; yüzgecinde tespih, kocaman bir orkinos. "Zehri emdim, tütünü bastım," dedi. Salak bir soru geldi aklıma, sordum:

- Deniz yok, nasıl buradasın?

- Son orkinosum ben. Beni tutan balıkcı garip bir adamdı. Yemeye de satmaya da kıyamadı, evcilleştirdi beni. Karada yaşamaya alıştım, sizin gibi geri zekâlılara rağmen.

Bir sigara yaktı, bıçağım gittiği için hayıftandım. Zira balık yemeyeli çok oldu. Evet, insanlığı nankör. Yemek istedim hayatımı kurtaran orkinosu. Uzattı sigarayı, bir nefes aldım. "Arkadaşlık birbirini yememe anlaşmasıdır" lafı çnladı kulağımda. "Lan buradan Moby Dick'ekadar gideriz," diye düşündüm. O ara ezan okudu müezzinz Cumayarı'ndan. "Namaza gidiyormuş, Allah razı olsun," diyerek ayırdım orkinostan. Benim bağ basıldıktan sonra, bir tek hocayla müezzinzlenişti.

yardıma. Eski yelken bezleri varmış fazla, onları getirdiler, çadır yaptık beraber. O da yetmedi, Leros'tan getirdiğim tohumları da diktik. Bu yaptıklarının karşılığını zaten benden beklemiyorlar. Başka bir yerden, Allahtan...

Çakıl taşlarından bir hilal yapmış Hz. Bilal'e benzeyen kara derili müezzinz. Aslında biraz da basketçî LeBron

James'i andırıyor. Eski caminin olduğu yerde üç kişiyyiz. Hilalin içindesaf tuttuk, hoca, müezzinz, ben, ikindi namazını eda ediyoruz. Çocukluğumdaki ramazanlarda her mahallede bir "jet hoca" vardı. Ne olup bittiğini anlamadan uzun teravihnamazını süratle kıldırır, cemaatı evine yollardı. İkinci namazı zaten 8 rekât, dördü sünnet, üçü fard. Zaten üçü fard, dördü sünnet, beşi fard.

"Zeytinleri sıkacağım," deyip gitti hoca. Müezzinzle ikimiz kaldık. "Kadikatesi'nde pota yapmışlar, eski bakkalın yanında. Ne dersin, oynayalım mı?" diye sordum. "Obrovic'le çalıştım ben, seni zorlamayayım," dedi.

Obrovic'in lakabı, "Tanrı"ydı. Girmedim o topa. Teşekkür edip, ayırdım yanından...

Yıkım Günlüğü-8

Tütün yetiştirmeye karar verdim.

Hatta aklıma süper bir fikir geldi; tütün aromalı şarap yapacağım. Eşek almak istemişim, Nasreddin Hoca'yla anlaşılamadık. Ha bir de espri yapan tipleri sevmiyorum. "23 şişe şarap vereceğim," diyorum, "Serinletmez," diyor. 2 senedir sigara içmemiş, harmanmış, 38 şişeye kadar çıktım olmadı. Acayip sinirliyim. Pazarlık yeteneğime

**Eşek almak
istemişim,
Nasreddin
Hoca'yla
anlaşılamadık. Ha
bir de espri yapan
tipleri
sevmiyorum.**

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

güvenirdim, bitirdi beni.

"Aşığım ben eşeğime," dedi en son. "Hayırlı cumalar," dedim yürüdüm. Öfkeyle tabanvaylarken, yolda açılmamış sigara paketi buldum. Kesin gemi aracılarından biri düşürdü. Bir paket sigaraya eşek alma fikrini sevdim. Yürüdüm. Yürüdüm. Yürüdüm. Sersem bir arkadaşım yıllar evvel, "Yürürken daha iyi düşünürsün," demişti. İslamhaneleri'ne kadar gelmişim farkında olmadım.

Çerçi gördü beni, "Gel bir şarap içelim," dedi, oturduk. "Yav, sen n'apıyorsun burada? Gitsene İstanbul'a. Hükümet kuracaklar, lazım olursun," dedi. Herkes şakacı. Şarapçı olduğum için kolay lokma sanyorlar beni. "Sen önce kanna hükmet. Dün gece benedeydi," diyesalakkır köy kahvesi kontrası yaptım. Kahkahalar atarak yeni şişe almaya gitti. Bulduğum sigara paketini masasına bıraktım, tüydüm. İnsana karışayım diye Turgutreis'e yürüdüm.

Çok büyük bir çadır kent. Çarda gezdim biraz. Ayrayan kızların popolarına baktım. Kızıştım. Leros çok uzak şu an. Eldekinin kıymeti yok. Afrikalı bir fıstıkla kesiştik. Cesur. Üstüme yürüdü, gömleğimden çekti, "Çok yalnızım," dedi. "Ben bu numarayı bir yerden biliyorum," dedim. "Veriye yaparım," gibi bir şey söyledi. "Sevişmenin veriyesi olur mu? Taocu musun?" diye sordum. "Osho," dedi. Öyle bir çaktı ki ağzından kelime, oldu.

Yıkım Günlüğü-9

İnsan tavuk kokar mı hiç?

Hem de karatavuk. Yıllardır tavuk yiyemiyoruz. Köpekler hepsini katletti. Kadının ısırlamadıyerini bırakmadım. Büyük kolonilerde yamyamlık başladı diye duymuştum, habere uydum. Önce hoşuna gidiyordu Halle Berry'nin, sonra çığlık atmaya başladı. Büyük halka küpeleri vardı. Aldım onları yanıma, kaçtım. Bir piliç denk getirsem kullanırım

bu küpeleri. Aşam oluyorum, yolum uzun. Kadıkalesi'ndeki kadıya yakalanmamak için uzattım yolu. Çöplüğün orada, eskiden burarlarda çok meşhur olan düğün şarkıcısını gördüm. Naylon poşetlerden bir elbise yapmış kendine, şakıyor. Uzun zamandır müziğim. İyi geldi.

İngiliz Kemal'de soluklanıp, şahane viskiden içeceğim. Kolları yok.

Sevgilisinin yerin dibine giren evinden kurtarmaya çalışırken, kollar da gitti, manita da. Arada viski karşılığında yardıma gidiyorum. Sadece ben varken benimle içiyor. 127 şişe viski kurtulmuştu yıkımdan. Elli ikinci şişeyi içiyorum. Gemi aracıları cökmüştü bir keresinde İngiliz'e.

Koloni ayaklandı, hüngür hüngür ağladık karşılığında, acıyı gittiler. Hatta ben, yıllar evvel televizyonda gördüğüm "uçan adam numarası" bile yaptım heriflere. Yuvarlandım yerlerde, "Allaah" diye bağırarak, tırmıkladım kendimi. Bağa gitmeliyim. Yokuş aşağı yuvarlanmam lazım, yoksa şurada bir yerde sızaacağım. Düşse kalka buldum bağın yolunu, girdim çadıra. Kız gibi bir yılan var yatağımda. Sarıldım ona. Su içen gibi uyudum, bana dokunmasın diye.

**Düşse kalka
buldum bağın
yolunu, girdim çadıra.
Kız gibi bir yılan var
yatağımda. Sarıldım
ona. Su içen gibi
uyudum,
bana dokunmasın
diye.**

Çizimler: Melike Acar

Makan Pekmez, Turhan Kart, Oğuz Arman, Mahan, Utlu Yıldırım, Saygun Bayraktar, Sencer Arsan, Deniz Mango, Jale, Çiğdem Sami.

Yeni bin yıl arifesindeki son nahif yıllarmış meğer...

Sevdiklerim, sevmediklerim yanımda kabullendim her şeyi olduğu gibi. Yola çıktım yanlılara. Hayatıma giren herkese, Yaşanmış her şeye teşekkürler. Büyüyorum sizinle... 90'lar bitti... Ben de o ilk gençlik şaşkınlığımı, sakarlığımı, hayal alemindeki huzurumu, vitrinime koydum; ara sıra tozunu dııp, hatırlamak üzere. Teşekkürler, yol arkadaşım şarkılar. Teşekkürler, büyüdüm sizinle.

Ben tatile gidiyorum. Sen de gelmek ister misin?" dedi. Hemen evet dedim. Birlikte tatil fikri inanılmazdı. Zaten çok aşışım... Tabii çok da belli etmemeye çalışıyorum. Kuyruğu dik tutmak lazım. Sadece ben değil, herkes aşık... "İstanbul'dan çıkıp tüm sarı tabelalara gireceğimiz, sahil boyu bir tatil yapalım" dedi; o zamanlar tarihiyerler kahverengi değil, sarı tabelalarda yazıyordu. Öyle aşkın bir mutluluk yaşıyorduk ki... Yolda Çingeneler Zamanı'nın Oya-Bora versiyonu tam bizi anlatıyordu. "Al aşkım beni yanına dalmışım sarhoşluğuna/ Bir ömrü senle aşalım al uçur beni sonsuza/ Kaybetmek varsa ne çıkar aşkta yer yok hiç korkuya..."

birine. "Neredesin, niye aramadın?" yoktu. Haziran'ın 1'i mi, 3'ü mü hatırlamıyorum duble yollar yok ama trafik canavarları da yok. Katırtırmakları var. Mis gibi kokuyor, yol kenarlarını etek firfırları gibi süslüyordu. Sanayiler yok gökdelenler yok. Her yer yemyeşil. Olympus henüz keşfedilmemiş, bomboş, antik kent sanki dün terkedilmiş gibi, yolu toprak. Kalkan, küçücük bir sahil kasabası. Dar sokaklarında "Aşkın ölmesi aşk o zaman aşk!" çalıyor çayır çayır. Başka bir alemde gibiydik. Herkes belki Ali Desidero'yu dinliyordu o vakitler ama yollar bize MFÖ'den başka bir şarkıyı fısıldıyordu: "Geçiniz, geçiniz/ Sanki bir olayın çok derin kıyısında tatil geçireceksiniz/ Bilemezsiniz ne rengârenksiniz..."

klasmodeli 3.16 var altımızda, şampanya rengi. 18 yaşındaydım. Arabayı anımden ilk çalışımın üzerinden 3 yıl geçmişti, ehliyetimi yeni almıştım. Yollar o kadar boştu ki, trafik sorunu diye bir cümle, henüz gündelik hayat akışımızı belirlemiyordu. Bazı yollarda arabayı ben kullanıyordum; 40 yıllık soför gibi havalı havalı. Sağ elim direk gibi direksiyonu tutuyor, sol dirseğim açık camda, işaret ve orta parmağım tersten dudaklarımı kapatıyor, ki bu biraz seksenlerin beden diliydi. Ve ben kendimi o kadar cool zannediyordum ki... The Cardigans grubunun meşhur klibi "My Favorite Game" şarkısındaki Nina Persson'um adeta. Tabii o kadar cool değilim tam tersi, gayet nahifim ve fonda o dönemdeki naifliğimize karşılık gelen bir Fatih Erkoç şarkısı çalıyor: "Avcu içi kadar mutluluk yeter" Kapitalizmin kanımza sirayet etmeye

Oysaki o vakte kadar bu bir ilişki mi değil mi kimse bir şey söyleyemiyordu biri

1990'ların 2002 modelinden sonraki en

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranfey.org>

başladığının henüz farkında olmadığımız, nispeten- mesum dönemler. Tam ilk tatil heyecanı vardı o şarkıda: "Küçük bir çocuğun sevinci gibi, avuç içi kadar mutluluk yeter..."

Hayatımızın en büyük imzasını, o yaz döndüü "Bu Kalp Seni Unutur Mu?" ile kalbimizi atmıştık.

Çok erken yaşlarda merak etmeye başlamıştım beni nasıl bir hikâyenin beklediğini ama sanıyorum 90'lar, hayatımdaki yeni başlangıçların ve bitişlerin peş peşe geldiği, hayal kırıklıklarıyla çok büyük heyecanların ve mutlulukların aynı anda cereyan ettiği; en yoğun, en inış çıkışlı ve en hareketli yıllardı. Nasıl geçtiğini anlamadığım bir biçimde üniversiteye girmem, evlenmem, Süper Baba adlı diyetle hayatıma oyuncululuğun girmesi, anne olmam, okulu bitirmem ve boşanmam, yeni bir hayat kurmam 10 yıl içine sığmıştı. Vay be, bir avazda saydığım onca şey, bir sürü insanın koca bir ömre yaydığı deneyimler ama 10 yılda hepsini yaşamışım ben.

Süper Baba beklemediğim bir biçimde hayatıma girdi. Çocuksu naifliğimi hala taşıyor ve büyümekten, ünlü olmaktan, göz önünde olmaktan, gerçek dünyanın sert dalgalarıyla, kırılmaktan korkuyordum. Ama her seferinde o şarkı beni yine kendi kozamın güvenli sıcaklığına taşıyordu: "Bana bir masal anlat baba/ içinde tüm sevdiğim, içinde İstanbul olsun..." Ve ironik biçimde hayatımdaki baba imgesinin silindiği bir döneme tekabül ediyordu. İstanbul ise hep vardı. Kurtuluş'un ki kadar olmasa da, Kramp'ın İstanbul Sokakları basacak bir damar buluyordu melankolimizde...

Milenyumda bile koruyabildiğim naifliğim, onun kıyısında doruk noktasındaydı. Ne garip. Yeni yeni 'bin yıl'ın arifesi... Kulağa çok acayip geliyor.

Yeni bin yıldan önceki son 10 yıl, yani ben ve 20'lerim... Hâlâ aşkı masallardaki gibi bilirken, sadece ben değil, herkes de daha nahifken ve hayatımdaki en büyük değişimlerin olduğu bir dönem sona doğru yaklaşıırken...

Kendimi anlatacak, avutacak şarkıyı, kendim yaptım. Üstelik annem Leman Sam; ve ne şans ki onun sesinden, herkeste paylaşıma imkânın oldu. "Eğer bir masal perisi giresse rüyalarına; öldürsen gülün güzeli, tılsımını kaybettii."

90'ların sonlarına doğru, ne kadar kaçarsam kaçayım, hayatın dev dalgalarından kaçamadığımı gördüm ve artık inatçı tararıfım ağır basmaya başlamıştı. Gençliğin dayanıklılığı, gücü, mücadeleci ruhumla birleşince, -artık- dev dalgalarından

korkmamaya, balakis cesaretle o dalgaların üzerine üzerine gitmeye başlamıştım. Tarkan "Kış Güneşi" ve "Unut Beni" ile bütün memleketi sallıyordu. Sanki bir sona yaklaştığımı hissettirmeye başlamıştı. Her albümde, popüler olanların dışında bir favorim vardır mutlaka. Tarkan'ın en ama en sevdiğim şarkısı 'beni anlamaya', 'hayatı anlamaya' çalıştığım, yani henüz emeklediğim 90'lı yıllarda "aşkı bu işe karıştırmı, aşkın kendisi ol" diyor, aşka dair en şefkatli ama en güçlü şarkıyla dürtüyordu beni. 90'ların başı nasıl gençliğin nahifliği, coşkusu ve aşk şarkılarıyla beni karşıladıysa, sonu da, daha bir büyümüş, değişmiş, biraz hüzünlü, çokça zarif ama daha gerçekçi bir şarkıyla veda ediyordu. "Aşk incelik ister canım, hoyrat olma! Galibi yok ki bunun. 'AŞK BU' unutulma!"

İnsan ilk gençliğinde sebepsizce sevdiği şarkıları, farklı yaşlar ve farklı farkındalık seviyelerinde yeniden dinlemeli bence. Her yaşta, o sevdiği şarkıyla diyi yeni bir şey keşfedebiliyor. Tabii bu iyi ve zamansız şarkılar için geçerli... Bu da öyle bir şarkıydı işte.

O yıllar ne anlama geldiğini çok da anlamadığım bu cümle, tam tersi 'mutlu aşk yoktur' ya da 'aşkacı çekmeektir' yanılmasıyla ve ağdalıaşk şarkılarıyla kadehleri doldurduğumuz 90'larda, içten içe bir şey sezdiriyor ama yeterli kadar duyuruyordu kendini. Aşk acısına toleransız yüksekti ve istiap haddimiz henüz dolmamıştı ki tam da burada Yıldız Tilbe'nin "Sana Değer" şarkısı olmalı. Hüzünle eğlendiğimiz, acımızla dans ettiğimiz, "seviyorum ulan" ile sarhoş olup ağladığımız 90'ların, tam orta yerinde. Ve hâlâ dünyadan haberimizin olmadığı yıllar. Oysaki "aşk incelik ister" cümlesini yıllar sonra, onca yorgunluk ve hırpalanmışlıkların üzerine, bambaşka bir olgunlukla çok daha iyi anladım.

Anlatacak bir dolu hikâyenin başladığı ama benim henüz kısa cümleler kuramadığım 1999'da, yeni bin yılın fırtınalarının habercisi ise Şebnem Ferah oldu; önce yeterli kadar hırpalanacak, sonra öğrenecektik. Ve "Artık kısa cümleler kuruyorum" diyebilecektik onun gibi...

Sevdiğim, sevmediklerim yanımda kullandığım her şeyi olduğu gibi. Yola çıktım yarınlara. Hayatıma giren herkese, Yaşanmış her şeye teşekkürler. Büyüyoruz sizinle...

90'lar bitti... Ben de o ilk gençlik şaşkınlığı, sakarlığı, hayal alemindeki huzurumu, vitrinime koydum; ara sıra tozunu alıp, hatırlamak üzere. Teşekkürler, yol arkadaşım şarkılar. Teşekkürler, büyüdüm sizinle.

MURAT ERTEL

Murat Ertel'in 90'lı yıllarda yaptığı çizimlerinden bir seçki.

BAVL

HAYDAR ERGÜLEN

Tivitir tefrikası -2

Tivitir aleminden nasıl ayrıldım? başlık, nefes kesici yazı dizisinin ikinci bölümünde, hep birlikte tiknefes olmalıydık dileğiyle yine beraberiz kıymetli okurlar. Geçen bölümü hatırlasamız da olur, tivitir değil mi zaten, havuzun suyu gibi, güneşin yenileniyor, eski tas eski hamam haline dönüyor! Ambiyans iyi, güzel bir ortam yapmak isteyenleri de mutlu edecek türden bir havası var, muhtelif arkadaşlar var, tabii muhalif arkadaşlar da var, sadece yandaşlar ve aktörleryok ya, çeşitli, güzel kafalar var, lakin 24 saat açık olması, işte bu çok fena! Öyle ya aramızda evliler var, çocuk çocuklular, sabah erken kalkıp işe güce gitmesi gerekenler var, ders var, okul var, yeme-içme, beslenme, yakınma filan gibi gayet insani zorunluluklar var! Osmanlı'daki maarif nazırının "şu okullar olmasa maarifi ne güzel idare ederdim!" deyişini milletçe pek severiz, hakikaten tam bize göre ve pek de özlü bir sözdür. Şimdi de 'şu okullar olmasa, tivitirda ne takıldım, ne beğenir aldım!' desek, herkes hem hak verir hem de beğenir!

Diyeceğim ben de işte aslında biraz da bu sebeplerle ayrıldım tivitir aleminden! Daha da dönmem! Zira bu tefrikayla birlikte hem tivitirimi siliyorum hem de onlarla yaşadığım hoş, boş ve nahoş maceralarımı da anlatmayı sürdürüyorum...

...Birhan Keskin, Fakir Kene kitabıyla şiire

posta koyuyor! Vatan Kitap ekinde bunu yazdığını gibi, Artfuliving'de de Şule Tüzül'ün yazısına yer veriyor. Sağolsun Şulecim, hiç yüksünmeden o güzelim yazılarını yazdı.

Hiç tanışmadığım, ama kendimi yakın hissettiğim insanlardan biri de Nihat Tuna'ydı. İletişim'de yayımlanan çok yazarlı kitapların bazılarında yer alan yazılarından ötürü, kitap gönderimi, telif ödemesi konularında birkaç kez yazışmış, bir-iki kez de telefonda konuşmuştuk. Hasta olduğunu biliyordum, yitirdiğimizi öğrenince, "Sesiyle tanıştığım Nihat Tuna'nın mektubuyla da karşılığınca, iyiliğin, insanın sesi ve yazısındaki ince duruşundan çok etkilenmişim" tivitirini attım. Vardır öyle hiç tanışmadan çok yakın arkadaş olduğumuz ve onları yitirince de sanki son bir kez görüşseydik keşke duygusunu yaşadığım. Biri Reha Mağden'dir, ama o uzun ve ayrı bir yazı.

Aybüke Öğretmenin katledilmesinin üzerinden 3 yıl geçmiş. Gülüşü de gencecik, ömrü de, türküleride, sevincide gencecik gitti. Hevesi de gencecik, kanatlarını açmadan, uçamadan. "Ölüm ölüm hezen ölüm", gencecik bir yüreği, umutları ezen ölüm oldu, zulüm oldu. Analara kıymayın, çocuklara kıymayın, gençlere kıymayın

efendiler! Öğretmenlere hiç kıymayın! Kaç yıl atanmayı bekliyorlar, sonra da silahlarınızdan çıkan ölüm gelip buluyor onları hiç yaşında, kaç yaşında, şuncağı yaşında! Yaşar Kemal'in ilinde Memed ya da başka bir romanından aklımda kalmış şu ağıt: "Anavaza at oynağı/ kana bulanmış göynegi/kıyman aşiretler kıyman /kör karının bir değneği". Bir evin bir umudu, sevinci, beklisiyi, yürek çarpıtısı, oğlu ya da kızı, evlat bu evlat, kuzul! "Sevgili Aybüke Öğretmenim, güzel türkülerini çoğaltmadık, sesimizi sesine katamadık, silahları susturamadık ne acı!" yazmışım. Ne zaman böyle bir tivitir atsam, ölüm, cinayete karşı çıksam, barışı savunsam, dakkasında tivitir yağar milliyetçilerden, İslamcılardan, "lanetle lanetle, terörü lanetle!" Sanki içinde lanetlemek filii geçmezse, aslında

gerçekten lanetlemiyormuşsun gibi mi düşünüyorlar, bilmiyorum. Terörü nereden ve nasıl gelirse gelsin lanetliyorum. İster örgütlerden gelsin ister devletten! Bin kere de yazdım ama, dert başka! Neyse barışı savunmak savaştan daha zordur, ama biz barışı savunacağız elbette. Aybüke Öğretmenimi sevgiyle, kederle, acıyla ve öfkeyle anıyorum. "Mağusa

Limanı limandır liman/ Beni öldüründe yoktur din iman" En çok bu Kıbrıs türküsünü sevir diyorlar. Cezî Şehidimiz Ali İsmail için söyleniyor bu türkü biliyorsunuz. Birini örgütün, birini devletin katlettiği iki can, iki fidan, iki heves, iki daha yaşanmamış yaşam, daha ne söylesem ki, türkü söylüyor zaten! Din, iman, insanlık, merhamet, çocuk sevgisi, hangisi var ki bu iki yüreğe kıyanlarda? Sonra da "Çobanları, öğretmenleri öldürmek, yani halkı katletmek midir halkı kurtarmak? Lanetliyorum" demişim. "Tüm darbelerin çaresi, özgürlük ve demokrasidir" de demişim, ama ne demekle ne istemekle oluyor. Askeri darbeye karşı en iyi çare sivil darbeymiş meğer bunu anladık zat-ı alilerinin sonraki ıcratlarından!

Elbette ODTÜ! Bizim güzel derdimiz! Bizim değil onların derdi elbette, o bize mutluluk, aşk, dostluk, özgürlük, sevinç, iyilik, yoldaşlık, direnç veren yuva. Evimiz, sokağımız, göğümüz, gönencimiz, erincimiz, gözdemiz, daha ne isterisn bir tanem, yani her şeyimizsin. Her dönemde de seni ele geçiremeyenlerin, diğer üniversiteler benzetmeyenlerin, ne yapsalar boyun eğdiremeyenlerin ilgi alanısın. Polis girer, jandarma kuşatır, Göçkeç denilen zabıt başkanın ağzı sulanır, mukteditlere göre

Diyeceğim ben de işte aslında biraz da bu sebeplerle ayrıldım tivitir aleminden! Daha da dönmem! Zira bu tefrikayla birlikte hem tivitirimi siliyorum hem de onlarla yaşadığım hoş, boş ve nahoş maceralarımı da anlatmayı sürdürüyorum...

anarşi yuvasıdır, en müktedirse ulaşmadığı için 'murdar' der! Neyse Seyid Rıza'nın 'bu da size dert olsun' dediklerinden biri de ODTÜ oldu, ister askeri ister sivil darbe döneminde hepsine dert oldu. Olsun. Olacak. Olmalı. Bu kez de ODTÜ Ormanı'nın talanına karşı ODTÜ direnişinedestektiviti yazmışım.

Arkapak' tan alıyorum!

Arkapak dergisinin galiba 2. sayısından başlayarak aylık yazı yazmayabışladım. 20 sayı kadar dayadımsanırım. Sonra derginin yayın yönetmeni Yunus Emre Tozal'dan bir mail geldi. Aynı zamanda Varlık Dergisinde "Dergi Tefrikası" da yazdığım için ayırtısına girerek istemiyorum. Ama 22 sayılık hizmetlerime teşekkür eden, bayrak değişimi, yeni yazarlara yeraçma isteği filandiyen bir maildi. Önemsemedim. Yolunuz açık olsun demiş de olabilirim. Bir sayı, iki sayı derken, baktım eskilerden bir tek bana yol verilmiş, öyle bayrak değişimi filan da yok! Ben de bunun üzerine yeniden sordum, yazarımın özensiz olduğu, başka yerlerde de yazdığım, içeriğini yayınladığı gibi gerekçeler sıraladı bana Yunus Emre. Ben de bunun üzerine bu gerekçelerle Arkapak Dergisinden atıldığımı belirten bir tivit yazdım.

Tivitirın iyi tarafı, aslında ne çok sevdiğinizi değil, ne kadar da çok sevilmediğinizi görmektir. Şair ve yazar arkadaşım Aydın Şimşek 2 yıl önce İzmir'de söylemişti bunu bana: "Yahu sen herkesi seversin, herkes de seni seviyor sanmıştım, ne çok sevmeyenin varmış! 'Tabii, öyle' dedim, bunu biliyorsunuz. Aydın da 2018 İzmir Uluslararası Edebiyat Festivali çevresinde dönen tartışmalara bakarak söylüyordu bunu. Ben festivalin direktörüymüm ve doğal olarak pek çok eleştiril de alıyorum.

Sağ olsunlar, pek çok arkadaşım, okurlar destek tivitleri attılar. Ben eleştiren, kıyanan tivitler de oldu tabii: "Hiç ağlamayın! Ot bok dergilerinde yazmanın sonu budur!" O zamanlar olaslıkla "Ot" ve diğer adıgeçen dergide yazmıyordum, ama olsun, arkadaşın canı öyle yazmak istemiş! "Bu dergiler gerçek edebiyat dergilerini öldürdü" deyip, benim üzerimden popüler edebiyat eleştirisi yapan da oldu. Galiba bu tartışmalara da vesile olduğu için Arkapak'tan atılmam iyi oldu!

2017 sonbaharında Arakan'da hükümet Müslümanlara zulmetmeye başladı: "Zulüm her yerde zulüm, kim yapsa zulüm, kime yapsa zulüm, Arakan'da da zulüm. İnsanın insana ettiği zulüm" yazdım. Bir takipçim de "İnsan insanın cennetidir" diye yanıt vermiş.

Tabii en sevdiğim 'insanoğulları'ndan olan, kim olacak, elbette Neşet Ertaş'ı anmak için, "Neşet Ertaş: İnsan geleceğinin son temsilcilerinden. Abdal işte!" tivitini attım.

Tefrikanın ikinci bölümünü burada 'neşet tadıyan' bitirek diyorum!

Mehmet Ali & Akşamerası

EVİRİM KURAN

İkna edilmişlerle yola çıkılmaz

Kafamın içinde bir süredir sevdiğim iki adam diledi: "Bizim bilmeye değil, sevmeye ve inanmaya ihtiyacımız var" diyen Tarkovski ve "İnanmak istemiyorum; bilmek istiyorum" diyen Carl Sagan. Aralarında kalıyorum. Bilgi arasında bağlantılar kurmaktan zihnim o denli yorgun ki, Tarkovski'nin ardına takılıyorum. Bu durum Sagan'ı kızdırıyor. Beni bilime davet ediyor. İnsan kibirininaklı dışlığını, soluk mavi nokta ile bize anlatan adam, Sagan, sorumluluklarının altını çiziyor; yüzümü ona dönüyorum. Biri bir kolumdan, öbürü diğerinden çekipşir duruyor. Bez bir bebek gibi kollarım gövdemden sökölse rahatlayacağım sanki. Alın diyetinizideyip bende kalan iki bacakla yürüyüp gideceğim.

Kavgayı ayırmaya, poetik varlığını politik varlığına yaydığım, şairlerin fikirlerinden daha çok sevdiğim biri geliyor: İsmet Özel. "İkna edilmişlerle yola çıkılmaz. Yola, inanmışlarla çıkılır." diyor. Noktaıı koyuyor. Yan yana üç noktayı. Kollarım gövdemde kalıyor. Kafatasım ve göğüs ka fesim de yerli yerinde.

Ortalama insan, ortalama bir günde en fazla mesaiyi birilerini ikna etmeye harcar. 1450'de yazılıreklamkavramınınortaya çıkmasıyla başlayan bu mesaiye pazarlarda deriz. Ve yedi yüz yıldır afişlerde, dergilerde, ilan panolarında, radyolarda, televizyonlarda, tabii kişinden bile aklı telefonlarda bir

diğerini ikna etmeye çalışmaktayız. Benim sabunumu al, benim arabama bin, benim bankama gel, bana o yer, bana güven, bana bağlan, bana sadık ol, beni sev; yok yetmez, bana aşık ol; ayrıca kanalıma abone ol. Ortalama insan, ortalama bir günde en fazla mesaiyi birilerinin onu ikna etmesine izin vererek harcar. Sabununu, arabasını, bankasını, mahallenin muhtarını ve dahi dijital dostlarını, sanal aşklarını kendi seçti zanneder. İkna edilmeyi matah bir şey sanmak insanın kendine attığı en büyük kazaktır. İkna edilerek piste çıkan ortalama insan, algoritmalarla nakavt olur.

Gösteri toplumunda sevmek de ikna ister. Gerç, şimdilerde herkes herkesi seviyor. Hiç değişe "beğen"iyor. Simdi sevmek an meselesi; sevmemekte de. Sevmek bir "takip et" e bakıyor; unutmak bir "takipten çıkar"lık iş. Gösteri toplumunda daha çok kalp, kalp, kalp ile en çok sizin sevdiğinize, daha çok abone ile en çok sizin sevdiğinizize herkesi ikna edebilirsiniz. İkna etmeyi pek sevmem, ikna olmaya da. Mısıl, bir çiçeğin açışına ikna olunmaz; iyiliğe, inceliğe, zarafete, aşka, yarına ikna olunmaz; inanılır. İkna ettiklerimiz yolun bir kısmında eşliğimiz olabilir; hayatın hızla değişen gündeminde daha güçlü bir argümanla bir başkasınca yeniden ikna edilene dek.

İkna edilmişlerle yola çıkılmaz. Yola, inanmışlarla çıkılır.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteoy.org>

EMRE KONGAR

Demokrasinin bedeli peşin ödendiğinde?

Aslında yazının tam başlığı biraz uzun; neredeyse bir paragraf:
"Bağımsızlığın, Likitliğin, Özgürlüğün, Çağdaşlaşmanın ve Demokrasinin Bedeli Peşin Ödendiğinde Geçerli Olmuyor ve Yeniden Tahsilat mı Gerekliyor?"

İslam Topluları, Doğu Dünyası, tarihsel olarak Batı Dünyası'ndan, Avrupa'daki değişime ve gelişmelerden farklı bir değişime ve gelişime çizgisini izlemiştir.

İslam ve Doğu Dünyası'nın hem koruyucuları, hem de temsilcileri olan Selçuklu ve Osmanlı İmparatorluklarının, bu farklı çizgisi Marx'ın da dikkatini çekmiş, Doğu Dünyası için, Din-Tarım Topluları Dönemi'nde, Köleli Toplulardan evrilten toplumlar paradigmasında, Asya Üretim Tarzı diye feodaliteden farklı bir model geliştirmiştir.

Marx'a göre, İlkel toplumlar, Feodal yapıdaki toplum mükiyeti (ağalığı) yoluyla Kapitalizme evrilmişlerdir.

Oysa Asya Üretim Tarzı'nın egemen olduğu toplumlar derebeylik (toprak ağalığı) yoktur, toprak üzerinde özel mükiyet yoktur, toprağın sahibi, Osmanlı'da olduğu gibi, merkezi otoritedir, yani Devlet'tir.

Başta Halil İnalıc'ın olmak kaydıyla bütün Osmanlı uzmanlarının bulgularına göre ideal Osmanlı Toplum Yapısı'nın Feodalite'den farklı olduğu ve Asya Üretim Tarzı'nı yansıttığı açık bir gerçektir. (Ben müsteşarken, bir yemekte, bu konuyu, onur konuğum olan sevgili Halil İnalıc Hoca ile uzun uzun tartışma olanağı buldum ve tamamen bu fikri desteklediğini gördüm.)

Ama aynı yapının özellikle 1700'lerin ortasından başlayana yazışma ile 1800'lerin başından itibaren tamamen Feodaliteye dönüştüğü de bir gerçektir.

Sovyet bilimcileri bu AÜT yapısına "Merkezi Feodalite" derler.

İlginç olan bir nokta, Asya Üretim Tarzı modelini Osmanlı-Türk toplumsal yapısına uyarlamak isteyenlerden en azından birinin, İdris Küçükömer'in tümüyle yanlış bir paradigma geliştirmiş ve günümüzdeki ikinci Cumhuriyetçiliğin temellerini oluşturmuş olmasıdır:

İdris Küçükömer'e göre Osmanlı-Türk toplumsal ve siyasal yapısı içinde bugüne kadar sol, devrimci görünenler sağ ve muhafazakâr, buna karşılık, sol görüşteki

görünenler sol ve devrimcidir.

Bu çerçevede, Batılılaşma reformlarına öncülük eden Padişahlar ve Saray'ı sağ, buna karşılık, "Şeriatsteriz" diye ayaklanan yenileri ve tarikatları sol sayar.

Çünkü onun AÜT anlayışına göre, yöneticiler sömürücüdürler ve bu nedenle sağ kesimde yer alırlar. Köylüler ve yeniciler ise sömürülendirler ve bu nedenle sol cudurlar.

Hiç kuşkusuz, bu önermenin yarısı doğru yarısı yanlıştır:

Sömüren-Sömürülen kısmı doğru, sağcı-solcu bölümü yanlıştır.

Yani sömürülen, toprağa bağlı, köle kimlikli ve işçi bilincinden, özgürlük anlayışından yoksun, tarikatların, ağaların şeyhlerin, şıhların denetimindeki geniş köylü yığınlarını solcu ve devrimci saymak çok yanlıştır:

Bu yanlıştır Toprak Ağlarını ve Din Adamlarını temsil eden Siyasal İslamcılarını, hem Çok Partili Düzen'e geçildiğinde, hem de bugün, iktidara gelerek demokrasiyi tahrip etmelerine yol açan bir hatalar zincirinin teorik halkalarını oluşturdu.

Osmanlı Toplumsal Yapısı üzerindeki bütün bu tarihsel, toplumbilimsel ve siyasal çözümlmeleri ve bugüne yansıyan yanlışı yazının başında belirtmemin nedeni, başlıkta sorduğum sorunun yanıtına ışık tutmak içindi:

Osmanlı'nın asıl çöküş nedeni, Endüstri Devrimi'ni iskalamış ve Din/Tarım Toplumu aşamasında patinaj yapmaya başlamış olmasıydı.

Bunun iç ve dış pek çok nedeni vardı:

Ama esas olarak birinci neden İstanbul'un fetihle, Osmanlı'nın Roma'dan sonra, tam bir "Dünya İmparatorluğu" haline gelmesi ve bilinen dünyanın yanı sıra Avrasya'nın kan damarları, sinir ağı olan bütün ticaret yollarına el koymas olması ve Batı'nın buna karşı Doğu ile ticaret için yeni yollar araması, bulması ve Amerika'yı keşfetmesiydi.

İkinci neden de yukarıda anlattığım Batı Feodalitesinden farklı toplumsal yapısının izin vermediği sınıfsal ve ekonomik değişime ve

Sonuç olarak yeni ticaret yolları, yeni bir kıta, yeni sermaye, yeni teknoloji, yeni üretim biçimi, yeni sınıflar, yeni bir çağ, Endüstri Devrimi'ni başlattı ve Osmanlı bu Devrimin dışında kaldığı için önce ekonomik ve askeri kuvvetini, sonra da siyasal bağımsızlığını kaybetti veyarı sömürge haline geldi.

Batı Dünyası, 1789 Fransız Devrimi ile artık iyice görünür hale gelen insanlığın Endüstri Dönemi'nde, Demokratik Rejim'in altında yatan tarihsel/sınıfsal mücadeleleri de yaşamaya başlamış, çok kan, ter ve gözyaşı dökülerek, sonunda bugünkü İnsan Hakları Anlayışına ulaşmıştı.

Endüstri Devrimi'ni iskalayan Osmanlı İmparatorluğu'nda ise 1800'li yılların sonu ve özellikle 1900'lerin başı, İmparatorluğun Batı karşısında düştüğü aczi ve yarı sömürge durumunu düzeltmek için çareler aramakla geççer.

Bu arayışların bir siyaset ise bir merkezi de şairler, yazarlar yani Osmanlı Aydınlarıdır.

Başka bir merkezi de elbette Harbiye'dir. Elbette Harbiye'dir çünkü Harbiye'de tarihteki ve öğrenciler, İmparatorluğun düştüğü bu aciz durumdaki nasil kurtulacağı konusunda kafa yormaya başlarlar.

İşte bu ortamda yetişen Mustafa Kemal de bu öğrencilerden biridir:

Bizim bugün gördüğümüz gerçeği görür; İmparatorluğun, Endüstri Devrimi'nin yani Batı Uygurluğunun gerisinde kaldığı için battığını fark eder ve daha en başından beri kafasında "Atatürk Devrimleri" dediğimiz reformları planlar.

Fakat Endüstri Devrimi'ni, Batı'yı yekalamak hiç de kolay değildir çünkü bu uygurluğun arkasında sadece sermaye, teknoloji, kültür, çağdaş sınıflar değil, Endüstri Devrimi'ni başlatan Amerika'nın keşfini esas alırsanız, 4 yüzyıllık, yokuş eğeri dışı vurulduğu Endüstri Devrimi esas alırsanız 2 yüzyıllık mücadelelerle dolu bir evrim, devrim ve değişim dönemi vardır.

Bu dönem içinde, 1789 Fransız Devrimi'nden başlanarak, 1815'te biten Napolyon Savaşları, 1819'da İngiltere'deki Peterloo Katliamı, Fransa'da 1830'te 1848 ihtilalleri, 1871 Paris Komünü gibi birçok olay, isyan, savaş ve mücadele yaşanmış, Batı uygurluğu, Demokratik Rejime, İnsan Hakları olarak çağdaşlık

Özetsiz PDF Kitap Arşivi <https://rantev.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

ulaşılabilir.

Bütün bu değişme ve gelişmelerden uzak kalan ve gittikçe yoksullaşarak Batı'nın yarı sömürgesi haline gelen Osmanlı İmparatorluğu, Batı içindeki iktidar, sömürge ve pazar hesaplaşmaları sonunda çıkan Birinci Dünya Savaşı'nda yenilirse toprakları İngiltere, Fransa, İtalya tarafından işgal edilir.

Din-Tanım Dönemi'nde patinaj yaparak, yerinde sayarak geri kalan ve Batı'ya yenilen, en sonunda da işgal edilen Anadolu toprakları üzerinde Mustafa Kemal Atatürk, halkla bütünleşerek mucizevi bir başarı gösterir:

Sadece ülkeyi işgal etmiş olan Galip Devletlerin askerlerine karşı değil, Batı'dan saldıran Yunan, Doğu'dan saldıran Ermeni, içerden saldıran Halife ordularına ve çeşitli isyanlara karşı da İstiklâl Savaşını kazanır.

Kurtuluş Savaşı'nı kazanmasının getirdiği karizma ile de ülkeyi Bağımsızlaştıracak, Özgürlüştürecek, Laikleştirecek, Demokratikleştirecek, yani Çağdaşlaştıracak devrimleri yapar.

Böylece, bütün Bağımsızlığın, Laikliğin, Özgürlüğün, Çağdaşlığın ve Demokrasi'nin bedeli, peşin olarak "İstiklâl Savaşı'nda dökülen kan ve gözyaşı ile ödemiş olur.

Ama toplum, Batı'nın yaşadığı sınıfsal gelişme değişimlerden uzak olduğu, çok kan ve gözyaşıyla mal olan özgürlük ve demokrasi mücadelelerini yaşamadığı, henüz Padişah'ın kulluğundan özgür bir devletin vatandaşlığına tam geçemediği için, Demokratik, Laik ve Sosyal Devletin Temel İnsan Hak ve Özgürlüklerini savarak kazanmadığından dolayı bu devrimlerin yani "Atatürk Reformlarının" değerini tam kavrayamaz, bunları hızla içselleştiremez.

O yüzden de kazanmak için emek sarf etmediği, yukarıdan armağan biçiminde verilen temel hak ve özgürlükler elinden tek tek geri alınır ve bu hak ve özgürlüklerin güvencesi olan Yargı Bağımsızlığı, Hukuk Devleti, tahrip edilirken pek ses çıkarmaz.

Oysa bütün bunların bedeli İstiklâl Savaşı sırasında dökülen kan ve gözyaşı ile peşinen ödemiştir.

O yüzden tekrar soruyoruz:

Bunların bedellerini tekrar mı ödemiş gerekirdi?

"Bağımsızlığın, Laikliğin, Özgürlüğün, Çağdaşlığın ve Demokrasi'nin Bedeli Peşin Ödendiğinde Geçerli Olmuyor ve Yeniden Tahsilat mı Gerekliyordur?"

ŞÜKRÜ ERBAŞ

Gölün sabırlıyla Yara açmadan Şarkı söyler gibi

Bana bir cümle söylediğinde, konuşmanın onuncu cümlesini okuyorum. Bu, bilemeyeceğin kadar yorucu, acı veren bir sevgi. Ne oluyor biliyor musun, sen huzurla sözüne devam ederken, aradaki dokuz cümle boyunca benim canım sıkılıyor. Onun için bir şey söyleyeceksen, son cümle en başta söyle. Belki böylece ikimizin de öngörmediği yeni bir yere, bir söze, bir yaşama bilgisine varırız. Yoksa insanların, her yeni güne yeni diye sevindiği bir ölü zamanın, ağzı gözü kirliği kaşı kalmamış sözlerini, yere göğe sığmayan bir hayranlıkla -aslında ağır bir yalnızlıkla- bir de biz tekrarlarız. Bu artık tekrar da değildir. İçimizin en derinlerinde, tozlar içinde, yalnızca bizim soluğumuzla dünyaya tutunmaya çalışan çok eski bir çocuğu, yoksul aklımızla biraz daha derine bir yere gömüriz. Böyle bir hayatı, daha doğrusu hayatı kötürüm eden böyle bir insanı, ne tanrı, ne dağ-taş, ne börtü-böcek, ne sular, ne varoluşun arzuları bağışlar.

Tam da böyle konuşan birisine, Büyük Abdal, Neşet, "Ben fazla kelime bilmem. Bilmem azdan çok anlar mısın?" demişti. Tabii ki karşındaki anlamadı söyleneni. Hatta sözü çok doğru bulduğunu, kendisinin de aynı düşüncesizlikten neler çıktığını anlatan birkaç gövde hareketiyle konuşmasını sürdürdü! Dedem Yunus, "Az söz insan yüküdür / Çok söz hayvan yüküdür" dedi yüzlerce yıl önce. Yüzlerce yıldır herkes, büyük bir iç ferahlığı ile kendi dışındaki kişiyi kendi bu sözdeki hayvan dan

Çok ayrı kültürlerin büyükleridir ama insanın budalalığı zamanlar, diller, coğrafyalar üstü olduğu için benzer bir çaresizlikle, yüz yıllar öncesinden sonrasından birbirlerine kederle el ederler: Dağıstan'dan Hamzatov, Ebu Talip üzerinden, "İnsanın konuşmayı öğrenmesi için iki yıl, dilini tutmayı öğrenmesi için altmış yıl gerekmiştir" diyerek, hepimizin dilimizden görülen ana rahmimizi işaret eder: "Düne ait ne varsa dünle birliktегitti cancağızım / Bugün yeni bir şeyler söylemek lazım" demişti Mevlâna da. Büyük çoğunluk tanrıdan büyük olduğu için, kim biraz başını kapının dışına uzatıp Mevlâna'nın sözünü görmeye çalıştıysa, o başı diyle birlikte avlunun kuyusunda sonsuz bir sessizliğe atıldı. Kuyudan başını çıkarabilen de hemen geçip evin en dip odasına, kalabalığın büyük tanrısına sonsuz bir secdeye vardı!

Konuşmak. Tabii ki. Varlık nedir başka. Yaşamak nedir. Az. Yeni. Derin. İnce. Yalın. Su gibi. Rüzgâr gibi. Yaprak gibi. Gökyüzünün kalbiyle. Konuşmak. İçtenlikle. İciltmeden. Fısıldar gibi. Köpük gibi. Menevişli bir gönülle. Şarkı söyler gibi. İnanarak. Çoğalarak. İşıyarak. Saygıyla. Masum. Konuşmak. Kuşların ötüşü gibi. Kar gibi. Ova gibi. Gölün sabırlıyla. Gülün kokusuyla. Yara açmadan. Yalansız. İç çeker gibi. Gecenin merhametiyle. Sabahın rüyasıyla. Pencere gibi. Otlar gibi. Çocuk gibi.

İnsan nasıl büyür yoksa. İnsan nasıl ağlar. İnsan nasıl sever.

KAAN SEZYUM

Yaşam kaliteni artırmak için bu yazı var

Bugün bir kediye sevsen, yarın köpeği de sevmek istiyorsun, sonra kuşu, böceği, ağacı, balığı geliyor sırayla el ele... Sevgi kendini geliştiriyor. Kendini sevmeyen çevrene de sevgisizlik yayıyorsun, kendini sev bence. Sonuçta bir arkadaşın olarak bunu sana söylemek hakkım.

Nefes al, nefes ver, bir süre sonra bunu bırak. Gömül, üzerine kum atınlar, arkadaşların filan gelip ölünün yakınlarında ağlasın, o sırada umurunda olmayacak ama haberinin olması bile bir şeydir... Ne acayip şey hayat. Başım sen istemiyorsun, sonunun sen kestiremiyorsun.

Bir gün varın, diğer gün olmayabilirsiniz. Bazen kimse bunun farkına varmadan yaşıyor gidiyor. Bazen -cenzazeler gibi- ortamlarda insanlar tekrar bir ayaılıyor duruma. Mesela yaşamak ve yaşamamak arasındaki fark ne?

Hayat ne acaba? Anlık bir hatıra mı yoksa üst üste binen duygular mı?

Bir USB çubuk içindeki verilere göre canlı / hayatta ya da mevta olarak görülebilir mi? Eski bilgisayarım dediğin zaman eskiden canlıymış gibi oluyor ister istemez. Çalışmaz olduğu an bitiyor.

Hayat neye göre var? Organik yaşam mıdır hayat yoksa bir kayanın sahilde birkaç yüzyıl beklemesi mi? Zaman kavramı da karışık, sonuçta neye göre kime göre? İnsan ırkı dünyada kaç yıldır var ki hayat üzerine hüküm kesebiliyor?

İşler karışık, sevgi gibi. Bazen sevgiye ya da aşka yeterli besleneceği yeri vermiyorsun. Aşk başlıyor, sonra devamında onu sulanmayan bir çiçek gibi öldürüyorsun, solduruyorsun. Aşk nedir hayatın içinde? Kendime soruyorum ama bir türlü kendime göre bir cevap bulamıyorum. Ben biraz robot gibiyim çünkü. Tutkulu değilim hiçbir şeye. Tutkusuz olunca da tutuklu olmuyorum. Her şey hep var gibi geliyor varken de yokken çok fena oluyor. Onu da yeni yeni öğreniyorum. Senin de bir cevabın vardır illa ki...

Sevdiğin şeylere zaman ayırmak, o sırada da diğer sevdiğin şeylere zaman

aydırmamak... En önemlisi insan. İnsansız olmuyor. İnsan yalnız hissediyor aniden. İnsan bittince kendin kalıyorsun, tek başına yetebilmek önemli. Ben ne yetiyorum ne yetişiyorum ne de yetiştirebiliyorum kendimi. Zar zor, anca, ucu ucuna sürekli yardıma mahkûm bir hayvan yavrusu gibi. İnsan yavrusu da öyle aslında. Hatta çoğu hayvana göre çok daha uzun süre kendi kendine takılmıyor.

Kendimi yalnız hissetmemek için bin türlü taktla atıyorum. Belki herkes atıyordur, bilemiyorum. Kendi kendime attığım takatlar bazen güzel, bazen sıkıcı.

Hayvan, bitki ya da başka bir şey, uzanabildiğini uzanıyorsun. Bir' şey uzanmak istemen yeterli aslında. Kendine "iş"inden başka varoluşlar ekleyebilmek gerekliyor.

Sevdiğin şeyleri düşün, onlar da seni seviyorsa, onlara biraz daha özen göster, onlar da yaşasın, imkân bulursa yeşersin. İlla ki bir noktada mutluluk bekliyor seni. Ama bir yandan da keşfedilecekmiş gibi yaşamaman lazım. İnsan kendi şansını kendi yaratıyor. Oynadıkça sahnedenin, çıldıkça varın, düşündükçe bir şeysin. Kendi ilgilendiğin şeylere de bir ayarlama çek. Çünkü her şey hayatını kaydırabiliyor.

Vücudunu sev, o da seni sevecek. İnsan doğası çok güzel. Barfiks yapıyorsun mesela, bir süre yapmaya çalıştıktan sonra daha da yapabiliyorsun. Halter kaldırıyorsun diyelim, ertesi gün daha çok halter kaldırılabiliyorsun. Hayat gelişime açık. Sen ne kadar açıksın?

Arkadaşlarını besle, onları düzeltmeye çalış, kötü bir şey yapmıyorsun. Senin

fikrin de bir bakış açısı. Hayatta ne kadar çok bakış açı varsa, o kadar geniş görülebiliyorsun.

Bugün bir kediye sevsen, yarın köpeği de sevmek istiyorsun, sonra kuşu, böceği, ağacı, balığı geliyor sırayla el ele... Sevgi kendini geliştiriyor. Kendini sevmeyen çevrene de sevgisizlik yayıyorsun, kendini sev bence. Sonuçta bir arkadaşın olarak bunu sana söylemek hakkım.

Şımarıklık yap ama yeterince olsun, her şey bir denge içinde olmalı. Hayat zaten ne zaman gelecek, ne zaman gidecek belli değil. Varken anı yaşa, orada ol. Nefes

al sakince, yapabilirsen meditasyon yap. Dalga geçme benimle, kendini

Odaklamak için en önemli kısım. Kendi içindeki sıkıntıları da görebilirsin, yaptığın yanlışları da. Kendine karşı açık ve objektif ol, yoksa işin karışır...

Dostlarına, ailene, sevdiklerine zaman ayır. Hayat demek zaman demek. Zamanı sevmek istiyorsan zamanını yaşa.

Senin de bir derdin, vardır illa ki, onun üzerine git. Dengeyi bulmaya çalış. Kendine bir bak. Herkes kendi dengesini arıyor sonuçta. Aşkılanıklarına, bağımlılıklarına bak. Onlardan kurtul ama yerine başka bir şey koymadan. Bunu dene en azından. Bağımlılıklarının ve çaresizliklerinin yüzleş. Yoksa halının altında kalıyor her şey. Bir noktada da "Lan onca yılım boşuna geçmiş" şekline geliyorsun. Gelme oraya, orası güzel değil.

Belki bir gün kendin de sana bakacak ve kendine göz göre geleceksin. O zaman anlayacağız bir karınca ya da bir bitkiyle aramızda hiçbir fark yok.

Ha bir de bol su iç, çünkü hepimiz sudan geliyoruz. Bol da hareket et, üşenme.

Üşenmeler yapmıyor biliyorsun.

JEHAN BARBUR

Beni öyle sev/me

Sana ne düşündüğümü, neye inandığımı ve bunların sonucunda beni şimdiki ben yapan her şeyi anlatmak isterim. Çekilmek istemem; erinmekten, utanmaktan korkarım. Sırf beni sev diye, olmadığım halî sana sergilemekten, öğretmenlerin ve aslen sana ait olmayan, doğandan uzak tüm inançların sana "ancak böylesini sev" dediği her şey bende varmış gibi davranmaktan öte dururum; durmak isterim... Beni ancak böyle değil ama böyle sev isterim. Sevmemeyi ise seçmeni ya da düpedüz beğenmemeni...

Öğrendiğin, inandığın, kutsal bellediğin, saydığın yahut korkundan sorgulayamadığın her şeyi sana yeniden sormak ve seninle yeniden sorgulamak ne güzel olurdu. Komşu kızın ayıbını değil de yaptığını her neyse, işte tam da ondan aldığı hazza konuşmak mesela, üstüne üstük özenmek hallerine. Bir inancın peşesinde hissettığım rahatsızlıklar var benim, başa dönüp tekrardan gözden geçirmeyi dilediğim. Mâmlîlet, herkesin ötedekini konarcasına üzerine üşüttüğü her neyse, o gürüha kapılmaktan ziyade, ötedekini bir daha anlamayadır gayretim. Bir an, değerden, edenden olur muyum korkusu da basmıyor değil içimi, ama kimedir lanetimiz?

"Olduğum gibi sev beni", demiyorum biliyorsun değil mi? Bu en büyük suç ve en büyük bahane olurdu tüm olmadıklarına. Olduğum gibi değil, inandıkların ve inançların tırtıkladıkları, varlığının hazinesine doğru seyirde olduğum yolculuğumdaki tüm tümseklerim; etim, derim, yanlıs kaynamış kemiklerim, ırkım, cinsiyetim, hatam, suçum, yanlısım ve fakat hepsini tanımlayabilisimle sev... Savunuyorsam bendeki savunmasızlığı, beni uyarak ve yararak inadımı; "bunun adı inancsızlık" diyerek yanı; sevyahut sevmemeyi seç; beğenmemeyi de...

Buradan bakıldığında, şartını şurtunu, reçetesini tarifini veriyormuşum gibi duruyor, biliyorum. Tam tersiyken niyetim; yanı aslen verdiğim, tarıfsızlığıken... Ya da şöyle mi demeli? Öğrenilmiş ve hazzedilmiş tüm "İllâlan", "olmazsa olmazları", yanı demem o ki, basılmış tüm kalıplar, "bizdensinler" yok saymak istiyorum, hepsi bu. Çünkü hiçbirine sığmıyorum ve bu beni özel kılıyor. Zor ve hor görülüyorum, bir anda ayrık otu oluyorum, ayrışıyorum. Halbuki ne hiktetse şu hâl ile özgür hissediyorum. Pekli ya sen?

Takım tutmuyorum, kahramanım yok, düşmanım da... Kimseye hayran değilim, politik kutsallardan uzağım vetutsağıda değilim hiçbir sevmenin. Nefretim anlık, baki kırgınlıkla

karıştırıyorum. Nerden bakıldığna bağlı... Kimine göre tavşan bokuym, yanı ne kocar ne bulasırım, hâlbuki şu halimle nedense birçok insana bulasıyorum. Dilimin kemigi kırık, yanı hitabetim zayıf da fikrimi tornadan geçiremiyorum. Neyse hissim -doğru-yanlıs-günün sonunda kalp kırıyorum. Neticesinde anlıyorum; kimse "benim" dediği doğrudan emin değil. Sorgulamadığı her duyguyu yarımcı ve yamalakça heybesine atmış da zerresinlel ettirmiyor. Sarsılacakınançlara yabanıl. "Böyle", diyor. "Böyleyim". Devirmiyor böylenin her ihtimalini. Ben temyiz miyim, pak mıyım? Çapağın seviyorum hayatın ve çapaklı olma hallerini. Başkalarının eksiğiyle kendimi tamamlamakansa eksiğimi tamamlamaya yatıyorum geceleri. Tamamlanmasam da, bana benzenen kimseyekizamiyorum; anlıyorum eksiğini ve kabul diyorum. Eksik ki ne güzel Yorulmuyorum.

Annemle babamı alıyorum karşıma. Nasıl olmanı istiyorsa, öyle davranıyordum. Çok sıkılıyorum. Robadan elbisesi geliyor, her akşam aynı saatte sofraya oturuyor, terliklerini çıkıp ayaklarını giyiyor, saçlarını bir kurdeleyle sıkıca topluyor. Lokmamı konuşmuyor ve ben böylece sessizliği her gün kör ama nizami bir cenvetle kesiyorum. Hayallerimiz bağdaşmıyor, onların hayallerini tamamlamamıyorum. Yapamadıklarını değil de aklından hiç geçirmedikleri bir hayatı yaşıyorum. Beğenilmizorum. Ama söylemliyorum. Çünkü evlatlar ve sevilirler! Sevmei anlatamıyorum. Şartını şurtunu yazıyorum. Hissetmiyorum. Hissetmiyorum. Sanki kimse eksiğini sevmiyor. Eksikliği benim bir ailenin? Kimse bilmiyor, sormuyor.

Sevgili, "Seni sevmek çok zor" diyor. Anlamıyorum. Nedir zorluğu birini sevmenin, anlamıyorum.

Yeni geliyor herkesle ayrı, yeni geliyor

herkesten biraz farklı düşünüyorum. Düşünmek sonsuzdur çünkü bunu biliyorum. Düşündüğümü söylemediğimde iyi, söylemenin yolunu inceltmediğimde küstah, dolanarak söyledikimde aykırı ama zeki oluyorum. Üç sıkıtanbirinekurban giderken bileteam olarak kendim gibi dökülmüyorum. Düşüttüğüm yeri dağıtmamak için, kimin kollarına bayılacaksam, zaafımıyaamakanevelusturup öğreniyorum. Yanı, dilediğimde düşünmüyor, kalkarken gürültü çkaramıyorum. Böylece yalpalayaraktan, yalpalayan düşünceler ve tavırlar diyarında yaşadığımı sanıyor, her gün "Kendini bul" afişlerinin arasında kendimiyiden iyiye kaçbediyorum. Ara ara, kendimle karşılaşınca doğum günümü kutluyorum. Ya fazla ya da olması gerektiğinden daha az yaş alıyorum. Yaş kalıyorum.

Derdimin sevmek olmadığını anladığım gün, derin bir nefes alıyorum. Kimseye kendini sevdirmek için çabalamayan insanların doluştuğu bir nahiyyeye yerleşiyorum. Annemle babam ziyaretime geliyor. Ne kurduğum sofrayı ne yere attığım döşeyi, ne de ayda bir değiştirdiğim çeşekli nevresimlerimi beğeniyorlar. Asık suratı gelip ask suratı dönüyorlar. Nahiyyenin ödü, olanı yola kusuyor da anlıyorlar. Özledikleri, reddettikleri bir olma hali, onlara geçişten gelen yaşağı, anımsatıyor. Bunu beğenmiyorlar. Kendi sofralarına doğru saatte yetişmek için yola erken koyulup, akşam yine hiçbir şey konuşmuyorlar. Kurdelelerini boyunlarından çıkarmıyorlar. Boğulmuyor da boğuyorlar.

Bunları hiçbir bir de değilim. Ama isterim, inan isterim. Yeniden anlatsam bu kez seninle başlamay da isterim:

Bana ne düşündüğünü, neye inandığını ve bunların sonucunda seni şimdiki sen yapan her şeyi anlatmamı isterim. Çekinmem istemem; erinmeden, utanmaktan korkarım. Sırf seni sevim diy, olmadığın halî bana sergilemenden, öğretmenlerin ve aslen bana ait olmayan, doğandan uzak tüm inançların bana "ancak böylesini sev" dediği her şey sende varmış gibi davranmaktan öte dururum; durmak isterim... Seni ancak böyle değil ama böyle sevmeyi isterim. Sevmemeyi ise seçmeni ya da, beğenmemeyi...

Bir eve de değil ama her an değişebilen akışkan ve çağrışımı ve daraltmanı alı, aidiyetini her an büyütmeni ve daraltmanı yanı hazneme doğru arkarken kendini konuşmanı

İnan
Pek çok isterim...
Kimse beğenmese de
Konuşmanı...
Bir de böylesini deneyelim isterim.
Kendimizi elemeyi...

AYŞEN ŞAHİN

Lora

**Sakince döndü sonra
"Çok dolu dolu bir
ömrüdü, bir süredir
boş kaldı gibi. Dolu
günlerin hatırına,
ömrümü hala
seviyorum sanırım.
Düşünürken aklıma
geldi. Aşağıdaki
manavda kiraz
görmüştüm gelirken,
size zor olmayacaksa
oradan dolaşsak da
bir yarım kilo da kiraz
da alsam acaba hazır
çıkışken?"**

Kendi içimde bir sürü ufak devrimler yapmış, çekik adımlarla yürüyordum geleceğime.

Ellerimle ilmek ilmek örüyordum kendime yeni bir hayatı, heyecanlıydım, gençliğim var gibi geliyordu. Çok emek yoğun günler geçiriyordum ama karanlık yolun sonunda doğacak güneşi görüyordum.

Salgın kapıyı çaldığında, boş ver dedim kendime, üzülme, iyimser bir gül olsun dudaklarında dedim.

Çok yoruluyordum, round sayısı belli değildi hayatla olan kavganın, çok kere nakavttan dönmüştüm, oldukça da hırpalanmıştım aslında. Tamam maçı almayı ben de istiyordum ama madem hakem erteledi, bari arada ben de biraz dinlenirim, dedim. Olaysız dağılmaya karar vermiştim.

İlk günler iyiydi, sonra ev dile geldi. Kalkın gidin be şıştim sizden, dedil.

Öyle bir çağıldırıyor ki evin içinde ne bizi ağırlamaya gücü yetiyor ne de bizim canlar dört duvara sığıyor.

Öyle olunca maç evde devam etti, tek başına kalamamanın kroşesini savuştursan yalnızlık aparkatı koyuyor.

Ev işlerinin ayak oyunları başımı döndürüyor, e-postalar seriyumrukları tam kafama saydırıyor, karacığeri gece kasvetinden koruyayım desem uykusuzluk böğrüne yapıyor. Bilinmezlik, yataat konmuş kum saati gibi, bir türlü onu gelmiyor.

Takribi 47'nci günüydü kendimi eve kapatmanın, elzem bir ihtiyaç oldu ya da elzemliğini ben uydurmuş olabilirim, emin değilim. Evden çıkmam gerekti.

Geçmiş 46 günün emeğine hürmeten aşırı dikkatli, çok korumacı halime çıktım sokaklara, bir yandan görünmez olup hızla iş bitirip dönme isteği öte yandan her insanla göz göze gelme ihtiyacı. Öyle de hasret kalmışım sokaktaki yaşama.

Dönüşte, yolun yarısında baktım önümde bir hanımefendi gidiyor. 65 yaş üzerine sokağa çıkma yaşağı var, hanımefendi görünen o ki yaşağı büyük deliyor.

Saçlarını arkadan örgü yapıp başının etrafına dolamış. İnsanın içinden "bir fotoğrafını çekeyim de düğün dernek zamanı kuaföre örnek olarak gösteririm" diye geçiyor.

Diz altı ince pilli bir etek giymiş, yeşil. Üzerindeki ceketteriz işi, lacı. Fular var boyunca lacı-yeşil-beyaz çizgili. Acil bir nikâh durumu olsa, tut kolundan şahit diye götür, öyle şık, öyle şekilli.

Elinde 5 litrelik bir su şışesi var. Sık sık elden durduruyor.

dengesini bozuyor. Nasıl ki Boğaz'da gemi geçtiğinde savrulur ufak balıkçı tekneleri, öyle yalpalıyor.

Şimdi benim gidip yardım teklif etmem gerek. Öte yandan hanımefendi riskli grupta, pek de yanaşamam, elindekine el değmemem gerek. Ama böyle de olmaz ki? Kolonya var çantamda, aldım elimle. 2 metre yakına geldim, "Dilerseniz ben evinize kadar taşımanıza yardımcı olayım" dedim. Tedbirim elimde dercesine de kolonyamı gösterdim.

"Ah ne kadar incesiniz ama ben zevk olsun diye çıkmıştım, istemem kimselere yüz kaçırmam" dedi. Bunu ancak bir Yeşilçam filminde geçebilececek bir ses ve Rum aksanıyla söyledi. Yüzünü düşünce gördüm, şeftali rengi de ruju vardı.

"Ben de kendime iş uydurdum galiba, hiç yük olmaz, bilakis yolu uzatmış olurum, sevinirim" dedim.

Yine de vermedi şışeyi. Ama sohbet açtı. Aramızda üç metre çaprazlama mesafe, konuşarak yürüyörüz öyle. Sohbet dediğim, o birden anlatmaya başladı.

"Sabah kalktım, ekmek alayım dedim, baktım evde ekmek var. Kahvaltı hazırladım, yedim. Biraz televizyon baktım, birkaç sıra örgü ördüm. Canım elma çekti, giyindim çıktım, elma aldım yarım kilo, döndüm onları yıkadım. Kendimi de güzelce temizledim, giysileri balkona astım. Daha saat öglendi.

Biraz şekerleme yaptım, üç sayfa kitaba baktım. Zaman geçmedi. Çeyizlik hazırladım, çarparı parlatırdım, eski bir gazetye sarımsım, onu okudum. Saat daha üç. Su gözümü battı, az gibi geldi. Haydi dedim su alayım. E şimdi dönerim, şışeyi yıkarım, kendimi paklarım, bakalım kaç a kadar idare edecek?"

"Hepimiz öyleyiz, gerçekten zaman akıyor gibi" dedim.

Bunu öylesine, empati olsun diye söyledim. Zaman, salgın bitsin diye beklerken akıyor olabilir ama ben 24 saatte eve, işe, çocuklara yetişmiyordum aslında. Sonuçta hepimiz, tanımadığımız insanlara kendimizi uzun uzun anlatmaktansa hemfikir gibi yapmayı tercih ederiz zaman zaman.

"Çok bunalıyorum more, bu hayat daha neler atlattıracağa bize, savaşlar gördüm, acılar izledim, hasretlik yaşadım, dostlarım gitti bir bir, yedi aşkım oldu, hiçbir beni olmadı, üç çocuk gömdüm ellerimle, onca adamdan bir çocuk bile kalmadı. Bazen soruyorum kendime, daha neyni yaşamak istiyorsun şu hayatın diye. Sonra gidip ellerimi yıkıyorum yine de. Ben bu sefer de atlatsam, nasıl kopacağım artık hayatıtan?"

"Aaaa öyle demeyin ama ne hoş kadınınsınız, neden kopasınız?" dedim.

Biliyorum içi boş, öylesine bir cümle ama ben de konuşma esasında en sık kelimeleri yanı yana bulup ortada ardan değil, yastığa başımı koyunca

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranney.org>

"keşke orada öyle değil, şöyle deseydim"
diyenlerdenim.

"Bazen kendime soruyorum, bu hayatın daha
nesini seviyorsun diyorum, kızıyorum da
kendime, yaşadıkça yaşadım diye ama işte ne
yapacaksın, gel ölüm gel denmiyor, bir geldi mi
bunun dönüşü de yok ki!" dedi.

"Sevilmeyecek gibi bir ömür müydü ki?" dedim.
Demedim de kaçtı ağzımdan. Bazen kendimi
tokattayım gelir böyle patavatsız cümleler
ağzımdan çıktıkça.

"Hiç öyle düşünmemiştim, dur düşüneyim"
dedi. Ve durdu cidden.

Ben de yanaşıp aldım artık şeyeyi elinden.

Bir süre durduk. O, iyice daraltılmış
kaldırımdıydı. Ben de park etmiş araçların
arasında bulduğum bir boşluğa.

Sakince döndü sonra "Çok dolu dolu bir
ömürdü, bir süredir boş kaldı gibi. Dolu günlerin
hatırına, ömrümü hala seviyorum sanırım.
Düşünürken aklıma geldi. Aşağıdaki manavda
kiraz görmüşüym gelirken, size zor olmayacaksa
oradan dolaşsak da bir yarım kilo da kiraz da
alsam acaba hazır çıkmışken?"

Tabii, dedim. Dolanırız. Ben de alırım biraz kiraz.

"Soruza dönersek, canım kiraz çekecek kadar
seviyormuşum demek ki hala hayatı" dedi.

"Rujunuzun rengi çok güzelmiş" dedim ben de.

Alakasız biliyorum ama insan beyni bir garip,
son yarım saatir o konuşurken gerçekten
de rujun renginin güzelliğini düşünüyordum.
Sonrası işte biraz rujlardan biraz savaşlardan
biraz adamlardan biraz da kadınlığımızdan
konuştuk.

Evde 100'üncü günü geride bıraktım. Arada
elzem işler için kıyıyorum. Evinin önünden
geçerken mutlak balkonuna doğru bağıyorum:
Lora Hanımmmm

Bazen çıkışı olmuyor, ben alınacakları salladığı
sepetine koyuyorum. Bazen de "Dur iniyorum"
diyor. Birlikte yürüyoruz, aramızda metreler.

İnsana hasret kaldığımız şu dönemde,
yeni arkadaş edinebildiğimiz için ikimizi de
kutluyorum.

Geriye bakınca, sevillecek bir ömürdü
diyebildikten sonra felaketleri göğüslemek daha
kolay geliyor. İnsanz işte, canımız bir anda kiraz
çekebiliyor.

Her şeyin, yaşasın hayat.

Gittiği yere kadar...

ALI MURAT İRAT

Asıl aşkta yanıldık

Ki aşk aslında hiçbirimizin bildiği
gibi değildi. Bildiğimizi sandığımız
çok şeyde yanıldık. En çok da, en
çok bildiğimizi sandığımız şeylerdeydi
yanılmalarımız. Oysa bilmenin her
derde deva olduğu söylenilen bir çağın
çocuklarıydık. Bildik ve yanıldık. Daha
çok bildik ve daha çok yanıldık. En çok
insanı bildiğimizi sandık, en çok insanda
yanıldık. Aşkı bildiğimizi sandık, aşka
düştük, aşka düşürdük, asıl aşkta yanıldık.
Ve sonra bütün yanlışlarımızı alıp yine
bilmenin, biliyor olmanın o kutlu ellerine
bıraktık. Aşkı psikiyatristlerin, dostlukları
yaşam koçlarının bildiklerine terk ederek
kendimizden uzaklaştık. Her şey bilen,
bilmes bile bir gün her şeyi bilmeye
gücünün yeteceğini sanan bizler, bilemedik
ki aşk varlığını kendisinden; bir canlının
yaşama kök salma isteğinin adından başka
bir şeyde değildi. -Bunu da ben bildim şimdi.
Bir gün bunda da yanılacağım kesindi.-

Antik Dünya'da insan, kusursuz doğa
karşısındaki eksikliğiyle vardı. Onu doğanın
eşsiz gücüne tabii kılan varoluşundaki
eksiklikti. Felsefenin en uzun yüzylında
-17. yüzyıldan- akıl her şeyi bileceğinin,
her şeyi anlayacağını ve her şeyi hakim
olacağını garantisini verdi. Eksik olan
insan değil doğaydı. Ve doğa yalnızca eksik
değil aynı zamanda yanlışlarıyla insanın
önündeki en büyük engeldi. Doğanın insan
önüne koyduğu engelleri de aşacak olan
aklınızdan başka bir şey değildi. Tanrı
akla yenilmişti ki yaklaşık iki yüzyıl sonra
Nietzsche bunun için haykırıyordu: "Tanrı
öldü. Tanrı'dan geriye bir ölü kaldı. Ve onu
öldüren biziz... Kendimizi nasıl avutacağız...
Bu kani kim silecek üzerimizden? Hangi
su var bizi temizleyecek? Hangi teselli
şölenlerini, hangi kutsal oyunları icat
etmek zorunda kalacağız? Fazla büyük
değil mi bize bu davanın yüceliği? Buna
layık olmak için birer Tanrıya dönüşmeli
değil miyiz?"

**Aşkı
bildiğimizi
sandık, aşka
düştük, aşka
düşürdük, asıl
aşkta
yanıldık.**

Tanrı'yı çok ettiğini sanan ve üzerine büyük
bir kibire atonu parçalayanın varoluş
karşısındaki çaresizliğiyle işte bu. Bilginin
sınırları dışında kalan aşkın, ölümün ve
devrimin aklımıza verdiği rahatsızlıktı.

Oysa kabullenmemiz gerekirdi.
Doğadan ayrı olmadığımızı, doğaya karşı
olduğumuzu, bizzat doğanın kendisi
olduğumuzu kabullenmemiz gerekirdi.
Aklımızın doğanın işleyişinden başka bir
şey olmadığını görmemiz gerekirdi. Aşkı
belki de o zaman anlayacak ve kendimize
yabancılaştırmayacaktık.

İnsan kendi bedeninden korkar oldu.
Çünkü ölüme yazgılı bir beden yalnızca
huzursuzluk kaynağıydı. Kuşkusuz her
şeyden önce ölümün korkuttuğu biz.
Ölmenin bir son olduğunun düşündükçe
ürperdik. Doğada ölümün olmadığını,
ölüm denilenin yalnızca insan aklının bir
oyunu olduğuna kendimizi inandırmadık.
Canlılığa verdiğimiz o büyük değer,
bizi görmekten alıkoymdu. Ve ölüm ve
aşk ve devrim... Hepsi de bu döngünün
içerisinde ya bilinin kılınmaya çalışıldığı ya
da yurtlarından kovuldu. Ölüm sağlamlık
hastalığına, aşk psikiyatristlerin sözlerine,
devrimse bir söylemeye indirgendi.

Ki aşk aslında hiç kimsenin bilebileceği
bir şey değildi. Ölüm ve devrim gibi.
Öngörülemez, önlenemez ve bilginin
sınırlarına hapsedilemezdi.

Biz aşkı, aklın sınırlarına hapsedtik. Ki o akıl
kendisini bedeninden ve doğadan ayırmış
olandır. O nedenle asla aşkı anlamayacak,
ona hakettiği yeri istese de veremeyecektir.
Aklın ve beden birbiriyle ayrıldığı,
ikisinin birden doğadan uzaklaştığı bir
iklimde aşkı bilmenin olanağı yoktur. Aşkı,
bu haliyle, anlaşılır kılınmaya çalışıldıkça
karmaşıklaşacak bir maceradan başka bir
şey değildi.

MELİS DANIŞMEND

Şu bizim nostalji çığgınlığımız

"90'larla bugünü kıyasladığımızda o dönem çok iyi aranjörler, şarkılar, söz yazarları, müzisyenler olduğunu görüyoruz. Her şey ince dlenip sık dokunuyordu. Şimdi aceleye geliyor. 'Bir an önce çıkardım, tutsun, sonra yenisini yapılm' mantığı var. 90'ların başında özel televizyonlar, radyolar çıktı. Kasetler ve CD'leri tekrar tekrar dinledik, o şarkılar hafızamıza kazındı."

Ne zaman tanınmış dizi oyuncularıyla yapılmış bir röportaj okusam, sohbetin bir yerinde mutlaka 'anda kalmak' üzerine bir güzellikle okuyorum. Çoğunlukla içimi bayan bu kısmın neden içimi baydığını düşündüğümde, karşına şu ihtimal çıkıyor: "Olmayacak duaya amin demek." Belki de milletimizin 'duvarlarabakarak viskisini diken Cüneyt Arkın' ruh halinde yaşadığını düşündüğümde ya da bu öğretiyi asla kendi hayatımda uygulamadığımdandır biliyorum ama bu 'anda kalmak' meselesi bir türlü banımadım.

Bavul'un bu sayısının 90'lar Türkçe pop üzerine olacağını öğrendiğimde konunun 'saplantılı' yönüne yani bitmek bilmeyen geçmiş sevdama odaklanmak istedim. Etrafıma ve sosyal medyaya bakınca giderek kabaran bir nostalji denizinde yüzdüğümüzü görüyorum. Ben zaten yapılarak denizlerin ensadık kaptaınlarından biriyim; nostaljik nevarsa ilgimi çekiyor. E o halde konuyu mercek altına almanın tam zamanı dedim. Aslında bu 'saplantılı' yönü işlemeye üç farklı örneğin arka arkaya kafamda belirmesiyle karar verdim. İki **ikilliyibilirmenne** hesabının Instagram'da paylaştığı 2000'lerin başında çekilmiş bir videoydu. Tuncay Şanlı millî takım kampında (belli ki köpek korkusu olan) Ümit Özat'ı tasmaından tuttuğu bir

köpek kovalıyor, herkes de buna kahkahalarla gülüyordu. Normal şartlarda böyle bir videonun altında yer alan yorumlarda geçiğin bin bir türlüünün dönmese kaçınılmazdır. Ama hayır. "Şu efsane kadroya bak! Eser kalmadı bunlardan" ile başlayan, "Ne güzel dönemler be, ülkece çıktık resmen" ile devam eden ve "Eskiyle ne kadar özlediğimi fark ettim. O zamanlar mutluyduk tabii'ye varan yorumlarla doluydu ortalık. Günün sonunda Tuncay tatlı bir köpek ile yeşil sahada takım arkadaşının arkasından koşuyordu.

Bir diğer örnek, iki sene önce başladığım 'Şimdi Neredeler' serisinin okuyucu tarafından yaratıldığı reaksiyondur. 80'li ve 90'lı yıllarda severek takip ettiğimiz, hafızamıza kazınmış isimlerle (Tuğçe San'dan Cemal'iye pek çok isim vardı) bir araya gelip şu anda neler yapmaktadırlarını anlattığım bu serinin ilk konuşu TRT'de Michael Smith'le birlikte İngilizce öğrenen Prof. Dr. Zülal Balpınar'dı. Röportaj okunma rekoru kırdı diyebilirim. Fakat yorumlar çoğunlukla gözünden tek damla yaş süzülen emoji ile bitiyordu. Çocukluğuna dönenler, o günlerin naifliğini hatırlayanlar adeta bir yas havasıyla yazıyordu. Oysa röportajda en ufak bir hüznün belirtisi yoktu. Hoca -çok şükür ki- hayatıydı vahalabüyük bir tutkuyla Eskişehir Anadolu Üniversitesi'nde çalışmaya devam ediyordu.

Ve son olarak son yıllarda kendi konserlerimde de repertuara eklediğim bazı 90'lar şarkılarının gördüğü inanılmaz ilgi aklıma geldi. Şarkı seçimi için YouTube taraması yaptığımda o döneme ait videoların altına yazılan yorumlar beni çok şaşırtmıştı. Benim jenerasyonum için (biraz daha yukarıya ve aşağıya için de) bu şarkıların en kalbi duygularla hatırlanması, anılar tünelinde yolculuk yaptırması son derece normaldi. Oysa en çok beğenilen yani en tepede yer alan yorumların çoğu şöyle başlıyordu: "96 doğumluyum ama sadece bu şarkıları dinliyorum!"

EEĞENCE GARANTİLİ

2005'ten beri 90'lar partileri düzenleyen DJ Hakan Küfündür durumun müzik nostaljisi tarafında görüş almak için en doğru isimlerden

biri. Özellikle son yıllarda Mansur Ark, Yonca Evdemiş, Çelikköy isimlerinde sahne aldığı partileriyle tanınan Küfündür, coşkun tavan yaptığı bu gecelerin niye böyle başarılı geçtiği sorusuna "eğence garantisini" yanıtını veriyor. İlin yine ilginç tarafı, partilere gelen kitlenin 18-30 yaş aralığında olması. "20 yaşında bir genç etkinliğe geliyor. 'Aa bu şarkıyı biliyorum' diyor, sonra diğerini ve

Hakan Küfündür

diğeri de. O gece çok eğlendi. Üniversitem arkadaşına anlatıyor, sonra birlikte geliyorlar" diyerek zincirin nasıl oluştuğunu açıklıyor. Ama burada kilit nokta, o şarkıların o yaş grubunda bilinmesinin sebebi, yani günümüz Türk pop müziğinin sırtını dayadığı yer: Cover'lar! Uzun yıllardır radyolarda yaptığı mesaiyi şu anda Pal FM'de devam ettiren Hakan Küfündür'e bu cover çalgınlığını nedenini sorduğumda çok da şaşırmadığını bir yanıt alıyorum: "Şu anki mainstream pop çok kötü." Yüksek tıklanma rakamlarına rağmen aslında yeni nesil popun dinleyicili sarmadığını, ünlü popstarların cover albümler çıkardığını, dijitalleşmeyle birlikte tüketimin hızlandığını ve bunun üretime de yansımaları belirliyor. "90'larla bugünü kıyasladığımızda o dönem çok iyi aranjörler, şarkılar, söz yazarları, müzisyenler olduğunu görüyoruz. Her şey ince elenip sık dokunuyordu. Şimdi aceleyle geliyor. 'Bir an önce çıkaralım, tutsun, sonra yenisini yapalım' mantığı var. 90'ların başında özel televizyonlar, radyolar çıktı. Kasetler ve CD'leri tekrar tekrar dinledik, o şarkılar hafızamıza kazındı. Kenan Doğulu'nun ya da Tarkan'ın ilk albümlünü baştan sona biliriz çünkü çok dinlendi. '99 depremi ve arkasından gelen ekonomik krizle birlikte Türkiye pop'ta üretim azalmaya başladı" diye anlatıyor geçmiş günleri.

MÜZİK DE YAŞANANDAN ETKİLENDİ

Peki, yer yer yüzleşmek dozda rastladığını bu geçmişe özlemin altında tam olarak neler yatıyor? Neden ve nasıl bugünlere geldik? Sosyolog Deniz Bağrıaçık, "90'lara olan ilgi uzun zamandır sürüyor, özellikle Türkiye pop'ta. Hafızam beni yanıltmıyorsa, 2012 yılında birçoğumuz 90'lar partilerine kendimizi kaptırmışık. Hakikaten de unuttuk ya da hayatımızda yaşamadık. Bazen yitirdiğimiz şeyler, şimdi yeniden hissettirmişti. Ancak aradan sekiz yıl geçtiyse, 'Patoloji olabilir, belki durum mu var?' diye düşünmekten zarar çıkmaz" diyerek nedenleri birkaç açıdan ortaya koyuyor.

Deniz Bağrıaçık

"Öncelikle, tüketim kültürünün içine doğan bir bilinç çağından bahsetmekte fayda var. Bizler bir devrime tanıklık ediyoruz. Devrime tanıklık etmek hiçbir dönemde kolay değil. Düşünsenize 19. yüzyılda bir yanda yoksulluk, bir yanda yükselen sanayiciler vardı. Bugün yaşanan sancılar altında bir geçiş sürecinin sıkıntıları. Eski üretim biçimlerine veda ediyoruz, petrolden sürdürülebilir enerjilere geçiyoruz. Bunun müzikle ne ilgisi var dersiniz, bilinç çağı, Sanayi Devrimi 4.0 olarak da adlandırılan teknolojik devrim sosyal medyayı da yarattı. Birçok kavram daha 'demokratik' şekilde halka inerken, eski anlamıyla ün, şöhret, kalıcılık da erozyona uğradı. 90'lardaki sanatçılar gerçekten de ünlülerdi; albümleri dinlenir, hayatları biliniirdi.

Şimdilerde bucağın daolun kışıl, çok para kazanabilirler, tanınabilirler ama onların hayranlarının arasında ziyade 'takipçileri' var. Bilinirler ama şöhret değiller. 90'larda gerçek bir şöhret vardı. Halken o 'şanın' yörüngesinde devam eden bir kutlama olarak düşünülebiliriz o dönemde bir araya gelişini ama en çok da eski döneme ait bir benliğimiz, sosyal medya öncesindeki bir dünyanın eski düşlerinin özlemi ve çok da önemli olduğunu düşündüğümüz 'fiziksel' bir varlığın irdakını hatırlatan yıllar 90'lar. Sevgililer Tinder'da değil, gittiğimiz yakızta, yolunu gözlediklerimiz sokaklardı. 'Bir efsaneydi onlarla beraber olmak', 'Oturup yıldızlardan bakardık dünyadaki resmimize'. Çevrimizi süpermarkette gibi sağa ve sola itilen parterlere yazılan sözler de aynı ağırlıkta yazılabilir. Özlenilen biraz da bu açıldan değerlendirmekte fayda var. Tüketim çok hızlı, söz az, tat az. Yani fast food'dan nasıl tat alabiliriz, değil mi? Tabii ki bu değerlendirmede Bauman'ın deyimiyle akışkan modernitede, hiçbir şey kendi halinde duramazken, enizle de bundan etkilendi. Bugün dinlenen ve kaliteli olan müziklerde bir söz eksikliği var. Sözler gitti. Bu sözlerin gidişini ilk anlamda da kullanıyorlar. 'Söz' geleceğe yönelik bir 'vaat' olmayınca, geçmişin sahip olunan tek gerçek olarak görülmeğe başladı. 'Freelancer' bir hayat, maceraya çok çabı gelse de, insan güven duymadan yaşayamaz. İşte o nostalji güven duyulan bir dönemin de izlerini taşıyor."

Genel bakış açısında, bir de 'büyüme' istemeyen bir Peter Pan nesli' olabilir mi diye sorgulanabileceğini söylüyor Bağrıaçık. "Otonomisi, ekonomik krizler, uzun işsizliklerle törpülenen hayatlar umutlu bir dünyanın vaat ediliği zamanları hatırlıyorlar belki de."

Türkiye özeline geldiğimizde ise durumun ne olduğunu ülkemizdeki 'moda' algısıyla ilişkilendiriyor. "Eğer bir şeyler tutmuşsa mutlaka taklit ediyor, artık elimizde kalana kadar çeşit çeşit her şekline gidiliyor. Yeni bir şey denemesiyle ilgili büyük bir korku var, eleştiriler ypratıcı oluyor ve onay eksikliği Türkiye için korkutucu. Bireylerin eğilimleri onaylanmak arzusunda. 'Süründen ayrılan...' sözü hep kulaklarda ama oysaki müzikte yaratıcılık en çok aranan mezeiyet değil mi? Sanat en çok da yenilikçi olması gereken büyüü mecre değil mi?"

Bu nostalji dünyasından bahsederken elbette dönemleri 'kusursuz' olarak hatırlama yanlışlığına düşemeyiz. Her dönemin kendi içerisinde büyük işleri, hataları, kayıpları, anıları var. Bağrıaçık, "Bu özlem düşüncesine

gerçekçi bakmaz lazım" diyor ve devam ediyor: "90'lar Türkiye'si siyasi olarak ne yazık ki pek de aydınlık değildi. 'Eski Türkiye'ye özlem duyan kuşağın aileleri özellikle beyaz yakalılar için ekonomik olarak iyi zamanlardı. Finans sektöründe ya da diğer kurumsal işlerde iş sıkıntısı yoktu ama ülkemiz faili meçhul cinayetlerle sarsılmadı mı? Uğur

Mumcu, Bahriye Üçok hatta 90'ların sonları Ahmet Taner Kışlalı

katliamları yok mu? Sivas'ta yaşananlar... Her dönemde hem iyihem kötü olaylar oluyor. Gerçekçi analizler önemli. Ancak Türkiye'nin kültür kapitali açısından değerli yıllan olduğunu düşünüyordum. İşte asıl 'özlenilen' de biraz o. Birçok konser açısından atılan yıllardı, İstanbul Film

Festivalleri, üniversitelerin müzik festivalleri... Eurovision'da Şenem Paker'in şarkısını özellikle bugün kendini dışında hisseden kesimin kendini özdeşleştirdiği bir dönem göstergesi olduğu fikrindeyim. Kültürel kapitali çok değerli buluyorum. O yüzden de ülkemizin sanatçıların, yazarlarının, düşünce insanlarının çok üretmesi gereken zamanlar olduğu düşüncesindeyim."

Yıl 2020 ve biz dünya vatandaşları olarak bir yıl önce bile anlatılsa muhtemelen asla inanmayacağımız bir dönemden geçerken, belki de her zamankinden daha fazla geçmişe şıynıyor, orada bir huzur pırlısı ve hatta 'kurtuluş' arıyoruz. Hayat zaten zordu, şimdi daha kolay olabileceğine dair ihtimaller de sunulmaya başladı diye düşünen belki de milyonlarca insan adına ben bir Çelikaçayımın iyisi. Haydi hep beraber! 'Patlat bir şarkıyıybir kadeh, içiyoruz yine bu gece / Her şeyi boşverçalış bu gece, içiyoruz yine bu gece!'"

AYŞEGÜL ÖNEREN

Popun birleştirici gücü

Salgın döneminde çocukluk ve ilk gençlik günlerimizde döner ve o zamanları özlemle anar olduk. Netfl'in 90'lar sonunda İstanbul'da bir liseli arkadaş grubunun ilişkilerini anlattığı Aşk 101 dizisinden, Bartu Kökçükaçlayan ve Melikah Altuntaş'ın Instagram programı Mücib Sebepler'de ziyaret edilen eski şarkılar ve ünlülere kadar her yerde karşımıza çıkıyor o dönem.

Tabii bu 90'lara dönüş sevdası salgından önce de vardı. "Oldies but goldies" partileri tıklım tıklım dolarken diğer partilerin de gecenin sonunda herkesi piste götüren şarkılar yine bu dönemden oldu. YouTube fenomeni Şokopop'un 90'lar ve 2000'ler müzik dünyasına damga vuran kişileri ve olayları bir belgesel titizliğiyle anlattığı videolar binlerce kez izlendi.

Peki, neden şimdi 90'lara özlem? Bunun temel nedeni nüfusumuzun en geniş kesimini çocukluğunu 90'larda geçirenlerin oluşturması olabilir. Türkiye'de 90'lar, darbe sonrası yeniden kurulan sistemlerin sonucunda beklenen patlamaların yaşandığı bir dönem. Özel radyo ve televizyonların kurulmasıyla gelen özgürlük müzik dünyasını da etkiledi. Pop müzik alanında çığır bir üretim ve yatırım başladı. Şarkı sözlerinde ve melodilerdeki çeşitliliği doruk noktasına ulaştıran Onno Tunc, Aysel Gürel, Atilla Özdemiroğlu ve Uzeyir Heparı gibi isimler bizi fark etmeden anılarımızın fon müziğini yazdı. Sezen Aksu'nun Gülmüş'eyle açıp ışık Doğudan Yükselir'le yaraladığı ve Deliveren'le kapattığı bir on yıldan bahsediyoruz. Tarkan ve Sezen'in 1997'deki efsane konserini tekrar izlediğimi hatırlıyorum çocukken. O çocuk aynı zamanda Mustafa Sandal'ın Araba şarkısıyla salonda çalgınca dans ediyordu. Annemin doldurduğu kaselerden kimler yoktu ki? Mirkelam'ın Her Gece'si, Nilüfer'in Mavimim'i, Nazan Öncel'in Ben Sokak Kızıyım', Tarkan'ın Salina Salina Sinsice'si...

Özümüzü kaybetmeden yüzümüzü batıya dönme bakış açısının yaygın olduğu o dönem '99 depremi ve ekonomik krizlerle kapanırken Türkiye pop 2000'lerde zirve yaptı. 90'ların ekolüyle büyümüş nesil, yeni milenyumda pop müziği iyice geliştirip şekillendirdi. Sertap'ın Eurovision'da birinci olmasıyla resmen Avrupa'ya açıldı, Tarkan'ın İngilizce albümüyle gururlandı. Athena'nın On İki Dev Adam'ı ve Tarkan'ın Bir Oluruz Yolunda'sıyla yaklaştık kitlelendim, yazın geldiğinde Serdar Ortaç'ın yeni şarkı çıkarmasından anladığımız günlerdi. PowerTürk izleyen, SMS atarak yayın akışındaki bir sonraki klipi belirleyen, popüler şarkıların polifonik melodileri

telefonumuza indirmek için kontör bayılan bir nesildik.

2000'lerde pop müzikte zirveyi kadınların ele geçirmesine dikkat çekmekli. "Özgür Kız" Nil Karalrahimgil renkli şarkılarıyla hislerimize tercüman olurken "Yerli Spice Girls" Hepsi genç kızların idoli oldu. Piyasaya 2000'de giriş yapan Hande Yener, 2006'daki Apayrı albümüyle klasik pop tavrından uzaklaşıp akustik ve elektronik müziği başarıyla harmanlayarak cesur bir adım attı. Bir başka pop kraliçesi Demet Akalın'la aralarında çıkan bakkal müziği tartışması Türkiye pop müziğinin kırılma noktalarından biri oldu ve birçok şey sorgulattı: Bakkal müziği neydi ve onu ezmeli miydik? Pop müzik kalitesi müzik miydi? Pop ve popüler müzik arasındaki ince çizgi neydi?

Peki, pop müzik öldü mü? Aslında müzik tarihindeki diğer türler ve dönemlerde olduğu gibi o da toplumsal değişimlerle birlikte bir dönüşüm geçirdi.

Bu kafa karışıklığından sonra pop müzikte her şey yokuş aşağı gitti. Şarkılar birbirinin kopyası oldu, klipler sıradanlaştı. Önce bilgisayarların sonra cep telefonların hayatımızı ele geçirmesiyle televizyonun, kasetlerin ve CD'lerin pabucu dama atıldı. Önce rock sonra rap müzik popu resmen solladı.

Peki, pop müzik öldü mü? Aslında müzik tarihindeki diğer türler ve dönemlerde olduğu gibi o da toplumsal değişimlerle birlikte bir dönüşüm geçirdi. Biz daha mutlu ve umutlu olduğumuz günlerden uzaklaşıp hızlı tüketim kültürü çarkına dâhil olarak beklentisiz, umutsuz ve umursamaz oldukça müziğin değişmesi de kaçınılmaz oldu. Müziğe ulaşılabilirliğinin artmasıyla birlikte kimi yaratıcı tabiri caizse "çöp" bir dolu iş çıktı ortaya. Bunların çoğu popüler oldu ama "pop" olmadı. Müzik alanında da iyice bireyselleştik ve farklı kümelerin içine girdik. Aleyha Tilki'yi pop prensesi kabul ederler, rap sevip Ezhel dinleyenler ve Yüzyüzyken Konuşuruz gibi gruplarla alternatif rock sularında gezenler gibi farklı sınıflara ayrıldık. Eskişi gibi herkese hitap eden bir pop müzik anlayışı yok belki ama birçok farklı ve iyi soundun olduğu da bir gerçek.

On yıl sonraki oldies but goldies partilerinde hangi şarkılarla dans edeceğimizi merak ediyorum ve popüler müziğin geleceğini sorguluyorum. Belki şu an farkında değiliz ama bir kırılma noktasında olabiliriz. İçinden geçtiğimiz bu garip dönem müziğe nasıl yansayacak bilinmez ama bizi ortak paydada buluşturan ve yalnız olmadığımızı hatırlatan pop müziğin birleştirici gücünü özledim gibi ortaya çıktı. Şimdimizi ve geleceğimizi çoğunlukla kötümser bir bakış açısıyla sorguladığımız bu günlerde popun bizi o çok tanıdık, güvenli, mutlu ve umutlu zamanlardaki ruh hâlimize götürmesine ve eğlenceli bir şenlik yaratmasına ihtiyacımız var.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranitey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

SEMIHA DURAK

Başka türlü bir şey

büyükten sıkıca elimden tuttu.

Değişen sadece müzik algım değildi. Can Yücel ve Murathan Mungan ilk kez bu konserle girmişti hayatıma. O gecenin sonra da hiç bırakmadı şirri. Hayatımın her dönemine tankı oldu Yaz Çeçer ile Sevgi Duvarı. Onlar da hiç bırakmadı beni.

90'lar 'başka türlü' yıllardı. Tuhaf zamanlardı. Sovyetler Birliği'nin dağılmasından ardından hızla küreselleşen dünyada Türkiye de bu değişimden payını alıyordu. Falli meçhul cinayetler, Madimak katliamı, Gazi olayları, Susurluk skandalı döneme damgasını vuran ve şimdi geriye dönüp baktığımda sanki bir korku filminde yaşamışız gibi hissettiren olaylardı. 90'larda içişleri Bakanlığı yapmış İsmet Sezgin o yılları 'Birtakım ölümler, öldürmeler oldu.' diye özetleyecekti yıllar sonra. Tüm bu olanları düşünüp delirmemize Bülent Ortaçgil engel oldu. 1998'de çıkardığı ve içimdeki hafiflettiği Light albümünde 'Ya susurluk? Ya kamyon?' 'Valla gayet normal' diyordu. 'Biri anlatsın bana nedir bu normal' şarkısıyla ilke kez girenken üniversitenin kapısından, o yağmurlu konserde hayranlıkla izlediğim üniversiteli gençlerden biriydim ben de. Sokaktaki hayatı tanıyama başlaırken yanımdan ayırmadığım walkman'la birden dinlediğim müzikler eşlik ediyordu bana. Hayatı bir müzikal tadında yaşarken tanımayı seviyordum galiba. 'Şarkılar bir oyundur çoğu zaman' diyordu Ortaçgil, 'ben de başroldey'dim o zaman.

'Susurluk'un ardından en büyük kitlesel eylemlerden biri olan 'Sürekli Aydınlık İçin Bir Dakika Karanlık' eylemleri tüm şehirlere yayıldı. Bu eylemlerle bütünleşen 'Bir Şey Yapmalı' şarkısıyla Moğollar da girmişti hayatıma. Ağrı Dağı Efsanesi'nin hep peşimden gelen ezgiyle başladım ilk kez şarkı söylemeye. Akıtma kazınırken sevgiğin gerçek tanımı, fonda Selvi Boylum Al Yazmalım çalıyordu.

Ahmet Kayave Ruhi Su ile 90'ların sonunda yeniden buluştuk. Annem bağlamasını eline aldığımda artık ben desöylüyordum onunla. Sonra Kızılirmak, Grup Yorum, Zuğuş Berepe, Metin- Kemal Kahraman ve Kardeş

Türküler ile müziğin rengi değişti. Venge Yeno, Serdo sözlerini ezberlediğim ilk Kürçe şarkıları oldular. Başka dilde ama 'bizim' olan şarkılar söylemenin tadı başkaydı. İlk defa bu şarkılarla sözün ötesine geçiyordum benim için müzik.

Protest müziğin yanı sıra en çok dinlediklerim, o dönemde popüler olmaya başlamış rock müzik albümleriydi. En yakın arkadaşları da aşklar gibiydiler. Beraber yaşıyorduk hayatımı. Teoman'ın Papatya'sıyla içmişim ilk sigaramı, Şebnem Ferah'la beraberdim 'Bu aşk fazla sana' diyerek sevgilimden ayrıldığımda. Düş Sokağı Sakinleri koştu yetişi hemen yeniden aşık olduğumdu. 'Sevdan bir ateş' şarkısını söyledik ateş yaktığımız sahillerde. 1999'da sahneye çıkan Duman'la cesaretlendim; 'denizler aştmı

geliyorum' diyecek kadar hem de. Mor ve Ötesi, Kumandan Kaleler ve Kesimşekler en sevdiğimiz oğullardı. Hala da başucumdadır şarkıları.

'90'lar Ruh'u denilen şey gerçekten vardı sanırım. Her ne kadar tuhaf yıllar da olsalar, bütün kötülüklerin içindemesimiyetin son demlerini yaşadığımız zamanlardı 90'lar.

O dönemin şarkılarında da hissedilen en çok bu naiflik haliydi bence. Benim çocukluk, ergenlik ve ilk gençliğimi sığdırdığım bu on yıllık zaman diliminde, dünyada da olabileceğ her şey olmuştu. 2000'lere yaklaşıırken başka türlü hayat edelim Milenyum'un gerginliği vardı uygarlığın üzerinde. Teknolojiyle hızla ilerliyorduk ki aynı hızla yok oluyordu alıştığımız, olmazsa olmaz sandığımız her şey. Son jetonuma kimi aramıztım hiç hatırlayamıyorum bile. Sanki tiyatrodanmış gibi perde bile kapanmadan haff bir karartmayla değişen dekor ve sahne gibi bir anda değişti her şey yeni milenyumla birlikte. Hiç sevmedim yeni gelen ve eskisinden de kötü olan zamanı.

'Başka türlü bir şey'di istediğim. 'Gidelim Buralandan' dedik Nazan Öncel ile. İyi de nereye?

Herkesin hayatında dönüm noktası olan anlar var gerçekten. Hayatın seyrini, insanın düşünce akışını değiştiren, kim olman ve nerede durmak istediğini karar verdiren; onu bir anda başkalaşım dönüştüren tetikleyiciler var, filmler ya da kitaplar bir 'ateşleyiciler'. Benim dönüm noktam da bir konser olmuştu. 14 yaşında daha yeni girmişim, yetişkinler dünyasına bir an önce kabul edilmeyi bekleyen, küçük insanları ve platonik aşkları olan bir gençtiydim.

1994 Mayıs'ında Yeni Türkü'nün Harbiye Aşkına'daki 'Başka Türlü Bir Şey' konseriydi hayatımın seyrini değiştiren. TAKSAV'ın düzenlediği konserde onca acının ardından ilk defa bir araya geliyorduk aynı 'başka'nın özlemindeki binlerce insan. O ana dek sadece anneler ve arkadaşlarının sandığım hikâyelerin aslında ne çok insan tarafından paylaşıldığını ilk defa orada kavıyordum. Artık aramızda olmayanların fotoğrafları beyaz perdenen duygulu kalabalığı şarkılar eşliğinde selamlıyor; coşku, hüznü, heyecanı ama ille de umudun bir araya geldiği bir duygu karmaşası yaşıyorduk herkes. 80'lerin umutları en kasvetli günlerinde başkaldırı, ölümü, utsaklığı, ayrılığı kısacası bir zaman diliminde yaşamıştı buradakiler. Yıllar sonra nihayet kucaklaşıyorlardı birbirleriyle. Hem de şarkılar söyleyerek. Bu duygu yoğunluğuna gökyüzü bile dayanamamış, bardaktan boşanmasına bir yağmur başlamıştı. Kimse aldrış etmiyordu yağmura. Hatta daha bir güzelleşmişti gece bir anda. Müziğin en coşkulu anında üniversiteli gençlik merdivenlerde bir aşağı bir yukarı dans eder gibi koşuyor, bir yandan da ellerindeki kocaman pankartı açıyor. 'Yeniden' yazısı belirdiği anda tatlı bir sarhoşluğa dönüşüyordu coşku. Akışlar, ısıklar yükseliyordu bir anda. Sanki birkaç yıl birden büyümüştüm o konserde.

Dinlediğim müzikler bir anda değişmişti Yeni Türkü ile. O geceye dek sadece pop şarkılarını dinliyordum. Yeni açılan özel televizyonlarda bu gösteren kiplerden biliyordum 'popçular'. Evdeki kasetçalarda ise 'başka türlü' müzikler çalıyordu. Ruhi Su'nun sesinden Drama Köprüsü, Ahmet Kaya'nın Şafak Türküsü ve Sezen Aksu'nun Gülümse'si o yıllardan aklımda kalan ilk şarkılar. Bir de annemin çaldığı bağlamanın tellerinden yükselen Ege türküleri. Sonra pop müziğin yükselişi ve ergenliğimle birlikte aniden uzaklaşmıştım türkülerden. 1992 yılında Tarkan ilk çıkışını yapmış, kafalar iyice karışmıştı. Herkes gibi Tarkan ve Kenan Doğulu'nun şarkılarına dert dolmuş dolmuş. Reddediyordum eski türküler. İşte Harbiye'deki o konser de çok güzel bir şey oldu; Yeni Türkü esikyle yeni arasında benim köprüm oldu ve

ERDAL GÜNEY

Kaseti alalım çocuğum

"Dön abi dön!" dediğimde stüdyonun sokakındaki taksi durağının şoförü Zühtü Abi yüzüme bakıp, "Yine mi kardeşim yal!" diyerek isyan etti. İş çıkışı saatleriydi Kızılây'da ve son bir haftadır dördüncü kez karşılaşırıyordum bu durumla.

Anlamırıyorum ki yine ne kusur buldun?

Abi dürüst ol, sen dinler misin bu sesi, sana da birazşey gelmiyor mu?

Abicim neler dinletiyorlar bize, bunu mu dinlemeyeceğiz? Tamam, sesin yanık değil, olsun; ya da böyle olursun. Döndürme artık yarı yoldan beni; stüdyodaki adama da yazık!

Akdeniz'in kendi halinde bir kasabasında yazın son günlerini yaşıyorduk. Halaoglu kasabanın ilk ve tek barını o yaz açmıştı. Deniz kenarında, kumun üzerine çaktığı kargılardan teşekkül bir yer olduğu için adı Kargı Bar olarak anılır olmuştu. Tanıştığı turistlerden aparmak için teli kopuk bir gitarı vardı. Üç dürt de akort göstermişler halaoglu'na, akşamları aklında kalan iki akortlaşarkılar söylüyordu. Tek tabanca olunca, haliyle servis de aksıyordu. Farkında mıydı bilmiyorum ama daha sonraları pıtırak gibi bitecek olan türkü barların teminini atıyor olabiliirdi. Ara sıra beni çağırır, çalıp söylememi isterdi. İlk akort bilgim o zamandan kalmadı: halaoglu'nun unutkanlığı nedeniyle elde kalmış iki akortla sınırlı bir bilgi. Yaz geçip okullar açıldığında, marşları türkü gibi okumasından mütevellit, lakabı 'yanık' olan ise müzik öğretmenlerimden 'Yanık Rıza' hocanın eksik akortları tamamlayabileceği ümidim vardı. Nota öğrenmek için bona çalıştır mısın hocam dedideğim, 'Ayıgenn o ne' demişti. Yersiz bir umuda kapıldığımı bu cevapla anladım. 1978 yılında 45 günde öğrenmen olarak atanandan olduğunu ise daha sonraları öğrenecektim.

Fakülteye başladığım yıl kasabada Halkevi açıldı. Yaz tatillerinde, düzenlenen bağlama, gitar dersleri ve koro çalışmalarına katkı sağlayabilecek düzeye gelmem gerekiyordu. Halaoglu ve Yanık Rıza'dan bir fayda gelmeyince iş başa düşmüştü; zar zor denklediğim paralarla müzik dersleri almaya başlamıştım. Kemal Hoca'mı sevgiyle anarım bu vesileyle. Sonraları bir iktisat öğrencisi olduğumu duyduğunda, ısrarlı öğrenme isteğimi sorgulamıştı. Kasabadaki çocuklara yardımcı olmak için ders aldığımı söylediğimde ise aramızdaki ilişkiyi usta-çırak ilişkisine döndürmüştü. Artık ders için ödeme kabul etmediği gibi, yemek de ısmarlar olmuştu. Taksici Zühtü abinin sıklıkla duyduğum "dön abi dön" cümlesinin müsebbibi de Kemal Hoca'dır aslında. Bir albüm yapabileceğimi ilk söyleyen kişidir kendisi. İnsanları da aklına düşmeye görürün o karpuz kabuğu. Önce karşı çıkmıştım önerisine tabii, bu sesle, bu bilgiyle mi hocam diye. Bazı insanların 2 akorttan fazlasını ve bona bilmesinin yararlarına tanık oluyordum. Sırt üstü yatıp, 10 ansiklopediyi karnıma koyarak diyafram çalıştığım şan derslerinde buldum kendimi. Nasıl şevhette çalışırıyordum, omzumda büyük kasaba sorumluluğu ve Kemal Hoca'nın aklıma düşürdüğü karpuz kabuğuvar. Ders aldığım hocalarımın verdiği ödevleri çalışırken, kaldığım kalabalık öğrenci yurundaki etüt odasından kovulmuşluğum da oldu, akşam odalarında dinletti yapmam koşuluyla çalışabileyim diye başka etüt odalarına giden arkadaşlarımda...

Fakülteyi bitirip kasabaya döndükten sonra bir grup arkadaşla, kapatan Halkevi'nin yerine bir kültür merkezi açmıştık. İlk

danşları, çalgı dersleri, koro çalışmalarıhatta hiç de küçümsememeycek çapta festival bile yapmışlıgımız vardı. Çalıştırdığım çocuk korosu, o ana kadar kurulmuş ilk sivil çocuk korosu olarak kasaba kültür tarihinde yerini aldı. Derken bir gün Ankara'dan, kasabalı sevdığımız bir abimizden haber geldi, bağlamasını kapıp gelsin diye. "Çocuğun elinden tutmak" diye bir yıllık davranış kasabalı tavrıdır. Uzanan eli tutmak üzere bağlamayı ve sırt çantamı kapattığım gibi Ankara'da bir stüdyoda buldum kendimi. Stüdyonun tonmaysteri,

dünya tatlısı aynı zamanda iyi müzisyen bir abimiz. Hücum kayıt, ben bağlama, abimiz klavye eşliğinde çalıp söyledik. Elde bir demo, kasabalı el uzatan abinin ofisinde aldım soluğu. Demoyu dinledik; sessiz bir süre baktık. Bundan bir albüm çıkar mı kaygısı ile demo çoğaltılıp ilgili kişi ve yerlere dağıtıldı. Bir süre sonra yapılan geri dönüşler anket yoluyla değerdendirildi.

İstatistiksel sonuçlar, standart sapmalar falan derken albüm yapılabileceği kararına varıldı. Fakat nasıl? Haliyle prodüksiyon maliyetleri bir muamele, ama eğer bir dayanışma şimdii değilse ne zaman yapılacaktır. Hem işin doğasına yakışan da buydu; elde avuçta para olmayınca...

Elde demo kasabaya döndüm. Akşamlar, teyp olan evlere demoyla, olmayan evlere teyp omuzda demoyla dinletti ziyaretleriyle geçiyordu; bir nevi demo piyar akşamları yani. Çalışmalar dinleniyor, yorumlar yapıyorlar, sanki büyüü bir işin içine demiyiş gibi hayecanlar sarıyordu geceleri. Bu 'piyar' ziyaretlerinde anem-babam beni yalvarırmakıyor, ziyaret sporasında anem dalgınlığıma istinaden,

Fakülte yıllarından, birbirimize aşına olduğumuz şehre, İstanbul'a ilk kez Haydarpaşa Garı'ndan giriş yapıp, "Bastrıracam bu kaseti ulan İstanbul!" bakışıyla kaş kaldırıyorum.

elde tek kopya olan demoyu "kaseti alalım çocuğum" diyerek çantasına koyuyordu.

Kasabadan tekrar Ankara'ya döndükten sonra, oradan buradan denkleştirdik, stüdyoya yatması gereken kaparo bankaya yatırırken kasabalı ile uzatan abi ile yine bir süre sessizce durdık. "Devami da gelir" temennili bir bakışma haliydi. Sonra kasabadaki demo dinleme ziyaretlerinin sonuçları meyve verdi. Esnaf, öğretmen, doktor, eş-dost var olsunlar, üç-beş derken hiçbir katkılarını esirgemediler. Dönem her anlamda analog dönem, bütçe açığından dolayı Synthesizer'a yüklen Allah yüklen, piyanolar, obualar, yaylılar, ritimler. Vokal, bağlama, gitar, kaval bizden gerisi sağ olsun müzik teknolojisini zaten. Her anlamda yetersizlik durdu. Kayıt odasında kulaklığı takip seslimikro fona yolladığımda Züğürt Ağza filminin "domatez, domatezzz" sahnesindeki kamyonetteki ağaya dönüşüyorum...

Demodan sonra artık elimizde kayıtları bitmiş bir albüm vardı. Ben ne bileyim, meğer asıl mevzu bundan sonrasıymış; yayımlatmak! Kasabalı ile uzatan abi ile bir müzik yapımcısının kapısını çaldık. Yapımcı albümü dinledikten sonra son derece zarif bir şekilde "Kırşehir'deki soğan toplayan kadını ağlatmaz bu," diye reddederken çok iyi bir çalışma olduğunu ilmetken de geri kalmadı. Müzik endüstrisiyle tanışmanın sonrasında, bu kez elde tek kopya bitmiş kaseti tekrar kasaba yolları göründü bana. Yine akşamlar, ev buluşmaları, dayanışmaya katılmış eş-dost ziyaretleri ve ziyaret sonunda annemin alışımlı cümlesi, "Kaseti alalım çocuğum".

Ankara'dan bir sonuç çıkmayınca aslında bu işin merkezinin İstanbul olduğu kararına varıldı. Tabii ki de doğru karardı, yoksa kasetin basılmamasının başka bir nedeni olabilir miydi? Memlekette müzik dinleyenlerin tamamı Kırşehirlili ve kadın değildi ki, üstelik soğan da toplamıyorlardı. Fakülte yıllarından birbiriimize aşina olduğumuz şehre, İstanbul'a ilk kez Haydarpaşa Garı'ndan giriş yapıp, "Bastracın bu kaseti olan İstanbul!" bakışıyla kaş kaldırdıyorkum. Albüm yönetmenimizin elini uzatmak yerine kola girmek gibi bir tarzı vardı. Şehiri tanıvı olmalı bu. Koluma grip götürdüğü Kırşehir'nin dokatı yapımcıya "30 bini var bu albümün" derken yapımcı çay alır mıyız diye sorun. Dışarı çıkıp Unkapanı merdivenlerinde yürürken koluma giren yönetmenimize göre durmayayacaktık, çünkü bir kapı kapanabilirliği ama bız açık olana bakacaklık. Sonrasında beni bir menajere yönlendirdi. Menajer git dediği radyo-tv ye gitmemin, bir şarkı okuturlarsa araya girip bir şarkı daha okumam gerektiğini, rekabetin yüksek olduğunu, aslında gözlüklü halimin de albüme bir Livaneli havası verdiğini, bunun da avantaj olduğunu söyledi; albümün getirisinin yarısını alma koşulunu ilmetmeden önce. Çıkışta Kırşehir'de soğan toplayan kadınların yanından başım

önümde yürüyerek geçiyordum. Yağmur mu yağmış ne, toprak kokusu iyi geliyordu. Albüm yapıp Haydarpaşa Garı'ndan İstanbul'a giriyor, sonra albümü bastırmak umuduyula soluğu Unkapanı'nda alıyorsa, kaçınılmaz olarak Yeşilçam filmlerindeki dramatik karakterlere bürünüyor insan. Unkapanı şehrin kalbi o günlerde benim için. Merdivenlerinden dağın dalgın çıkarken fakülte yıllarından bir arkadaşla karşılaşırız. O fark etmese benim fark edeceğim yok. Yıllar geçmiş, "n'aber, n'apıyorsun" hoşbeşinden sonra gel çay içelim diyerek çalıştığı yere davet ediyor. Albüm yaptık, bastracın firma arıyorduz, dinlemeleri için bir firmaya bırakmam gerektiğini, hatta geciktirdiğini söylüyordum. Arkadaşım, arzu edersen dinlemeleri için çalıştığı firmadakilere de bir kopyasını verebileceğini söylüyor. Umutsuz ve beklentisizim ama bir kopyayı yine de kendisine bırakıyorum.

Tekrar yol görünüyor kasabaya. İstanbul'dan beklenen habere geçmek bilmiyoruz günler. Bana göre hava hoş da meraklı bekleyişteki kasabalıyla baş etmek zor. Ahali, müzik eleştirmeni olup çıkıyor başıma. Sanki şu şarkıda obua değil de keman mı olmalıymış, aslında sadece bağlamayla çalıp söylemek gerekirmiş, şu şarkıda detone mi varmış... Gele gide, dinlete anlata hep benden kaplılar terminolojili, ama yalan yanlış ne biliyorsa üstüne sürüyorlar. Edip Cansever, 'Yalan her tenha kasabanın akşam saatidir' dizesiyle rahat ol, bilirim ben kasaba hallerini, derken aradan Shakespeare çıkıp, 'Beklemek cehennemdir' diyor, Kırşehirlili soğan toplayan kadından elde çekirdek olan bitene seyril halinden.

Nihayet müjdeli haber geliyor, yani albüm basılacak. Tesadüf olan ise en güzel vesile oluyor. Sevgili fakülte arkadaşımın çalıştığı firma albümü basılmaya değer buluyor. Apar topar kasabadan İstanbul'a gidiyoruz, şehre göstermek istediğim olanca efendiliğimle. Karton, foto, baskı, fabrikadan bekleyiş, dağıtım, bir kaç haber, röportaj falan derken kasabamı buluyor. Bu kez kasabaya dönüşüm ise farklı. Albüm benden önce kasabaya ulaşmış, ki gözde kaset dükkânında yerini alıyor. Dükkân sahiplerine kopya, korsan çoğaltma olmaması gerektiği telkinleri yapıyoruz, şarkıların seçme, doldurma karşık kasetlerde bulunmaması gerektiği behemehâl iletiliyor. Bu kez akşamlar, dayanışmacılara imzalı albümleri taktim etmek üzere vefa ziyaretlerine dönüşüyor. O akşamlardan birinde, annem babamla birlikte bizi kasabadan köye bir arkadaşım bırakıyor. Arkadaşım, yol boyu arabasının teybanda kasabadaki kaset dükkânından alıp bana imzalattığı kaseti çalıyor. Albüme maddi destek verememiş olmamın mahcupiyetini kaset satın alarak giderilebileceğini düşüncümüş olduğundan eminim. Yol bitiyor, eve ulaşıyoruz, teşekkür ve vedanın ardından arkadaşları uğurlarken annemin hafif fuyuklu ama kararlı sesi duyuluyor; "Kaseti alalım çocuğum!"

GUL CETİN

KÖR COBANIN SÜRÜSÜNÜN SONU UCURUMDUR.

Etrafına dikkatli şekilde sahip olamayan kişiler, sorumlu bulunduğunuz insanların faaliyetine sebep olacaksınız. Birine bir şey emanet edileceği zaman, o kişinin dikkatli olmasına özen gösterilmelidir. Eğer dikkatsiz birine bir şey emanet ederseniz ya işten anlamayan birisine o işi emanet ederseniz sonu hüsrana olacaktır.

"KÖR COBANIN SÜRÜSÜNÜN SONU UCURUMDUR."

Hangi pozisyonda olursak olalım dikkatimizi sorumlu olduğumuz işlere verelim.

Meyve salatası

AYDILGE

Üniversitede en yakın arkadaşımıyar Türk yarı Amerikalı olan Dennis/Deniz'di. Hiçbir yere ait olmayan, nahif ve şaşkın halini çok severdim. İlk tanıştığımız sıralarda merak edip "Kendini daha çok Türk mü hissediyorsun, yoksa Amerikalı mı?" diye sormuştum ona.

"Çocukken, ben de sürekli kendime bunu sorardım" demişti gülümseyerek. "Sol tarafım Amerikalı, sağ tarafım Türk müydü? Ya da tam tersi? Örneğin sol elim Türk eli miydi? Peki iki gözümden hangisi Türk, hangisi Amerikalıydı? Türkiye'de yaşayanlara Türk deniyorsa, ben Amerika'da yaşamama rağmen niye Türktüm? Acaba, yaz tatillerinde Türkiye'ye geldiğimizde Türk olup, Amerika'ya döndüğümüzde yeniden Amerikalı mı oluyordum?"

Anlatımına göre, annesi tek tek sorularını yanıtlamaya çalışırken, babası, "Kafasını karıştırma çocuğun, nasılsa büyüyünce anlatacağı" diye söylemiş. Sonra da gizli gizli onun odasına girip anlatmaya başlamış:

"Bak oğlum, sen önce Türk'sün, sonra Amerikalısın. Ama önce Türk'sün anlaştık mı? Annenin üzümlüğünü düşün, ben de şeftaliliyim tamam mı? Şeftaliliyi çantama koyup okula götürdüğünde, şeftali hâlâ şeftalidir değil mi? İşte sen de Amerika'da olmana rağmen hâlâ şeftalisin."

"Peki ya annem, yani üzüme ne oldu babacım?"

"Tamam, biraz da üzünsün ama daha çok şeftalisin!"

Şeftali meselesi, arkadaşımın aklını daha çok karıştırmış. Çünkü öğretmeni Mrs. Hill, birkaç gün sonra derste Amerika'nın farklı meyvelerden oluşan müthiş bir salata olduğunu söylemiş:

"Bazılarımız üzüm, bazılarımız muz, bazılarımız da portakal ama asıl önemli olan, tek bir meyve salatamızın, yani Amerikan salatamızın bir parçasıyız."

Kim olursak olalım, her şeyden önce Amerikalıyız."

Öğretmenin bu sözlerine içten içe çok üzülümüş arkadaşım çünkü öğretmen, rastgele örnek verdiği meyveler arasında şeftalili saymayı unutmuş. O da kendini salatanın dışında kalmış gibi hissetmiş. Mrs. Hill, yanına gelip neye üzülüğünü sorunca da utandığından ona şeftali olduğunu söyleyememiş:

"Yıllar boyu, benliğimin parça parça doğrandığını, bir o salataya bir bu salataya konduğunu hissettim. Şimdi istesem de bulamam artık parçalarımı. Acaba hangisi, hangi salata da kaldı?"

Arkadaşımın bu kafa karışıklığı, parçalarla ayrışmış Türkiye'ye yazları tatile geldiğinde de devam etmiş:

"Babamın ailesi sürekli benim Türk olduğumdan, Türklüğün çukur vericibir şey olduğundan, annemin göz ve saç rengini almama rağmen yine de dikkatli bakıldığına babama benzediğinden söz edip dururlardı. Bir türlü karar veremezdim, ben Dennis miydim, Deniz mi? Eğer her ikisi de bensem, o zaman yine annem Dennis diyince, babamın tarafı sinirleniyordu? Demek ki onlar sadece Deniz'i seviyorlardı. Bense hangisini sevmem gerektiğini bir türlü karar veremiyordum. Ama sanki herkes benden bir an önce bu kararı vermemi bekliyordu. Türkiye'de Amerika'dan gelen sarışın çocuk olarak dikkat çekmek hoşuma gidiyordu. Amerika'ya dönünce de olabildiğince sıradan bir çocuk olmaya çalışıyordum çünkü ordayken en son istediğim şey, diğerlerinden farklı olduğumun yani bir yanımın şeftali olduğunu anlaşılmıştı."

Öğretmenimiz her ne kadar, hepimizin bir bütünün parçaları olduğumuzu söylese de, kara üzümlerle, sarı üzümler hep ayrı ayrı dururlardı. Ben de

Etrafımızı saran güvenli alan, başta bizi ana rahmi gibi koruyor. Ama annemizin rahminde bile sadece dokuz ay kalırken, sürekli bu kimliklere saplanıp kalmamız bizi öldürmez mi?

şeftalliliğimi gizleyip sarı üzümlerle dolışırdım. Ama hep bir huzursuzluk vardı içimde. Bir canavaram altı ve üst dudağı gibi babam yukardan, annem de aşağıdan beni dışlıyordu. Sanki sırı sırı koparıyorlardı ruhumu. O yüzden de bir türlü bütünlenemiyordum. Bir yanım babamın, diğer yanım da annemin dışlarının arasında takılı kalıyordu.

Babam bir ara da, Amerikan Tarihi dersine kafayı takmıştı. Bazen kitabımı eline alırdı, dalga geçer gibi "Bu mu Amerikalıların tarihi, tarihi bakal! Amerikan milleti diye bir şey yok ki, tarihi olsun!" diye söylendikçe sinir olurdum. Kolay mıydı yoktan bir Amerika var etmek? Bir gün sinirlenip, "Madem o kadar kötü Amerika, o zaman sen niye terk edip geldin o güzel Türkiye'ni" diye alaylı alaylı sormuştum babama. Yüzünün yavaşça pembeden mora döndüğünü hiç unutamıyorum. Tek kelime de edememiş. Etse zaten yüzüne vuracaktım, "En

çok sen aşağılıyorsun Türkleri," diye. Gerçekten de öyleydi. Haberleri seyrederken, "Yok bu millet adam olmaz, bu kafayla biz hiçbir yere gelemeziz, Türkiye'nin içine ettir, diye homurdanırdı."

Oyle mi yaptık? İçine mi ettik? İçinde miydik?

Doğrudan mı? Dört sen burslu okuduğum Amerikan Kültür ve Edebiyatı bölümü ve de tüm üniversiteyi birincilikle bitirmiştik. Üstüne Amerika'ya burs kazanmıştım. Ama kendi yeteneklerimle değil, sadece doğduğum ülke ile tanımlanıp ötekileştirilmekten korkan ben, gitmeye cesaret edemedim. O yüzden sorunun cevabını bilemiyorum. Amerika'da doğup üniversite okumaya Türkiye'ye gelen ve Türkiye'de ise Amerikan Kültür ve Edebiyatı okuyan en yakın arkadaşım da hala bilmiyor. Zaten sanırım bizi ırktan, ülkeden ziyade bu kafa karışıklığı kardeş yapıyor. Hiçbir yere tam anlamlaya ait olamama hali. Aile olmak da budur belki.

Yıllar geçtikçe şunu anladım ki insanın ülkesi ve kültürle arasındaki bağ, annesiyle arasındaki göbek bağına benziyor aslında. Etrafımızı saran güvenli alan, başta bizi ana rahmi gibi koruyor. Ama annemizin rahminde bile sadece dokuz ay kalırken, sürekli bu kimliklere saplanıp kalmamız bizi öldürmez mi? Belli bir süre sonra çıkmazsak, o rahim mezarı, bizi besleyen göbekbağı ise zehirleyen ve boğan bir kordona dönüşmez mi? Köklenmek güzeldir, ama biz ağaç değiliz. Arada yeni topraklara koşmamızı sağlayacak olan cesaret ve özgürlüğü taşıyan bacalarımız var.

GÜVENÇ DAĞÜSTÜN

Ben Suphi

Bir roman yazmaya başlamıştım. "Kedi indim, Oldum Şair" diye başlığını bile atıvermişim kırkinci sayfa'yı yazdıktan sonra. Evet, bir şiir kitabı değildi bu, bir roman olacaktı. Şair olan bir kedinin romanı.

Viyana'da yaşadığım yıllarda, ne zaman İstanbul'a gelsem Nisan'ın Sultanahmet'teki evinde kalırdım. O günlerde başlamıştım yazmaya.

Sultanahmet'in hâlâ otel olmamış ender binalarından birinde yer alan bu ev benim için çok cazip bir keşifşüydü. Evde, apartmanda başka kediler de olduğu için herkes uyurken, hatta bazen herkes uyanıkken bile, kedi olup, diğer kedilere karşı sıvılabiliyordum. Nisan, benim gecenin bir saatinde kediye dönuştüğümü bilmiyordu. Hiç de öğrenmedi.

Geceleri geç saatte, uyukum geldi bahanesiyle odama çekilir, kedi olup evden çıkardım. Hatta bir keresinde Nisan beni kediye ken yakaladı. Mahallenin kedileri eve çokça girip çıktıklarından hiç de şaşırmadım. Hatta karnım açtır diye önüne mama koydu. Yemedim. Akşam karnıyarık yemiştik beraber. Camdan çıktım gittim.

Önce Sultan Pub'a gider, turist kızların bacakları arasında gezer, kendimi sevdirdim. Sultanahmet'in en eski mekânlarından olan bu "pub" 1975 yılından beri aynı yerde.

Alemdar'daki gecelerim öyle serserilikle falan bitmezdi. Sultan'dan çıkıp Caferağa Medresesi'ne yürür, o avluda uyurdum. Sabah küçük derslikler açılır, mis gibi ney nağmelerini gözüm kapalı dinlerken uyanmak istemezdim. "Ebru" öğrenmeye gelenleri izleyebilmek için yüksek yerler bulurdum kendime. Neyzen bir gün huşu içinde ferafheza taksim üflerken ben, ebrunun muhteşem renklerine dalmış gitişim. Nasıl bir zevk ile ikinci uykuma dalmışsam, tündüğüm yerden ebru teknesine düşmüş, ortağı mahvetmiş, eve kadar soluksuz koşmuştum. Sultanahmet o sabah dünyamın en renkliliklerini görmüştüm.

Eve girerken çok dikkat çekeceğim belli diye düşünüyordum. Rengârenk bir kedi! Sokağa girer girmez bizim apartmanın

önünde bir kalabalık gördüm. Bir de ambulans vardı. Yaklaştığımda en üst katın kedilerinden birini gördüm. En üst katta bir ilahiyat profesörü oturuyordu. "Hocayı kaybettik" dedi profesörün kedisini. Ben hocayı sevmeydim. Ülkenin en gerici gazetelerinden birinin başyazarıydı. Nisan ise severdi hocayı, çünkü hoca da bir hayvanseverdi. Evinde kedileri vardı. Sokaktaki kedilere de hep yardım ederdi. Ben sevmeydim hocayı dedim ya, ölümüne de sevinmedim. Kediler, ölen sevimdikleri de olsa, ölümlere sevinmezler.

Kıydan köşeden, renklerle çok da dikkat çekmeden en üst kata çıktım. Hoca'nın kapısı açıktı. Hoca yerde cansız yatıyordu. Başında hep ziyaretine gelen, öğrencileri oğlanlar ağlıyorlardı. Nisan da yukarıdaki. "Kedileri çok severdi" dedi yanındaki sağlıkçıya.

Aşağıya indim, eve girdim. Bu sefer camdan değil de kapıdan girebilmiştim; Nisan kapıyı aralıktırakmıştı.

Odama girdim, insan oldum. Banyoya gittim, elimi yüzümü yıkadım. Rengârenk boyalar aktı.

Nisan geldi. "Günaydın" dedi. "Biliyor musun, hoca ölmüş. Kedileri çok severdi..."

Bilge Karasu'nun "Cöçmüş Kediler Bahçesi" geldi aklıma:

"Dile getirmek isteyip, söylemekten çekindiklerimiz vardı."

Aradan yıllar geçti. Ben bir daha hiç kedi olamadım. Yazmaya başladığım romanı kaydettiğim bilgisayar çalındı. Romanın yedeği yoktu. Zaten ne yazacaktım artık. Kedi olamıyordum ki.

Viyana'dan dönmüştüm artık. Bir süre Cihangir'de daha sonra da uzunca bir süre Burgazada'da yaşadım. Kedi olmalarından, hatta uzun zaman kedileşememenden sonra başıma gelen en tuhaf olayı da adada yaşadım. Bir subat ayı gecesinde Camakya

Alemdar'daki gecelerim öyle serserilikle falan bitmezdi. Sultan'dan çıkıp Caferağa Medresesi'ne yürür, o avluda uyurdum. Sabah küçük derslikler açılır, mis gibi ney nağmelerini gözüm kapalı dinlerken uyanmak istemezdim.

plajının hemen üstündeki banklardan birinde oturuyordum. Yanıma bir adam geldi oturdu. "Eğer doğduğun zaman Havra kapısına bırakırlarsa Yahudi olursun, cami kapısına bırakırlarsa Müslüman, kilise kapısına bırakırlarsa Hristiyan olursun." deyiverdi. "Sait Falk" deyiverdim. "Evet" dedi. "Peki, sen kimsin delikanlı?" Kafamı çevirdim, yanımda Sait Falk oturuyordu. Şaşkın ve titrek bir sesle "Ben Suphi" dedim. "Yahu Suphi" dedi, "Bembeyaz oldun. Kedi oluyorsun şaşırıyorsun da ben yanına gelince mi şaşırıyorsun?"

"Kedi olmak seni tanımanın yanında nedir ki abi" dedim. "Kedi olmak daha iyi, Sait Falk olup ne yapacaksın" dedi.

Sait Falk'le uzun uzun sohbet ettik o gün. "Abi" dedim "Sen bu saatte neden ayaktasın..."

"Şu uykuyu insanın sevgili gibi bir şey, gelmeyince sinirlendiriyor" dedi.

O gün bu gündür görüşürüz Sait Falk ile. Hatta sadece onunla değil. Maria Callas ile de görüşüyordum arada, babamla da. Hatta daha kimlerle...

Anlatırım bunları size.

Kedi olamadım bir daha ama.

Olşun varın.

Mutluluk ve mutsuzluk

"İlk gittiğin konser hangisi?" sorusunu her duyduğumda aklıma Thomas Edison'un "Sizin geçmişle işiniz bitmiş olabilir ama geçmişin sizle işi asla bitmemiştir." lafı geliyor. Dünyanın en fazla konser görmüş insanlarından biriyim ama bugüne kadar beş binin üzerinde konserde bulunmuş olmam, ilkinin "Tayfun" konseri olduğu gerçeğini değiştirmiyor. Neden mi Tayfun? Anlatmaya çalışayım.

Annem de babam da Balıkesir Gönelli ama ailecek hiç orada yaşamadık. Annem ev hanımı, babam devlet memuru, veteriner... Babamın 1977'de Eskişehir'e tayini çıkmış, sonra da orada kalmışlar. Ben doğmam büyüme Eskişehirliyim. İki tane ablam var. Sema benden 9, bu hikâyenin kahramanı olan Selda ise 3 yaş büyük.

Gönen'de oturan halamın kızları Açık Öğretim sınavları için sıkça bize gelir, hazır gelmişken birkaç hafta kalır, ablamlarla beraber Eskişehir tadını çıkarırlardı.

Tarkan'ın "Kıl Oldum Abi" zamanları... Tarkan konserinin afişleri tüm şehre asılmış. Bizim maddi durumlar kısıtlı. Fakir değiliz ama babamın memur maaşıyla ucu ucuna yaşıyoruz. Bizimkilerin bilet alması mümkün değil. Halamın eşinin Gönen'de tabakhanesi var, dericiliğin altın yılları... Ekonomik olarak rahatlar. Kuzenler, kendilerine de bizimkiler bilet alıyorlar. Şimdi ekonomik durumları o güncük gibi değil kuzenlerin ama gönülleri hep zengindir.

Biletlerle beraber Gönen'e dönen kuzenler, konser zamanı gelip çattınca babalarından izin alamıyorlar. Eniştem iyi adamdır. Ama o yıllarda kızlarına karşı aşın baskıydı. Bahane edilecek bir sınav da olmayınca sadece konser için Eskişehir'e gelmelerine izin vermiyor. Biletler olmayınca bizimkiler de konsere gidemedi.

Konser falan benim pek umurumda değil, kendi dünyamda yaşıyorum. Çocuklukla ergenlik arasında bir çizideyim. Hâlâ oyuncaqlarla oynuyorum ama saçlarıma jöle de sürüyorum. Evde Tarkan konserine gidemediği için ağlayan Selda'yı görünce, onu benden başkasının ağlatmasına oksinirileniyorum. Bir taraftan enişteye kızıyorum, "sürekli gelip gittikleri yer, şimdiki mi izin veremeyeceği tuttu?" diye. Bir taraftan kuzenlere söylüyorum, sırf Gönen'de hava atmak için biletleri yanlarında götürmüşler diye. Gidip tekrar bilet almamız da imkânsız, böyle bir paramız yok.

Ertesi gün şehirde dolaşırken Tayfun konserinin afişini görüyorum. Tayfun'un da "Hadi Yine İyisin" dönemleri. Tarkan ile Tayfun o yıllarda Fenerbahçe - Galatasaray gibiler. Bir mağazadan bilmem kaç liralık alışveriş yapana davetiye veriyorlar. Ben durumu anlatıp, centilmenlik kontenjanından davetiyeleri kapıyorum. Bir hafta sonra Selda'yı kolundan tutup götürüyorum konsere.

Hayatımızda ilk kez bir konsere gittiğimiz için çok mutluyuz. İlk konserimiz 90'lar başında.

başlamasını falan hiç takmıyoruz. Bir ara "Saat geldi yediye Tayfun nerede!" diye bağırdığımızı hatırlıyorum ama sırf kalabalığa uyum sağlamak için. Zira gecikmesinden de keyif alıyoruz. Tayfun "nihayet" geldikten sonra çok eğleniyor ve Selda'nın suratında kocaman bir gülümsemeyle eve dönüyoruz.

Evde mazafer bir komutan edasıyla göğsümü gere gere dolaşıyorum. Tarkan yüzünden günlerdir ağlayan Selda'nın yüzünü Tayfun ile güldürmeyi başarmışım! Çocuklukta kendimle gurur duyduğum sayılı anlardan biri.

Birkaç saat sonra gene bir köşede ağlarken yakaladığım ablam, "Tayfun konseri bile bu kadar güzelse, Tarkan konserinin nasıl olacağını düşünsene" diyor. Mutluluk ve mutsuzluk arasındaki çizginin ne kadar ince olduğunu o zaman anlıyorum.

Muhakeme yeteneğini yeni kazanmış bir çocuk olarak başladığım 90'lı yılları, çevresinde ve dünyada olup bitenlerin yaşatlarına görece daha fazla farkında, erkeğin kadını mutlu etme rolünü üstlenmesinin hadsizliğini bilen ODTÜ'lü bir genç olarak bitirdiysem ablamların sayesinde. 90'lara dair hafızamda onların beni daha iyiye teşvik etmek için harcadıkları eforu gösteren hikâyeler ve sayısız Türkçe Pop şarkısı var. Asla gidip kasetini almadığım, bile isteye dinlemediğim 90'lar poplarının şarkıları, genetik kodlarına ne zaman ve nasıl işlendi

Hayale ikna olmak

SEDEF ORMAN

Yine bir hesaplaşma gecesinde, fonda Ahmet Kaya "sevme diye bir şey yokmuş" diyor o eşsiz tavrıyla, alıcılara tutunup. Bir sahil kenarında mayiye sığınmışız, masamız terk edilmiş deniz kabuklarıyla kokumuz deniz... Elimizde rakı kadehleri ve yine hiç anlaşılmadığımız konuları sobete meze yapmışız.

Kendimi ruhen bir türlü hazırlayamadığım bir yaz gelmiş. Ne temmuz güneşi ne deniz tuzu yaralarımı dağılmaya yetmiyor bu sefer. Hala yüreğime teslim hayatım her zamanki gibi ama gel gör ki artık umut yorulmuş, umut hırpalanmış.

Ahh be yüreğim diyorum, hiç mi günlük tutmadın, hiç mi acılarını kaydetmedin, akıldanmadın, ders almadın.

İşin kötüsü, aldığın tüm darbelerle rağmen onda en ufak bir pişmanlık yok. Adeta yine olsa yine yaparım edası küstahça yüreğime külenmişiz.

Hala mi anlamadın der gibi bakıyor bana: "Hayatın keleşler gibi ömürsüzlüğünü, yaşam ve ölümün arasındaki ince tül, bir virüsün bir gecede savurduğu hayatları, acizliğimizi... Ve günün sonunda bize sadece yaşadığımız aşk dolu, mutlu anların kar kaldığını?"

O sözünü bitirince ya sabır deyip kafamdan geçenlere yoğunlaşıyorum. İkna edilmese zor, inatçı bir kalbin kim bilir kaçınıcı turundayım. Kalbimin tek derti ise başlangıçlar, heyecanlar ve tüm bunların getirdiği tutkulu muhtaklıklarla. Heryeni bir çarpıntıya kapılıp, ona doğru fütursuzca koşması biraz da bu yüzden. Onun bu çocuksu ve hercai halini sevmeme rağmen yine de hem düşüncesizliği hem de o uçarı, hayalperest tavrı sinirimi bozuyor, hayır aslında kimiyami bozuyor ve sonrasında kendimle o finalde uğraşacak gücü bulmam çok uzun sürüyor.

Aklımdan geçenleri duymuş gibi, "Hayal etmek de başı başına cesarettir; hatta hayata karşı bir cürettir" diyor.

Ve ekliyor: "Bil ki hayatta bir tek cüret edenler kazanır. Çünkü küllerinden tekrar doğmanın anahtarıdır cüret. Başarılarıma da cevaptır; mağlup çıktığım savaşlara ve hatalarıma da. Zaten hatalarımla yenilenmiyorum mu? Ve yeni başarıları için yeni başlangıçlara yanıttır cüret. Cüretlerdir çünkü pes etmeyi aşkın tarihini yazanlar. Bu adıma ben cüret ettim madem, getirdiği yeniliğe, fırtınaya, gözyaşına varım, razıyım demektir. Zira bu benim başkaldırımdır. Bana öğretilen bildik ana yollardan sapıp,

engebeli tali yollarda kendimi, gücümü ve özgüvenimi bulmamdır cüret"

Kadehindən sıkı bir yudum alıp konuşmaya aynı hıza, notkasız, virgülsüz devam ediyor.

"Üstelik hayal kurarak dünyanın en güzel şeyini yapıyorum. Seni gerçekliğin karanlığıyla dolu sıkıcı dünyandan kurtarıp zamana, mekâna, imkânlarla hatta aklılara sığmadan sınırsız sayıda ihtimali gerçeklere köprü yapıyorum."

"Beni bu yüzden çağırırsın," diyorum. "İstiyorsun ki seni kandırayım, olmayacak hayaline ikna olayım, ortak olayım, kefil olayım. Oysa ben gerçeklerden bahsetmekte daha iyiyim."

"Hangi gerçekler?" diyor; "Yıllardır sarıp sarmalayıp kuytulara sakladığın ve bir şarkısı, bir kokusu rasgelece hatıra diye sığındıklarını mi? Yoksa ilnce düşünüp, sık elediğin için kaçırıldıklarını mı?"

Dalgalar ayaklarımızı indibinde çakıllarla ilerigeri oynasırken, nemli deniz kabuklarının kokusu günbatımı tutsüllüyor. Cüneyti uğurluyoruz; aşkın değil, ömrün üstüne doğru kalkıyor kadeherimiz.

Masada derinler, enginler, sazlar, sözler, şirler... Ve onun her daim yüreğinde bulduğumuz kelimeler var. Yani aşk var!

"Hatırlamak kurtuluşu mu insanoğlunun, yoksa mahvoluşu mu, önce bunu iyi bilmeli," diyor. "Bir ağataklık kurtulmaması balık misali çirpinciler onlar... Bak bana, değil hatırlamak, külünün bile esamesi okunmadan yakar giderim ben!" diyor. "Kaç kere gittim arkama bile bakmadın. Öyle muhteşem olur ki gidişim, hatıraların tüm kayıtlarını silerek giderim. Aşkımın kalanları koyar heybeme ve kimseyi suçlamadan, cümle mağlubiyeti sırtlar giderim."

"Ahh!" diyorum; "Ne var ki bunda? Ben de giderim... Hep gittim. Arkama bakmamaya söz veremem belki, acı çekmemeye de. Yaram da zor kabuk bağlar ama oluyorsa giderim ben de."

"Evet, gittin, hepgittin ama eline cetvel bile versem sen hep daireler çizdin" diyor. "Hep başladığın yere geri döndün. Değdiğin her yeni hayata kalabalığın ve tüm geçmişin seninle geldi. Hayatına giren hiç kimseyi çıkarmadığın için, bitirdiğimiz her şeyi rüyalarla dave sarhoşluklarda yeniden dirilttin."

Çokbilmiş, müdanasız tavrıyla devam ediyor.

"Çünkü aşk akıl işi değil," diyor, "Sen de biliyorsun. Habire mayınkı arazi. Her parçalanmada, parçalarını toplayıp yeniden yola koyulma. Aşk olunca seyr halinde duygular.

Başladığın noktadan gideceği yere kadar rotalar defalarca değişiyor, inişler, çıkışlar, araya giren umulmadık maceralar... Hazır mısın bunlara?"

Ve "Unutmal!" diye ekliyor; "Aşk dediğin hem şölen hem matem. Hem mutluluk hem perişanlık. Hem kök salma hem sürgün. Ama en güzeli, aşk hikâye edinmek. Ve herkesin en az bir hikâyesi olmalı bu hayatta. Son tahlilde bazı aşklar yaşanılan tek bir ana, bazısı da onunla en iyi başla canına aittir. Aşk hak etmeli her aşk."

"İyi ki sana mukayyet oluyorum" diyorum. "Kıyısılmayan bir şehre bir yelkenliyle gitmeye çalışmak gibi senin aşk tarifin. Öylezör, öyle fırtmalı, öyleyorcu..."

İşte böyle kalbim çıkmaz sokaklarda dolanırken, mantığı onu böylesine sarsıyorsu içimden diyorum ki, tüm bu kısıtlamalara, konulan engellere rağmen kalp mantığı affeder mi? Her şeye rağmen yine aynı hevesle yoluna devam eder mi?

Boşuna telaş benimkisi... Onun dinlediği bile yok. Çoaktan dalmış, savruluyor hayalden hayale. Ve en sevdiği şarkı dilinde...

"Eğilecekse başım, aşktan olsun!"

"Aşk dediğin hem şölen hem matem. Hem mutluluk hem perişanlık. Hem kök salma hem sürgün. Ama en güzeli, aşk hikâye edinmek..."

Mehmet Ali & Akşamsefası

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

'90'Ların şarkıları nerede?

90'lar müziği bir hevesti, geçti. Bu ülkede, bu toplumda zaten sonsuza kadar sürmezdi. Bahsettiğim şey, dünyanın her ülkesinde, her toplumda dan cinsten bir moda merakı ya da doğal tekâmül filan değil. Daha bize mahsus, daha çocuksu, belki de kökleri ta göçbeliğimizden gelen bir şey. Yoksa olgun, durmuş oturmuş bir insan (ya da toplum) her rüzgâra bu kadar kolay kapılmaz, zevklerinden bu kadar kolay vazgeçmez.

Yine kasetçinin kapısındaım. Vitrin şenlik kıyamet. Mahzun Kırmızıgül'e Tarkan, Hülya Avşar'la Şebnem Ferah afişleri yan yana "Hadi gel, içeri gir," diyor bana. Kasetçi zaten kapıda beni görür görmez yaymış tezgâha son uğrayışından bu yana çıkan yeni kasetleri. Adam biliyor, tezgâha ne koysa alacağım; öyle yağlı müşteriyim. Hooop, cüzdanda ne varsa bırakıp çıkıyorum her zaman yaptığım gibi.

O zamanlar "drone" icat edilmemiş ama olsun, hayal bu ya, kamera havalanıyor, İstanbul'a doğru uçuyoruz şimdi. Unkapanı Manifaturacılar Çarşısı 5. Blok'tayız. Çarşının arka kapısına kamyonlar yanaşılıyor. Hamallar, beşer onar yükleniyor karton kutuları. İçleri kaset dolu. Anı kovana gibi işliyor çarşı. Dükkânlarda telefonlar susmuyor. Sipariş sipariş üstüne. Kasetler çok satılıyor; çok ama pek çok satılıyor.

Kameramız kuş uçuşu İstanbul semalarında dolaşıyor, o stüdyodan bu stüdyoya uğruyor. Birinde Sezen Aksu'yu görüyoruz, yanında Onno Tunç, Aysel Gürel... Öbüründe Serdar Ortaç, Ebru Gündeş'le beraber kayıtta... Bir diğerinde Of Aman Nalan şarkı söylüyor, berikinde Ah Canım Ahmet... Notalar, sözler havalarda uçuşuyor...

Sokaklarda dolaşırken evlerin açık pencerelerinden televizyon ekranları çarpıyor gözümüze. Kral TV'de Yonca Evcimik var, "Sabah Şekerleri"nde Yıldız Tilbe... Bir başka ekranda Oya Küçümen, "Top Pop'u" sunuyor. Haftanın bir numarasında Emel Müftüoğlu var. Yoldan geçen arabalardan sesler yükseliyor. Levent Yüksel "Yatağıma geeeel" diye bağıyor, Aşkın Nur Yengi "Ayrılmam, sarılırim hayallere" diye inat ediyor.

kenarlarındaki bulanıklık yavaş yavaş azalmaya başlıyor, "flashback" bitiyor anısin. Sokaklardan geçen arabalarda YouTube'dan açılmış akustik "cover"lar duyuluyor mırı mırı. Televizyon ekranlarında mahalle arası cinayetler konuşuluyor, birileri birilerinin pişirdiği yemekleri, başka birileri başka birilerinin giydiği kıyafetleri beğenmiyor, yakışıklı, kaslı "ağa", konağın kâhyasının dolgulu dudaklı kızına bir tokat atıyor... Derken hepsi birden bar bar bağırmağa başlıyorlar.

Az önce dolaştığımız stüdyolar şimdi bomboş, sinek avlıyor. Hatta bazıları tamamen kapanmış, yerine kahveci, lokmacı filan açılmış. İnsanlar oturmuş konuşuyor, konuşuyor, sadece konuşuyorlar.

Kamera tekrar İMC'ye doğru uçuyor. Çarşının köşelerinde in cin top, açık kalabilmiş

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

şarkıya dükkânın önünde bir zamanlar rapkılar şirket patronları hatta oynuyor. Kamyonlar yavaşlıyor, tavamlar koşuşturuyor, telefonlar çalıyor.

Tekrar bendeyiz. Evdeyim. Elimde telefonum. "Bakalım neler çıkmış," diye dokunuyorum ekrana. Dijital platform, kasetçim kadar uyanık değil; her yeni çıkanı sermiyor önüme. Ne görürsem onu dinliyorum beş saniye, on saniye. Doğrusu bu ya, merak da uyandırmıyor hiçbirini bende. İki dakikaya sıkılıp "Ben en iyisi Netflix'i açayım," diyorum.

Alın size bedava "treatman". Uzun metrajlı mı çekersiniz, kısa metrajlı mı o sizin bileceğiniz iş.

'90'larda sanki müzik ilk kez keşfedilmiş gibi harıl harıl üretilen şarkılar, albümler... Fırından ekmeak gibi, almazsak aç kalırmış gibi kapış kapış satın aldığımız kasetler... Dinlerken evlerde ayrı, arabalarda ayrı, eğlence mekânlarında, orada burada ayrı eğlendiğimiz, sevindiğimiz, üzüldüğümüz ama şöyle ya da böyle hep tadını çıkar dıgımız müzik... Sahi neydi o yaşadığımız?... Nasıl ve neden o kadar coşup taşabildik?... Peki, sonra neden bitti?..

Bir kere çocuk kalpli bir toplumuz biz. Bakmayız siz şimdilerde sosyal ve nicedir anti-sosyaleski nesil medyadan ve dahi siyasetten durup durup kötülük fişkırdığına... Çetip geçici heveslerimiz, kolay kabullenip, kolay sevmelerimiz ve hatta kolay vazgeçmelerimizle biz, topluma beş, bilemedin altı yaşıdan öteyegidemiyoruz evvel ezel. Pop mu çıktı, hurraaaa hepimiz popçuyuz. Anında fabrikalar kurulur, seri üretim ve ondan da seri tüketim başlar. Suyunu çıkarana kadar... Sonra sıkılır o oyuncaktan, gelsin yenisi. Dizilere mi sardık? Gelsin üçer saatte iki yüz bölüm... Ağalı töreli mi olur, sakar asistan kıza "cool" patronlu mu olur, padişahlı, sultanlı, kaftanlı, kılıçlı mı olur, hangisini ne zaman, ne zamana dek beğenirsek artık...

Daha kırk yılı yok, mahalle aralarında yazık sinemalara çoluk çocuk torun torba, akın akın gidenler, Türkan Şoray'la ağlayıp, Tarık Akan'la gülenler bir değişmiş sanki. Bir zaman haftanın her gecesi açık olan Zeki Mürenli, Behiye Aksoylu, Emel Sayın'ı gazinolara, her sezon üç dört yeni oyun sahneye koyan Gülriz Sururlu, Halduin Dormenli, Yıldız Kenterli yatırolar... Allah'ın

her gecesi kızılı kıyamet dolduran bir de değilmiş gibi. Hevesimiz geçmiş bir kere, ne yapalım yani?

Apartmanlar mı gitti hoşumuza? Yıkalım bütün bahçeleri, müstakil evleri, aşıp konakları... Apartmanlardan da sıkılırsak, bir otuz yıla onları da yıkar, yerine rezidans yaparız... Hevesimiz geçmez mi? Onlardan da geçer elbet... Zamanı gelince bakarız.

Haliyle '90'larda müzikte yaşadığımız şey de buradan bakmak lazım. Bir hevesti, geçti. Bu ülkede, bu toplumda zaten sonsuza kadar sürmezdi. Bahsettığımız şey, dünyanın her ülkesinde, her toplumda olan cinsten bir moda merakı ya da doğal tekâmül filan değil. Daha bize mahsus, daha çocuksu, belki de kökleri ta göçebeliğimizden gelen bir şey. Yoksa olgun, durmuş oturmuş bir insan (ya da toplum) her rüzgâra bu kadar kolay kapılmaz, zevklerinden, beğenilerinden, sevdiklerinden ve içleştirdiklerinden bir kazanım, bir değer olarak benimsediklerinden bu kadar kolay vazgeçmez, ya da amiyane tabiriyle bu kadar kolay dönmez.

"'90'ların şarkıları nerede? diye sormanın bir anlamı yok. '90'ların şarkıları orada; '90'larda ve emin olun onlar orada kaldıkları için bu kadar güzeller."

Bu bir sebep ama tek sebep değil kuşkusuz. Dahası var.

Kapitalist düzende yaşadığımız her şey, hatta duygularımız ve duyarlılıklarımız bile cüzdanlarımız kadar var ya da yok; onu biliyoruz. E, '90'lardan bu yana zaten ortası halli cüzdanlarımız giderek daha az dolmaya başladı; ona da vâkıfız.

Hâl böyle olunca da ne üretilene ne söyleyene ne de dinleyene motivasyon kaldı. Hayır ben şimdi durup dururken niye "Hadi yine iyisin iyisin" diye şarkı söyleyip eğleneyim ki? İyi değilim bir kere. "Aboneyim abone" desen akıma önce doğal gaz faturası geliyor. Hele "Hey Corç versene borç, olmaz Mayklı bende de yok" büsbütün yararı kanatıyor. Bu şarkılar bugün yapılsa, yeni çıkmış olsa, yüzlerine bakmam vallahi.

Sezen'in elinde silahla Levent sokaklarında kovalayacağı bir Onno'su kalmadıktan sonra, Aysel Gürel'in dolap kapaklarına şarkı sözleri yazdığı evi boşaltıp temizlendikten sonra, Nazan Öncel'in villasına giden yollardan bir tek tekinsiz sokak kıızı geçmedikten sonra, kar taneleri bir daha Kayahan'ın başının üstünde dönüp durmayacak olduktan sonra o şarkıları bize kim, nasıl yazacaktı ki? Bir de bu var yani...

Tabii her biri o zamanlarıdaki gibi kalsadı ne olurdu, o da ayrı. Aşk için ölecekisin, aşk o zaman aşk olacak da, dudu dudu dilleri lıkır lıkır içecekisin de, sana zarar verene müptela kalacaksin da, seveceksin sevdalanacaksin, kör düğümle bağlanacaksin da... Ohooo, uzun iş. Instagram hikâyeleri bile 15 saniye. Aşık ol, çok sev, ayrıl, mutlu ol, hüznülen... Ne yaparsan yap ama 15 saniyede olsun, bitsin, yenisi gelsin. Yıl olmuş 2020. "Aylar geçse de yıllar geçse de bir ömür böyle bitse de" unutmamak mı kaldı?

Hayatı daha çok gözlerimiz, daha az kulaklarımızla algılıyor, anlıyor, yaşıyoruz bu devirde. Kırk dakikalık bir albüm ya da dört dakikalık bir şarkı çok uzun geliyor da sekiz sezon seksen bölüm diziyi bir gecede izleyebiliyoruz misal. Her an bir aksiyon, bir hareket olsun, her dakika bir şey bizi şaşırtsin, sersem etsin istiyoruz. Şimdilerde üç saatlik dizilerin o eski, şaşaalı reytingleri yapamaması da bundan değil mi? Bir şeyin temposu azıcık düşse, "bayık" buluyoruz. Boşuna mı "rap" yükseldi? "Rap"te o aksiyon, o hareket, o sersemletme var çünkü; "bayık" değil en azından.

'90'ların şarkıları güzeldi... Bir sürü kötü bir bir dolu da iyi şarkı yazıldı, söylendi. Bugün onları yeniden seviyor, keşfediyor, dinledikçe dinlemek istiyorak bunun başlıca sebebi o zaman yapılmış olmaları. Belki bu kadar kolay hevesimizi alıp, bu kadar acımasız sırt çevirmeseydik o şarkıları yazan, çizen söyleyenlere (en azından büyük çoğunluğuna), onların bugün de var olabilmelerine, bugüne ayak uydurabilmelerine izin verseydik, şimdilerde bu kadar kurak olmazdı değil. Fakat o şarkılar o yıllarda güzeldi, bunu da kabul etmek lazım. Bugün aynıları yapılsa beğenip de dinlemez, baş tacı ilan etmeyiz. Zamanın ruhuna, eşyanın tabiatına aykırı böyle bir şey. O yüzden belki de "'90'ların şarkıları nerede?" diye sormanın bir anlamı yok. '90'ların şarkıları orada; '90'larda ve emin olun onlar orada kaldıkları için bu kadar güzeller.

MELTEM YILMAZKAYA

Elindeki haritanın yolcusu sensin...

İnsan etten kemikten, insan kalpten beyinden, insan her zaman keşfedilmeyi bekleyen yol...
 Kiminin dağı kiminin denizi, kiminin nazı kiminin karpısı, kiminin asısı kiminin sessizi. Yolu bulamayan insanı, yarının meraklısı, dünün şikâyetçisi. Her yol bizden başlayıp bize dönüyor. Uğradığın kuraklar, ummadığın anlar, usandığın duraklar... Ne ekersen onu biçersen adlı hikâyemizin bahçedeki fidanı, saatteki tik tak, soluklandığın her anı senin elinde... Yol sana dönüyor. Çocukken neye boyarsan hayalini bugün çerçevenin tam ortasında onun resmi duruyor. Hayalini kurduklarımızın neresindeyiz? Birileri bize soruyor. İki ucu oklu değneğin bir ucu bende bir ucu çocukluğumda, böylece dikkatli böylece emin adımlarla yol bana dönüyor...

Kimine kavun kimine kelek hayat hikâyelerimizin kalemi elimizde yazılmayı bekliyor. Herkes diğeri kadar şanslı olmuyor, olamıyor. Şükretmek dilimize pelesenk, bazen de gerçeği görmek gerekiyor. Bilgisayar ve internet çağını yaşayamayan, hâlâ bezden bebeklere sarılıp uyuyan, gazoz kapaklarını gününün neşesi yapan çocuklar aklıma geliyor. Çok uzak değil, İstanbul'un bazı mahallelerinden, ülkenin en uç köşesine kadar bu çocuklar mutlu olmayı bekliyor. Varlıklı bir ailede doğmadım ben, babamın kefleri yüzünden iflasları, annemin evladının karnı doysun diye durmaksızın çalışması ve hayata karşı öfkesi, beni bazen unutturdu onlara. Kendi başına dünya yaratmaya hem mecbur hem de meraklı oldum. Çocuk ailenin kopyası. Yıllar sonra izlediğim bir videokaset bana her şeyi

anlatıyordu aslında. Küçük Meltem, bebeğini kucağına almış, güya konuşuculuk oynadığı yeğenine şöyle diyor: "Bana kocalık yapmasın ama çocuk onun da çocuğu insan bir kere de süt alı gelir." Sekiz yaşında bir çocuk olarak bu cümleleri kurmanıza imkân yoktur, eğer modeliniz dertli bir anne değilse... Bugünün rengi çocukluktan geçiyor madem, giden mora dönmesi için verdiğim emek yaklaşık otuz beş yılını aldı. Otuz beş yaşadım. Şimdi her şey daha anlamlı daha öfke yoksunu daha sakin içimde. Kızmayı bıraktığınızda içinizde bir yerlerin yumuşadığını hissediyorsunuz. Yaşla birlikte herkese kendi penceresinden bakmanız gerektiğini öğreniyorsunuz. Size öğretilmeyi başka birine vermek her zaman kolay değil. Şimdi hem annemin hem babamın penceresinden bakıyorum. Biri fırtınalı uçurum kenarı, diğeri hep beklemeyi öğretilmiş nadas. Her iyi insan iyi baba iyi anne olacak diye bir şey yok. Bundandır hala doğmamış bir bebeğe baba seçemiyorm. Bunlar özel meseleler belki ama okurlarım bir yerde de sırdaşım diye bakıyorum. Ondan her şey aramızda kalsın. Okuyan gözünüze alayan kalbinize sağlıklı!

Hal böyleyken kendini keşfetme sürecin bitmiyor, hele bir de ömrüne sanat girmişse. Canım tiyatro... Olamadığım her şeyi sende olabildiğim için minnetim sonsuz. Yedi yıllık Güldür Güldür maceramda yeterince anne de oynadım nasılsa, şimdi bunları gülerек yazıyorum. Sen hayattaki en güzel 'iyi ki'msin! Bu keşfetme süreci içinde sen yıllarda merak ettiğini ve

deneyimmediğim bir şeyden bahsetmek istiyorum sizlere. Sanat terapi. Kişinin yaşadığı travmalarını, günlük hayatta baş edemediği, yönetemediği streslerini ve bilinçaltını ortaya çıkar ve bunu yaparken sanatın, dans, heykel, yazı, resim gibi alanlarını kullanan terapi yöntemi. Evde kalmak zorunda olduğumuz süre boyunca hepimizin çokça sıkıldığı zamanlar oldu, Türkiye'den uzak sevdiklerimizden uzak bir dönem en iyi şekilde değerdendirmeye karar verdim ve eğitime başladım. Ruhumdaki ve hayata bakışındaki değişimi size hangi kelimelerle anlatacağımı bilmiyordum ama bildiğim tek şey en güçlü antidepresanlardan daha kuvvetli bir yöntem olduğu. Artık. Bunun öncesine gidersek on yıldan fazladır yaratıcı drama atölyeleri yapıyordum zaten, son sekiz yıldır sadece kadınlara, son üç yıldır da mülticilerle çalışıyorum. Büyürken unutturuyor içimdeki çocuğu, resim yapmak bir yana dursun bir kâğıdı karalamayı bile unutturuyor. Zamanı kaçarken, düşmandan kaçarken, savaştan kaçarken kiminalıkla gelsin sanat sepeti diyebilirsiniz. Demeyin, ön yargılı olmayın, deneyin. Lütfen deneyin. Bilinçaltınızda olanı görürür hale döktüğünüzde, iyileşme sürecine başlamış oluyorsunuz, deneyin. Boşuna değil psikolojideki onca rengin, sekin, çocukluğa inmenin önemi. Kendi yaptığınız şeyleri görmek insan için çok şükredilisi. Yaptığın yemekten yaptığın resme kadar. Bunu hiç düşündünüz mü, elinizden gelenle her gün bir şey yaratmak ne güzeldi! Yaptığın yemekle sevdiklerini, yaptığın resimle ruhunu doyurmak. Bu eğitim sürecindeki bir örneği paylaşmak istiyorum istiyorum sizinle.

Danışanlardan bir kırk beş yaşında bir kadındı. İki çocuğu var, meme kanserine yakalanıyor, zorlu bir süreç başlıyor onun için, bu süreçte eşiyile arasındaki bağ kopmaya başlıyor, fark ediyor ama konduramıyor bazı şeyleri, sonra öğreniyor ki, eşi onu bir başkasıyla aldatıyor. Hastalık süreci, ihanet ve iki çocuk üçleminde gidip geliyor akli, ruhu. Zor, çökör. İlaça karşı hassas bir bünyesi olduğundan terapiyi sanatta anıyor. Ve yollarımız kesişiyor. Çocukluğundan beri resim yapmadığını ve beceremeyeceğini söylüyor, bu

Hayal kurduklarımızın neresindeyiz? Birileri bize soruyor. İki ucu oklu değneğin bir ucu bende bir ucu çocukluğumda, böylece dikkatli böylece emin adımlarla yol bana dönüyor...

süreci iyi bir terapistesinatçıya denk gelmek büyük şans. Hoca ona diyor, sadece dene. Ben senin çizdiğin çizgiyi bile kabul ediyorum. Çünkü çizgi de olsa, o senin yarattığın bir çizgi. Eğitim başlarken mutsuz ve düşünceli kadınlar çizmeye başlıyor, gün geçtikçe kadınların ifadesi değişiyor ama. Ve o diyor ki, "Yaptığım resme ertesi gün baktığımda, daha hissiyleştigimi, çizdiğim kadınların kendim olduğunu ve aslında onları başka ruh halinde görmek istediğimi farkettim." Bir ay sonunda çizdiği resimlerdeki fark inanılmazdı. Karanlık, koyu renkli, of keçeğiniz resimlerden , rengarenk çiçekli böcekli , oh keçeğiniz resimlere. Keşif bitmiyor, her adım atışınızda yeniden başlıyor. Ülkemizde yaratıcı drama veya sanat terapi gibi eğitimler, çok da gerekli görülmüyor maalesef. Öyle olsa zorunlu birkaç dersten biri olabilirdi yaratıcı drama. Çocuğun benliğini bulması, ne ile mutlu olduğunu öğrenmesi, hangi alanda yeteneği olduğunubilmesi için o kadar önemli ki. Maalesef bunlar yüksek ödemelerle anca kurslardan faydalanacağınızaktivitelolarak kalıyor. Ondanrı bir işe gönül vermem ve gönüllü birçok proje yapmam. Bir çocuğa kurdurabilirdiğin hayal, bir kadının çizdiği resimlerdeki fark olursanız, insanlığınızın tadından da yemniyor. Aşka düşmüşnesinebir heyecan, karışındaki sana parlayan gözlerle bakıyor.

Özdeğer, özgüven, özsevgi nedir bunları kendiniz için baştan okuyun. Ben her seferinde ilk kez okuyacakmış gibi oturunurum artık araştırmalarının başına. İnsan yol, git git bitmez, ruh mücevher değer bilmez! İçinizdeki bazı sesleri susturmayı öğrenmeniz dileğiyle, "Yapamazsın, edemezsin, cesaret edebilir misin?" gibi. İnsana aklı verilmiş, bir de ruh üstüne bir de nefes, bir de nefes. Bir kâğıt kalem yeter bazı değişimler için. Büyük kurtarıcı bekleyen, yorgun ve umutsuz kalabalıklardır. Kurtarıcı sensin kurtarıcı benim! Değişim kendinden aile, ailen den topluma, toplumdun dünyaya... Ah bir inansak aslında her şeyin bu kadar kolay olduğunu...

Toz pembe görmek değil derdimiz, çocukken boyadığın hayalini rengini bulabilmek! İçin denilen geçen ömrünüzden geçsin! Benimki mor, daha sessiz daha sakindaha lavanta tarlası şimdi...

ZEHRA ÇELENK

Hep pazar

En sevdiğim yazılmamış roman kahramanı, ağabeyim Mahmut Tuncay Çelenk'in anısına...

"A dam Pencaplı bir sincaba benzemiyor mu?" dedi. Odadaki diğer altı kişiyle beraber bize bakan adamın varlığı kakkaha atmama mani olmadı. Sekiz yaşındaydım ve bin türlü merakım arasında Pencaplı sincapların alinganlık düzeyi yoktu. Pencap'ta sincap olup olmadığını, varsa Türkiye'de sincapla arasında ne gibi farklar olabileceğini de bilmiyordum. Hayvanların milliyeti olur muydu hem? Bak bu üzerine saatlerce konuşabileceğimiz bir konuydu. Odadan gittikçe uzaklaşıyorduk, diğerleriyle aramızdaki makas açılıyordu. Abimle aramızda iki kişilik bir tisan vardı, tüm o göz göze gelmeleri, kıkırdamaları, fısıldamaları, aradan kaçırılan sözcüklerle ve kakkahalarla diğerleri için muhtemelen çocukça ve sinir bozucu bir şeydi bu. İçimiz rahatı çünkü kimseye zarar vermiyorduk, hayatları didiklemiyorduk. İnsanlardan çok bizde uyandırdıkları çağrışımlarla ve genellikle ilgiliyorduk. Pek kimse umurumuzda değildi, bunun bir tür umursama biçimi olduğunu daha sonra anlayacaktım.

Hayatla aramızda kalın bir perde örmeyi, deliklerden geçeneği görmeyi, seninleyken her yerin lunaparka dönmeyi, tüm lunaparkları korku tüneli haline getirebilme becerini, dönme dolabin hep biz tepedeyken arızalanmasını, düzyolda yürürken önümüze çıkan tuhaflıkları, bunun senin her şeyi başka türlü gören bir günlük hayat simyacısı olmanla alakası seviyordum. Kitaplardan başını kaldırmayan çocuk seninle her yer egidiyordu. Başparmağın elimi dolduruyordu, dünya aynı esnada hem güvencilerim hem de çok heyecanlı bir yer oluyordu. 'Abi' böyle biriydi benim için. Senden eğer büyük ama beraber çok eğlenebildiğin bir çocuk.

Gelen sayısız güzel baş sağlığı mesajı arasında parlıyordu şu: "Kardeşler hiç ölmez." O kadar akla ve kalbe yatkindi ki hemen aldım, kabul ettim.

"İnsan şansını kendisi yaratır derler, peki insanın şanssızlığını kim yaratır?" Son dokuz günde öykü kitabını üç kez daha okudum. Sesinin ve gözlerinin yokluğuna senin cümlelerinle yerleşmeye çalıştım. İnsan en çok en sevdiğine kızar. Bildiğim en değerli şeylere sahiptin. Neden hep huzursuzdu çocuk ruhun, neden hak ettiklerinin yüz de birine bile heves etmiyordu? "Süper" diyecekler, "kızıl" diyecekler, "Başparmağının bitti" diyecekler.

"Yanımızda tutamadığımız, kendi yanında bile tutamadığın o deli dolu canın çok sıkılmasın. "Yattığı yer incitmesin" diyorlar, bu da güzel. Dünyanın kırı artık üstüne değmesin.

resimler... Hepsi çok güzel, neredeyse hiçbirinde sen dokunmuşun yok. Hayatı hiç kimseyi ve hiçbir şeyi bitiremeyecek kadar çok sevdi. Hiçbir zaman işitil varlığının parçalarını hevesle gün yüzüne çıkaracak kadar alışmadın dünyaya.

Ablamla beraber sonsuz dürtmemizle (yayinevi yazışmalarını bile sen yapmadın) kırdığın tek kitabının adı Pazar Saat 21:18. Vedalaşmak için bize kısacık bir yıl bırakarak aramızdan bir pazar günü, 51 yaşında ayrıldın. "Nakarattarı hep severdin sen. Birbirini doğrulayan bütünlükler. Aynı rakamların büyüüne inanır dın. Tam senlik bir randevu zamanı. Sekizinci ayın sekizinde akşam sekizde..." Çok sevdiğin Sabine'ye çok benzeyen bir öykünden bu. Şairliğinin teyidi olarak hazıranda gittin, bize ince sızlı bir pazar nakaratı bıraktın.

Hiçbir yerde uzun uzun duramazdın, umarım yolculuk biraz ilginçtir. Yanımızda tutamadığımız, kendi yanında bile tutamadığın o deli dolu canın çok sıkılmasın. "Yattığı yer incitmesin" diyorlar, bu da güzel. Dünyanın kırı artık üstüne değmesin. Yerine hiç varmayacak bu mektup benim gözüm den dünyanın sana yarım bir bakışı olsun. Aramızda anıların, sözcüklerin, gülüşlerin, hüzünlerden bir yol... Dünyanın en ela gözlü abisi, huzurla uyu.

Tam da ara bir gençlikli ve bunlar bu müziği sevdiler. Bu arada tabii 90'larda inanılmaz insanlar çıktılar ve çok sevidiler. Onlardan bir tanesi de bizdik.

BORA EBOÇLU: 90'lar da Türkçe pop müziği, üretim aşamalarını da değerlendirisek, Yamaha gibi büyük bir markanın Türkiye'ye girişi, Atari bilgisayarıların kullanılmaya başlaması, DX7 ve diğer sentetik soundların daha ulaşılabilir olması, dünya müziğinden olduğu gibi Türkiye'de de pop müziğe yeni bir kapı açtırdı. Bu kapıdan geçip gönüllerince şarkılar üreten nesil, bazen çok yenilikçi, bazen vasat, bazen kopya çok sayıda eser ortaya koydular. Bugüne ulaşan ve hâlâ çok severek dinlenen bu eserlerin ortak özelliği, organik yani gerçek olması, içerdiği heyecan ve tutkudur. Bu durum bizi mutlu edebilir sadece, ancak şunu belirtmek gerek, zamanın değişen ruhuna ayak uyduran herkes gibi, bizim de beğeni ölçütümüz değişti. 90'ların pop şarkıcılarını, dünü ve bugünü olarak değerlendirmek ve 20 yıllık bir zaman dilimine hapsedememek gerekiyor.

■ **2000'li yıllarda müziğin değişmesiyle beraber çok özleildi. Dinleyici müzikle beraber başka neleri özledi?**

V.S.: 2000'li yıllarda, daha sert sözler içeren müzikler dinleyici bulmaya başladı. Çünkü müzik dünyada şiddetin artışı da yansımaya başladı. Doğal katliamları, otokrat siyasetlerin yükselişi bu dönemde başladı. Romantizm geriye atıldı.

■ **O yıllardan bu yıllara neleri kaybettik, neleri kazandık?**

V.S.: 2000'lerde çalışkılığa uğramaya başladık. Şarkılar müzik kaliteden uzaklaşmaya, daha çok şiddet, daha sert sözcükler içeren, melodik olmayan ve alt yapılarında da teknisyenlerin ürettiği birtakım ritim ve ezgiler olan tuhaf çalışmalara döndü. İşin daha da enteresan tarafı, bizleri eski kafalı, kendilerini modern çağın insanları olarak nitelendirdiler. Kitap okumayan, çok çalışmayı sevmeyen, markaya meraklı bu dönem müzik yapımcıları çok paralar kazanmaya ve kendilerini inanmaya başladılar. Bizler bir şey kaybetmemek için olabildiğince direnerek bu günlere kadar çalışmaya ve üretmeye devam ettik. Bugün sevindirici olan şu ki dijitalor tamlardaki istatistiklerden gözlemledikçe göre müziklerimi en çok dinleyenler, Z kuşağı dedikimiz en genç dinleyiciler. Bundan daha mutluluk verici bir şey olabilir mi? Müziğin yaşı ve cinsiyeti yoktur.

TÜM BU BAŞARILAR TESADÜF MÜYDÜ?

■ **Çok sayıda müzişinin çok iyi kitap çıkarması bir tesadüf müydü? Nasıl değerlendirirsiniz?**

V.S.: Tabii ki tesadüf değil, aynı dönemler Türkiye'de dünya estetik anlayışına

romantizmin yükseldiği dönemlerdi. Müziğin yanında diğer sanat dallarında da eserler üretildi ve izleyici buldu. İnsanca ve doğaya saygılı bir kuşak olma gayreti içindeydik, bunun müziğe yansısı da böyle oldu.

M.Ö.: Aslında bir birikimin sonucuydu, bir patlamaydı. Burada ilk önce çıkan önemli müzik adamları vardı. Onno Tunç gibi, Atilla Özdemiroğlu gibi, Garo Mafyan gibi. 70'lerde, 80'lerde kariyerlerinin başında olan bu insanlar 90'lı yılların başında kariyerlerinin olgunluk çağındaydılar ve tam da onların istediği gibi bir müzik ortamı oluşmuştu 90'lı yıllarda. Dolayısıyla da onların izinden giden ve onların açtığı yoldan onları takip ederek giden birçok genç müzişyen de belli bir çaba göstererek belli kalitede, belli şarkıların kalitesinde rol oynadı diyebiliriz. Bu arada tabii o kadar çok eser üretildi ki içinde belki müzikoloji olarak daha düşük olanlar da vardı ama onlar da moda sayesinde yani iyi ürünlerin olduğu bir pazarda yanına vasat olanlar da kendine göre bir alıcı buluyordu bu sayede.

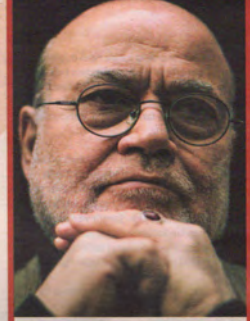
E.Ç.: Elbette değil. Dedim gibi 80'lerin ortalarına doğru arabesk ve Türk Halk Müziği egemen oluncu müziğe bizim gibi kalbi büyük, gönlü büyük, hala bir umudu olan insanlar oturduklar bu işleri nasıl yaparız diye düşünmeye başladılar. İşte o dönemde duygunun gelip geldiği şimdiki gibi matematiğin olmadığı güzel şarkılara imza atıldı. Neden? Söz yazan susamıştı, besteci susamıştı, şarkıcı susamıştı bu işlere. Çünkü o kadar ikinci, üçüncü hatta beşinci plana atılmıştı ki pop müzik. Yani düşünemiyor musunuz, dergiler vardı ama dergilerde popçu yoktu. Yabancı popçular vardı. Türk Halk Müziği dergileri vardı, arabeskin dergileri vardı. 90'ların Hey'leri vardı ama Hey de artık sonuna gelmişti olayın. O kadar karantlık bir tünelin içinden ışığı gören kalbi büyük, gönlü büyük insanlar bir anda o ışığa doğru giderken melodilerinde de taşımaya başladılar. İşte o melodilerden de inanılmaz şarkılar çıktı ve unutulmazlar arasına da girdi.

S.A.: Başarısız işler çok değildi aslında. Birçok başarısız iş de vardı ama genel başarının bir tesadüf olmadığını düşünüyorum. Çünkü herkes bir öncekinden, kendisinden öncekinden daha iyi bir iş çıkarmaya çalışıyordu ve bu tatlı rekabet müziğin kalitesini de arttırdı doğa olarak.

B.E.: 70'lerde 80'lerde pop müzik usta isimlerle olgunluk çağına varmıştı belki, buna az evvel bahsettiğim yenilikler ve genç neslin 90'larda bu ustaların peşinden gidişleri oluşan üretim patlaması, özgürce üretilen işler , bir de dünya müziğiyle entegre olma imkanları bu iyi işlerin anahtarı belki...

MÜZİKTE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ GELDİ

PDF kütüphanesi 90'lar Özgürlüğüne katkı

Vedat Sakman:

Bugün sevindirici olan şu ki dijital ortamlardaki istatistiklerden gözlemlediğime göre müziklerimi en çok dinleyenler, Z kuşağı dedikimiz en genç dinleyiciler. Bundan daha mutluluk verici bir şey olabilir mi? Müziğin yaşı ve cinsiyeti yoktur.

yollarla arandığı bir dönemdi. Müzik bu özgürlük arayışında nasıl bir yer tuttu? **DEMİR DEMİRKAN:** 90'lar ortasında 2000'ler başlarına kadar çok daha özgür bir üretim ortamı vardı. Yapım şirketleri ve medya biraz çekinmekle beraber yeni olanı, yapılmamış olanı deneme isteğindeydi. Sonra o özgür üretimin en çok dinlenen örnekleri tekrar tekrar kopyalanıp sadece onlar üzerine gidilmeye başlandı ve evrim geçirmeyi reddeden her varlık gibi yoz, zayıf ve kısır bir yer olarak kaldı. Bunda payı olan sektör paydaşları TV müzik kanalları, pop radyoları ve popüler olanın kopyalarını üretenler sonsuza kadar yaşayacağını sanan plak şirketleridir.

V.S.: Ben müziği her zaman evrensel boyutıyla incelemeye ve gelişimini, süreçlerini takip etmeye çalıştım. Ve bu gözlemlerimle müziği geliştirmeye, yeni anlatımlar sunmaya çalıştım. Evet dediniz gibi 90'larda müziğin Türkiye'de de dünyada da saygı duyulduğu bir dönem olduğu doğrudur. Fakat şunu da söylemeden olmaz, insanların müziğe yüksek ilgi duyduğu bu dönemlerde çok da suistimal edildiğini gözlemledik.

M.Ö.: Evet, 90'lardaki genç nesil 80 darbesinden 8-10 yıl geçtikten sonra artık daha özgür, daha modern, daha çağdaş düşünmek isteyen bir toplumen bireyleri olarak 90'lı yıllarda üretmeye başladılar ve genç müzişyen arkadaşlar. Onları dinleyenlerde aynı kafadaydı tabii ki. Dolayısıyla 70'lerde bir hippie çağı vardı, özgürlük anlamında baktığımızda zaman, ondan sonraki en büyük kendini gösterdiği zaman dilimi de 90'lar oldu. Hem yapılan müziklerde kullanılan sözler anlamında, biraz daha batıya

yakın sound'lar arayışı içinde hem özgürlük hem gelişimi ifade edilebilmek adına bir çaba içerisindeydik hepimiz. 90'lar hakikaten müzik olsun, sanatın diğer dalları olsun, teknoloji olsun özgürlüğün farklı yollarla arandığı bir dönemdi diyebiliriz.

S.A.: Çok önemli bir yer tuttu. Çünkü 90'lar müziğin kılıplarından kurtulduğu, fikirlerin kılıplarından kurtulduğu bir dönemdi. Her şeyden önce yayıncılığa tekelçilik bitti. Özel radyolar, özel televizyonlar açıldı. Sansür ve denetim baskısı ortadan kalkınca doğal olarak şarkıların tavrı, dili özgürleşti. 90'ların getirdiği en önemli şeylerden biri müzikte ifade özgürlüğüydü.

E.Ç.: 90'lar zaten özgürlüğün yaşandığı bir dönemdi. Hem kişisel hak ve özgürlüklerin hem ruhsal özgürlüklerin hem de ekonomik özgürlüklerin çok güzel yaşandığı bir dönemdi. Müzik bu özgürlük arayışının neresinde diye sorarsanız aslında her yerindeydi. Bir şeyleri anlatmak adına özgürlüğün aslında anahtarını buradaydı. Müziğinizle her şeyi söyleme özgürlüğüne sahiptiniz. Hiçbir şey anlatmayışa şarkıların ötesinde bir de çok şeyler anlatan şarkılar da vardı. Özgürlük yaşarken şarkıların içinde de o özgürlükten dibine kadar bahsedildi. Bu arayış içinde müzik bence gerçekten görevini yaptı. Çünkü o dönemde hiçbir yasaklı müzik yoktu, hiçbir kişinin özeline dokunan bir şey yoktu. İnsanlar istedikleri gibi her şeylerini yapabiliyorlardı 90'larda.

B.E.: Özgürlük arayışında müziğin, ya da daha geniş bağlamda sanatın gücünü kimse yadsıyamaz. Her hal ve şartta şarkınıza ulaşırsınız, ya da bir şekilde şarkınızı yaparsınız. Bu 80'ler 90'lar değil her dönem böyle oldu, olmalı... Tabi burada her kesimin özgürlüğünü gözetme gibi bir kaygımız, daha doğrusu kuralımı olmalı...

ÜRETİMİN ABC'Sİ

■ Üreticiler için 90'lar müziğinin belli şifreleri var mıydı?

D.D.: Tabii ki. Hala davar. Popadından belli olduğu gibi, popüler olma adına, müzik veya sanat hedefli olmayan, müziğimsi bir içerik ile beslenen bir piyasayı ve çevreyi sürdürmek adına yayınlanan ürünlerin toplamıdır. Bu müzik tarzındaki bir şarkıya katabileceğin en küçük yaratıcı fikir bile o şarkıyı

hemcinslerinden ayırtırdı.

M.Ö.: Özellikle slogan sözlerin moda olduğu bir dönemdi. Aysel Gürel'in Abone'si gibi Hakan Peker'in Bir Efsaneydi'si bizim yaptığımız Hey Corç gibi yanı sıra ağza dile çabuk takılabilecek ve tekrar edilirken insanların da birlikte söyleyebileceği nakaratların çok büyük önemi vardı. Bunun yanı sıra belli bir sound anlayışı da vardı. O sound anlayışına sadık kalındı çünkü dediğim gibi insanlar çok etkilenen bir moda olduğu zaman çok dışına çıkamıyorsunuz o an içinde yaşadığınız dönem.

E.Ç.: Üreten için şifreyoktu. Duygu vardı sadece ama üretiren için, müzik fabrikatörü olan yapımcılar vardı, onların istediği türler

S.A.: Bence bu tür şifreler vardı. Mesela akıldan kalıcı nakaratlar yapıyorlardı, slogan cümleler kuruyorlardı ve benim hiçbir zaman anlam veremediğim imaj çalışmaları yapıyorlardı. Bunlar üreticilerin şifreleriydi.

B.E.: Evet, prodüktörlerin takıntılı olduğu bir A'vakası var tabi. Ya da kaset diye düşünürsek, A1 ve B1. Lokomotif şarkı tutar, ötekiler de arkasından gelir. A1 hareketli ise ardından muhakkak bir slow gelir... Bir de "hap" denilen tekerleme gibi çok tekrarlınan sözler. Klip konusu da çok önemli elbette, revaçta olan bir yönetmene çekitirmeli muhakkak... Unutmamalıyız ki, yapımcılar da ilkeye ayrılıyor, biri büyük firmalar diğeri heyecan dolu gönlü müzik için atan genç yapımcılar...

Erdal Çelik:

90'lar zaten özgürlüğün yaşandığı bir dönemdi. Hem kişisel hak ve özgürlüklerin hem de ruhsal özgürlüklerin çok güzel yaşandığı bir dönemdi. Müzik bu özgürlük arayışının neresinde diye sorarsanız aslında her yerindeydi.

Bora Eboğlu:

Özgürlük arayışında müziğin, ya da daha geniş bağlamda sanatın gücünü kimse yadsıyamaz. Her hal ve şartta şarkınıza ulaşırsınız, ya da bir şekilde şarkınızı yaparsınız. Bu 80'ler 90'lar değil her dönem böyle oldu, olmalı...

vardı. İşte biraz bizen, biraz dünyadan işte çoğunlukla bizim melodilerimizden ama darbuka mutlak olacak falan gibi şifreleri olan şeyler verdiler besteciler. İyi miydi? Bence iyi değildi tabii. Ben şifreye çok kulak asmayan biri olduğum için benim gibi çok arkadaşımız da vardı. Yaptığını sorguluyorlardı insanlar. Ama ayak direten yargılamıyordu. İlla böyle olacak, illa oryantal olacak içinde, ezgilerde Türk motifleri olacak, hafif de arabesk olacak gibi şifreler koyarlardı ama bu şifreye itiraz eden arkadaşlarımız olduğu gibi hiç itiraz etmeyenler de vardı. Bir söz vardır: Su akar yolunu bulur. 90'lar müziği tam öyle oldu. Su akar yolunu bulur oldu. Ben bir şey yaptım, sundum. İnsanlar çok sevdi. İlla bir şifre üzerine çalışma yapmak zorunda değildiniz. Ama tabii ki bu işlere çok paralar döküp çok paralar kazanmak isteyen yapımcılar bu işin şifresini veriyorlardı bazı arkadaşlarımıza. Onlar da başarılı oldular. Sonuçta herkes o zamanındaki büyük pastadan payını aldı.

ESKİ TÜRKİYE'YE ÖZLEM

■ 90'lara özlem, eski Türkiye'ye özlem' gibi bir yorum var. Bunu nasıl yorumlarsınız? Katılır mısınız?

M.Ö.: Benim de yorumum aşağı yukarı bu şekilde. Ne zaman bu soruyla karşılaşırsam bu yorumu yapıyorum ama sadece eski Türkiye değil, dünyanın o günlerine bir özlem var. Dünyanın genelinde de bu var zaten çünkü daha romantik daha melodik. Hem hayat daha romantik ve melodik hem şarkılar daha romantik ve melodikti o yıllarda bugüne göre baktığımızda

tabii ki. Daha sonra teknolojinin bu kadar gelişmesi ve hayatın bu kadar motorize bir fabrikasyon haline dönüşmesi insanların o yıllara özlemini

arttıran en büyük nedenlerden biri. Dolayısıyla o yıllardaki romantizmi bugün hasret içerisinde o yılları özleyorz. 90'lı yıllardaki şarkılar dinlediğimiz zaman 90'larda yaşadığımız hayat aklımıza geliyor ve o yüzden etkisi daha da büyük oluyor. 90'lı yıllardaki şarkılar kendi dönemindeki etkisinden belki de daha fazla şu anda etki gücüne sahip. Bunun içerisinde tabii ki o günlere duyulan özlem var.

S.A.: Tabii ben sadece kendi adımı konuşabilirim ve bu fikre katılmadığımı söyleyebilirim. 90'larda genç olanları kendi gençliklerini, kendi gençliklerinin Türkiye'sini özleyen olabilirler ama bu bence bireysel bir özlem. 90'larda müzik çok güzeldi tamam ama özlenmeyecek bir çok Türkiye manzarası da vardı. Bu tabii ki başka bir sohbetin konusu, başka bir zaman konuşuruz.

B.E.: Pop müzik, kendi üretim yıllarını

hatırlatabiliyorsa, bir renk ya da koku etkisi yaratıyor elbette. Bu soruyu 90'lar'da yaşıyıp da yıllardan şikayet edenlere de sormak gerekir, ama nostalji hissi adı üstünde hep var zaten. Elbette 90'lardan bir şarkı sizi o günlere götürülecektir.

V.S.: Bu sorunun cevabı hem siyasi hem toplumsal cevapları ve doğal olarak müziğe yansımaları kapsıyor. Şöyle ki her alanda ifade özgürlükleri kısıtlandıkça bunun müziğinize de yansımaları kaçınılmazdır. Anlatmak istediklerinizin topluma ulaştırılması çeşitli iletişim organları tarafından engellenir, ulaştırılmazsınız. Müzik aynı zamanda bir karşı duruştur, sorgulayıcıdır. Özgür olması mutlaklardır. Bunlara ket vurduğunuz zaman, yanlışlıklar anlatan hiçbir ezgiyi duyamazsınız. Biz bunları geçmişte de çok yaşadık, ne yazık ki bugün de yaşıyoruz.

■ Canın İstanbul Köşesi şarkısının klibi bugün, bugünkü İstanbul'dan çok uzak bir nostalji sunuyor. Zamanla mekânların bu kadar değişmesi sizi nasıl hissettiriyor?
E.Ç.: Evet, şu anda Canın İstanbul Köşesi klibi fena halde bir nostalji. Benim çok sevdiğim ama zamanın semverdiği bir nostalji. Çünkü zaman her şeyi o kadar çabuk yok ediyor ki bu da beni tabii ki çok üzüyor. Sonuçta ben anne tarafında İstanbulluyum ve İstanbul'un birçok yerinde akrabalarım var yaşıyorlar. Bunlar kayboldu bir kere, akrabalarımı yok oluyolar. Sevdiğim yerler vardı çok özel, geçirdiğim bildiğim insanlara anlattığım şeyler vardı, onlar kayboluyor. Tabii bu beni kötü hissettiriyor. Sonuçta tabii ki değişime ayak uydurmak zorundayız. Nostalji altında bir resim olarak kalmalı ama biz galiba biraz ruhu genç insanlar olarak daha doğrusu yaptığımız işten dolayı ruhla çalışan insanlar olarak istiyoruz ki beynimizde değil yaşıntımızda da böyle bir şey olsun ama olmuyor olamıyor. Bize de sadece hayallerde yaşamak düşüyor. Diliyorum ki bundan sonrası daha fazla değişmez. Sanıyorum artık bu

salgın hastalık bize bazı şeylere özümüzü dönmeyi öğretti ya da öğretiyor. Sanıyorum insanlar artık bundan sonra biraz daha itidalli davranmaya çalışacaklar, eski şeyleri fazla bozmamaya çalışacaklar. Günlüm ondan yana.

■ 90'lara duyulan bu özlem, yaratılan nostalji müzisyenlerimize ya da dinleyicilere herhangi bir zarar veriyor mu? Vermiyorsa bunun faydaları neler?

A.N.Y.: Hiç kimseye hiçbir zararı yok. Ne müzisyenlere ne dinleyicilere. Dinleyiciler yaşadıkları güzel günleri acısızlatırsın şekildedir hatırlıyorlar ve ne kadar mutlu ve ne kadar özel günler olduğunu fark ediyorlar. Zararı yok olabilir, artık yaşanan dönemin sarıllıktan çok uzak olduğunu daha iyi anlıyoruz. Bundan dolayı bu bir zarar sayılabilir. Ama müzisyenler, kendim müzisyen olduğum için ve çalıştığım bütün enstrümantalistler adına söylüyorum, hiçbir yeni çıkan müzikler için almaktan, sahnedeki bunları seslendirmekten ya da müzisyenlerin bunları çalmaları hiç hoşlarına gitmiyor. Çünkü müzik olarak boş geliyor onlara, düzenlemeleri boş geliyor. Heyecan vermiyor müzisyenlere, müzisyenler açısından 90'lar daha etkililer. Ama şimdi dünyada bütün sound'lar değişiyor. Evrim geçiriyor her şey. İnsan da geçiriyor, insanların duyguları da geçiriyor. Dolayısıyla zaman sana uymazsa sen zamana uyacaksın mantığıyla ilerleyin. Ama seven ve koruyan herkes 90'ları hayatlarında tutuyor. Gerek

duygu adına, gerek müzik adına.

■ 90'lar müziği bireyle mi, topluma mı daha çok ilgilendi?

S.A.: 90'ların müziği bireyle daha çok ilgilendi. 90'lar müziğinde toplumsal kaygıları yoktu ama bence bu bir suç da değildi, bir hata, bir eksiklik de değildi. Sanatçılar daha içsel, daha kendilerini anlatan eserler ürettiler. Dinleyici de bu şarkılarda kendini buldu. Bence bu çok iyi bir iletişim yolu oldu.

■ 90'lar pop müziği, 90'larda rock müzik yapan kişiler tarafından nasıl görünüyor?
D.D.: Genel olarak sevilmiyordu. Özellikle müziğe yönelik bir karıştıktan ziyade temsil ettiği hayat şekli ve tavır sevilmiyordu.

■ O yıllarda pop müzik dinleyicisi nasıl bir profile sahipti? Diğer türlerden ayıran nelerdi?

D.D.: İki farklı pop müzik dinleyicisi vardı. İlki tamamen o anda ne popüler ise onu dinleyen ve o sanatçıları takip eden, en yüzyesul söz ve müziği içeren, birbirinin aynası şarkıları ve tarzı dinleyen bir dinleyici kitlesi; diğeri ise daha eski ekol, iyi şarkıcı, yoğun duygusal içerikli, tavrılı, mesajlı olan ve müziği de bir derece yukançıkmeçbasında olan şarkı ve sanatçıları dinleyen kitleydi. Eninde sonunda tamamı pazar kaygısıyla yapılan bir müzikti, hala da öyle. Bence bu son söyledikim popu diğer müziklerden ayırıştırıcı en önemli özellikti.

Müzik türlerinin birbirine karışmaya başladığı yıllar

60'ların şahane olduğundan, 70'lerde en büyük üretimin yapıldığı senelerden sonra 80'lerde Türk pop müziği çökmedi ve bazı pop starlar arabesk kayarken, bazıları diendi pop müziğe yapmaya devam ettiler, bazıları ise müzik tarzlarını örtülü arabesk yaparak devam ettirdiler.

90'larla başlayan teknolojik gelişmelerin müziğe yansımaları çok uzun sürmedi. 80'lerde Ajda Pekkan, Sezen Aksu, Nilüfer, Feriye, Taner Kayahan, Mehmet Ali ve Akın gibi isimler müzikten kopmadıkları için 90'lara hızlı bir şekilde girdiler.

Hakan Eren
(Yapımcı-Osesi Müzik)

Sezen Aksu okulundan mezun olan vokalistlerden ilk Aşkın Nur Yengi ile birlikte Ajda Pekkan'ın "Yaz Yaz", Yonca Evcimik'in "Abone"si, Hakan Peker'in "Bir Efsane"si gibi bombalar 90'lar popunun patlama noktaları oldu. Televizyon ve radyoda olan tekelciliği özel kanalları devreye girmesi ile son buldu ve 90'lar popunun önünü tamamen açtı. 80'lerde duraklama dönemi geçiren Türkçe pop müzik kendi yıldızlarını çıkarmaya 90'larda yeniden devam etti. 90'larda yapımları sanatçılarına ve kiplere rahatlıkla yatırım yapıldı; çünkü müzikseverler yapılan albümleri satın alıyorlardı. 90'lar bir nevi kaset dönemi diyebiliriz. En önemlisi 90'lar müzik türlerinin birbirine karışmaya başladığı yıllar. Bu türün en önemli temsilcisi olan Kayahan, Sezen Aksu, giren Tarkan, Mustafa Sandal, Sertan Ertaç, Mirlakam, Nazan Öncel gibi isimlerle pop

müzikte; artık hiçbir şey eskisi gibi olmamaya başladı. Yeni soundlar, yeni sesler, yeni tarzlar hep ses getirdi ve Türk pop müziği 95'e kadar birçok star yarattı. 90'larda yapımcılardan şarkıcılara kadar; söz yazarı, beste yazarı, aranje eden, klip çekeren herkes için bir yaratıcı özgürlük vardı. Bunun nedeni ise müziğin ekonomisinin müsait olmasıydı. Çek iş yapıldı ve çok şey üretildi. O zamanlar bu çok üretimin olduğu burun kıvrıp, beğenmediğimiz şeyleri dinler olduk şimdilerde. Bu inanış sadece 90'lara özgü değil 70'lerde 80'lerde de var. O zaman hiç satmayan ve hiç ilgilennilmeden plaklar ve sanatçıları şu anda çok değerli durumlara geldi. Şimdi günümüze bakınca; artık tekrara girilen müzik soundlarımız oluşmaya başladı. Müziğe ve müziğe yatırım yapılmamaya başladı. Her şey dijitalleşti ve ilerle 90'lar gibi 00'lar müziğini inceleyecekler. 70'ler 80'ler 90'ları ilgilendiren, 90'lar akustik + az dijital müzikten uzak tam dijitalleşmiş bir müzik dünyası bulacaklar.

"Size de artık bütün şarkılar aynı gelmiyor mu?"

ALPER BAHÇEKAPILI

Danny Boyle filmi Yester'day'ın matrak hikâyesini duymuşsunuzdur. Film, hayali bir dünyada kendisinden başka hiç kimsenin The Beatles'ı ve şarkılarını hatırlamadığını anlatan bir müziyenin hikâyesini anlatıyordu. Sonrasını filmi izleyenlerin de tahmin edebilir. Kahramanımız, The Beatles şarkılarını kendi bestelerim gibi yeniden yaratıp muazzam bir kültürel değişime sebebiyet veriyordu. Türkçe pop müziğin 1990'lardaki özel durumunu konu edinen bir yazıya, The Beatles'in olmadığı kurgu bir dünyaya referans vererek başlamak biraz tuhaf görünebilir. Onların olmadığı bir dünyada birçokşeyin ne kadar farklı olabileceğini hayal edebilirsiniz. Benzer bir eğtenceli paraleldünyayı Türkçe pop müzik için de tasarlayabiliriz. Tarihten silinse 90'lardaki pop iklimini ve sonrasını kökten farklılaştıracak isimlerin başında kuşkusuz Tarkan geliyor. Türkiye'nin çok kimlikli, çok katmanlı var oluşunu ortak bir kültürel değer etrafında bir araya getirebilmiş isimlerden biri Tarkan. Zaman geçtikçe değeri, özgünlüğü daha da iyi anlaşılan, 90'ların en çok parlayan, kalıcı yıldızı ve popüler müzik lokomotifiydi. Toplumun benliğine ve hafızasına hem kişisel hikâyesıyla hem de bireylere hissettirdikleriyle böylesine nüfuz etmiş bir figürü 'ortadan kaldırmak' elbette birçok şeyi değiştirirdi.

Fakat 90'ların Türkçe pop müzik özelinde hayli farklı ceyran etmesi için illa Tarkan'ın denklemden çıkmasına gerek yok. Dillere pelesen olan birçok 90'lar şarkısının bestecisi, söz yazarı, prodüktörü Feyyaz Kuruş da tıpkı Yester'day'deki gibi varoluştan silinse, muhtemelen birçok pop yıldızının kaderi farklı olurdu. Hakan Peker'den Burak Kut'a, Reyhan Karaca'dan Serdar Ortaç'a nice isimlerin kariyerinde etkisi var Kuruş'un. Tek bir insanın aktından, ruhundan geçenlerin popüler kültürün içerisinde böylesine nüfuz etmesi

biçimde yer kaplaması bana her zaman ilginç gelmiştir. Feyyaz Kuruş'u aramadan önce aklımda bunlar vardı. Şimdilerde Bodrum'da, 90'larda parçası olduğu rengârenk dünyadan uzakta yaşıyor. Ama keyfi oldukça yerinde. Yaşadığı o görkemli yılların değerini bildiğini hissettirse de, melankolik bir nostaljiyle

klasik Paşa Gölümü şarkısının nakaratından başlıyorum söze. "Hey benim paşa gönlüm / Yılları çürüttün mü? / Bunca zaman sonunda / Kendini büyüttün mü?" Artık ellilerinin ortasında Feyyaz Kuruş. Hayatının bu noktasında büyüklüğe, büyümeye dair neler hissettiğini soruyorum ona. Daha on yedi yaşındayken pavyonlarda çalıştığı zamanlardan başlıyorum söze. "Londra Kulüp'te, Kabare 33'te, pavyonlarda başladım ben bu işlere. Öncesinde, daha da küçükken düğün salonları da var. Henüz lisede okuyordum.

İnsanın o yaşlarda gördüğü şeyler aklımda kalıyor. Bir şeyleri sindiriyorsun.

Olgunlaştığın anlar oluyor. Aslında böyle bakınca, ben kendimi büyütmedim. Bazı şeylere büyük girdim. Sonrasında kendimi küçültmeye çalıştım. Paşa Gölümü'ü ise Zerrin Özer'i düşünerek, onun hayatı için yazmıştım." Feyyaz Kuruş kariyerinin ilk dönemlerindeki topluluğu Grup Piramit'le birlikte, Zerrin Özer'le yıllarca sahne almış. Hatta bestelediği ilk şarkılardan biri de Zerrin'in ablası Tülay Özer'inmiş: Yok Dostum. Sonradan bu şarkıyı Mine Koşan, yakın dönemde ise İrem Derici seslendirdi. Herkesin şarkı aradığını anlattığı bu dönemde, zamanla farklı isimlerle kaynaşmış. "Hakan Peker'le birlikte çalışmaya başladık sonrasında. O dönemde ikimiz de Bakırköy civarında yaşıyorduk. Beyoğlu dolmuşlarının kuyruklarında bile rastlaşırdık. Müziyenolarak da tanıştık." Feyyaz Kuruş'un Hakan Peker'in en bilindik şarkılarında imzası var. Köylü Güzel, Salma Salma ve Ateşini Yolla Bana bunların başında geliyor. "Aslında en başında aklımda besteler yapmak vardı. Fakat şarkılarla zamanla başarıya ulaşmaya başladım. Yaşımın genç olduğu dönemler bunlar. Maddi, manevi kazanımları da vardı bu işlerin. İnsan böyle şeylerden o zaman etkileniyor."

Aradan geçen bunca yılın ardından etkilendiği, onu tatmin eden şeylerin niteliği de değişmiş. Dönemin stat marşı Ateşini Yolla Bana üzerine konuşurken şarkının doğduğu anı anımsıyor. "O şarkı üzerinde çalışırken ruh halim neşeliyeyimmiş. Öyle bir havası

de hüzünlenmiyorum. Aksine, her cümlesinin başında ya da sonunda bir kahkaha var. Bodrum'daki bu birkaç yıllık yeni hayatından bahsederken; "İnsanlar inzivadayımdı diye düşünüyordular ama benim keyfim çok yerinde. Canım ne yapmak istiyorsa onu yapıyorum" diyor. "Basiyorsun bisikletin pedalına, gidiyorsun tekneye. İstanbul'da bunu nasıl yapacaksın?"

Özgürsöz PDF Kitap Arşivi - <https://ranthey.org>

Mehmet Ali & Akşanset

var şarkının. Ruh halin neyse onu yansıtırınız şarkıda. Adatepe'de oturuyorum o sıralar. Şarkının sözlerini yazmaya çalışırken camdan dışarıya baktım. Birileri ateş yakmış. Nasıl gülüyorlar, eğleniyorlar. Meğer Hıdırellez'miş. İçimden 'Ateşini yolla bana' dedim. Öyle doğdu her şey." Şarkı yayımlanıp aradan birkaç ay geçtikten sonra, bir gün Mustafa Sandal'ın evinde otururlarken telefonu çalmış. Kuruş'un: "Beşiktaş'ın maçı varmış. 'Hemen aç abî' dediler. 'Ben Fenerbahçeliyim, Mustafa açsın' diye güliyorum. Mustafa da Beşiktaşlı. Bir baktık, statta herkes tek bir ağızdan 'Ateşini Yolla Bana' diye el çırıyor." O yıllarda Beşiktaş'ta çok mesaisi yokmuş Kuruş'un. Anlatmaya devam ediyor; "Çok zaman sonra Beşiktaş'a gidiyoruz arkadaşlarla. Baktık ki bir, iki derken hiç hesap almıyorlar. Sonradan Feyyaz abî, benim tamam (Beşiktaşlı) efsanevi futbolcu Feyyaz Uçar'a gönderme yapıyorlar), şarkı tamam, sana Beşiktaş'ta hesap yok Feyyaz abî" dediklerini anladık durumu. İşte bununla karşılaşmak insanı daha fazla tatmin ediyor. Bütün stadin sanki konserdeymişçesine şarkını söylemesi çok güzel. Ama buradaki maddesel olmayan muhabbet, paylaşım daha hoş. 'Ben güzel bir şey yapmışım' diye mutlu oluyorsun."

Paylaşmak, bir topluluğun parçası olmak Feyyaz Kuruş için önemli. 90'lardaki popüler müzik ortamında bunun etkisinin oldukça fazla olduğunu anlatıyor. "O dönemki jenerasyon birlikteyi, içiyordu. Bir aranjör, besteci, söz yazarı 'Ben sıkıştım' dediğinde atlar gidiirdi. Herkes birbirine yardımcı olurdu. 90'ların enerjisi biraz da buradan geliyordu. Zaten bu işi sektörde yönlendiren çok kişi de yoktu. Hepsi de arkadaşımıdı. Demek ki doğru yerde, doğru bir patlama yaşamışız." Türk pop müziğinin temelina yaşadığı, oldukça nitelikli, değeri hala baki olan birçok üretimini yaptırdığı bu dönem özel yapan birçok sebep var. Türkiye'nin kültürel ve politik iklimi, ilk özel televizyon kanallarının (müzik için olanlar dahil) sunduğu fırsatlar, müziğe dair üretimin yarattığı ekonomik değer, farklı bir anlayışın peşinden koşan yeni nesil, batıdan esinlenen ama buraya özgü bir popüler müzik akımının doğuşunu kolaylaştırdı. Kuruş, 90'ların neyin özel yaptığını açıklarken geçmişe de referans veriyor. "Bizden önceki kuşak Fransız şansonlarından, İtalyan müziklerinden adaptasyonlarla ilerlemiş. İnsanların bildiği şarkılar -çoğunlukla- orijinal metodiler değil adaptasyonu. Bunlar, üzerlerine güzel Türkçe sözler eklenip, iyi icracılar tarafından seslendirilmiş. Böyle bir dönemin ardından bizler kendi formumuzu bulmaya başladık." 90'ların popüler müzik açısından orijinalliğinden bahsederken, kendisinden önce gelen ve konuştuğumuz dönem için etkisi bariz olan kuşağı da saygıyla anıyor. Müzik bilgilerinden ve illedikleri farklı yollarıdan övgüyle bahsettiği Gari Mayfa,

Onno Tunç ve Atilla Özdemiroğlu'nun açtığı kapıların da fazlasıyla farkında Kuruş.

"Ataköy'de Regata vardı o yıllarda" diye söz devam ediyor. Sonraları köhnelli ve gece hayatının karanlık tarafını remedişyle Uğur Dündar programlarına konu olan mekan, ilk zamanlarında Türkçe pop müziğin kalbini attığı, 'seçkin' yerlerden biriymiş. Burak Kut'u da Regata'da tanımış Kuruş. Onun için doksanların en popüler şarkılarında birini, Benimle Oynama'yı yaratmış. Ardından da Yaşandı Bitti gelmiş. Şarkının pop'tan ziyade rock'ayaklaşan yapısından bahsederken dönemin bir başka popüler mekânına geliyor söz. "Kemancı vardı. Gittiğimizde bazı arkadaşların gelip, 'Abi sen olmasan bize albüm yapmayacaklardı' dedikğini hatırlarım. O dönem bir Uçkanpın Plakçılar Çarşısı hadisesi vardı. Plak şirketleri rock'ın potansiyelini gördüler. Gerçi Yaşandı Bitti tam rock değildi ama bu müziğin bir kitle yakalayabileceğini fark ettiler. Sonuçta yapıcı buna bakar. Bakına da parayı yatırır. Bu bazı şeylerin önünü rock için de açtı." Kemancı ve Regata'dan konu müzik mekânlarını öneme geliyor. "90'larda bu tür müzikle eğlenebileceğin, yaptığın müziği sunabileceğin şuaandakinden çok daha fazla mekân vardı. Sadece Ataköy Marina'da belki elli mekân vardı. Şimdi böyle yerler yok. Ben bunu şöyleyince belki eski kafalı oluyorum. Ama insanlar o dönemi geçemedikleri için farklı düşünüyorlar. Nerede, nasıl eğlendiğimizi, eğlendiriğimizizi görseller hak verirdi. Elbette istisnalar var ama bugünkü şartlar daha teknolojiye yönelik." Her şeyin ekonomiyel alakalı olduğunu da anlatıyor Kuruş. "Belki de bu işlerle alakalı bir ekonomi yok artık. Ya da bir bezginlik var."

Kuş'un diğer klasiklerinden bahsetmeye geri döndüğünde Reyhan Karaca'nın Sevdik Sevdalandık şarkısına geliyor söz. "O dönemler kasetlerde A1, çıkış şarkısı durumu var. Reyhan'ın albümünü yapacağыз. Ama bir A1'imiz yok. Bir gece Zeynep Talu ile Akatlar'daki Şahin Özer stüdyosu Living Room'a girdik ve o şarkı doğdu." Sadece pop alanında yaratıyor Kuruş. Fantezi alanında kalıtışen bir çok 90'lar şarkısında da onun adı var. Ebru Gündeş'in Firtınalar'ı bunlardan biri. "Bir gece stüdyodayız. 'Ya boşa boşurma da bir şarkı yapı' dedi arkadaşlar. Ben de enstrümantal bir şeyler çalmaya başladım.

Fanteziye yakın olduğu için herkes gülmekten yerlere yatıyordu. Ama sonra oradan Firtınalar doğdu. Önce Güllü'ye verecektik ama sonra Ebru Gündeş'e gitti şarkı." Kahkahalar eşliğinde doğan bu şarkının aksine, Kuruş'un huzursuzluklardan yarattığı besteleri de var. "Askerdeyim. Bedelli gittik. Birçok müzisyen aynı tertip gitmiş. Herkes enstrümanını yanına almış. Akşamları beste yapmaya çalışıyor. Ama böyle bir ruh halimiz de yok. Çünkü askerlik, bedelli de olsa askerlik. Alışmadığın, başka bir psikolojidesin. Adnan Ergil'leyiz. Sanırım o dönem Nilüfer'e çalıyord. Birlikte takılıyor. O bati ruhuna girip, ben de sesler çıkışmasını diye arabeske girdim. Bir şeyler çıktı. Koğuşa gidip sözleri düşündüm. Zafer Peker'in Sensiz Sabah Olmuyor'u da böyle doğdu."

İstisnalar hariç, doksanların birçok yıldızı sanatsal ve kitlesel başarısını büyük oranda sadece o döneme yaşıdı. Malum şarkında gibi, yaşandı ve bitti. Birçokları varlıklarını sürdürse de, o döneme yaptıkları şeyi tekrar edemediler. Neden? Bu aslında onlara soracağın bir şey" diyor Kuruş. "Ama belki doymuşluk ya da kışkınlık olabilir. Sadece para peşinde koşuyor olabilirler. Yaşadığımız bu coğrafyada herkes öncelikle ekonomiyi bakıyor. Çok iyi müzisyenler var su an ama kimse risk almıyor. Çünkü garantisi yok. Fakat risk almadan da ortaya çıkmazsın." Bununla da bitmiyor saydıkları. "Aklı başında müzisyenye ihtiyacın var. Aklı başında yapıcıya ihtiyacın var. 'Ahmet çalmaz, Hüseyin de yayımlamaz' diye düşünübiliyorsun artık. Bizim camia duyduğalsdr. Belki de insanlar artık bambaşka şeylere yönelirdi." Bu tespitlerine popüler müziğin ve dinleyici taleplerinin zamanla, 10-15 yıllık dilimlerle değiştiğini de ekliyor.

İnsanlar bambaşka şeylere yönelmiş olsalar da, yaratmanın özünde değişmeyen bir felsefe olması gerektiğini inanıyor Kuruş. "Birileri böyle yaptı, ben de benzeri yapayım dememeli insan" diye sıralıyor son sözlerini. "Öyle yaparsa insan, hiçbir zaman hayalini kurduğu ideale erişemiyor. Olanın değil, kendinin üzerine git. İçindeki neyse onu düşüğün bir şekilde yap. Yoksa herkes, her şey birbirine benziyor. Sana da artık bütün şarkılar aynı gelmiyor mu?" Sızce? Sızce de tüm şarkılar aynı mı? Belki biraz da bu yüzden geçmişe, bazı şeylerin yitini tınıdıkları dönemlere geri dönüyor insan. Kim bilir...

İNO PASARAN!

DOĞUŞ ŞAHİN

Kapının ötesinde

"Kimsenin senden haberi yok. Hiç kimseni aramadık, avukat bile gelmedi. Burada tek başınasın ve asla çıkmayacaksın." Gözaltına alınmış herkes bu cümleleri duymuştur. Devletin sahipleri sırtlarını bir yere yaslamadan dik duramadıkları için bizim de öyle olduğumuzu zannederler. Yalnız hissederek diz çökeceğimizi düşünürler. İki konuda da yanılıyorlar. Birincisi biz diz çökmeyiz. İkinciye yalnız değiliz. Hikâyeler sokaklarda yayılır. Kim olduğunu, ne yaptığını ya da sana ne yaptığını birileri mutlaka duyar. Hiç tanımadığın insanların senin yaşadıklarında kendilerini bulurlar. Benim isim de işte buydu. Adını bilmediğim, yüzünü daha önce görmediğim kadınları ziyaret eder aynı yarıları ben de de olduğumu anlatırdım. Kıvrık saçlarını toplamış kadının şımış yüzüne bakıyordum. Dayaktan hemen sonra yüz morakmış, önce şişer, ertesi gün morarır. Bunu pek çok kadın iyi bilir. Yüzüne baktı "Abla, bana bir şey yapması umurunda değil çocuklarımıza bir şey yapacak diye korkuyorum."

"Sana bir şey yapması bizim umurumuzda," dedim, ağlamaya başlad. Dışarıdan yükselen sesler kulaklarımıza ulaştı. Evinin önünde onun için toplanmışlardı. "Evli misin abla?" diye sordu.

"On altı yaşında evlendim. Önce kocam işçi olarak Almanya'ya gitti. Ondan iki yıl sonra da ben ve iki kızım gittik. Asosyal, alkolik, kumarbaz bir adamdı. Bana sorsalar hiç evlenmezdim. Ama köy yeri, kim bana soracak?"

"Gurbette yaşamak nasıldır?"

"Bizim için dünyanın her yerisiz. İki çocuk büyüttüyordum, kocam da başıma belaydı. Üstüne işçi olarak çalışıyordum. Güçlü, kuvvetliyim diye fabrikada erkeklerle aynı işi yapıyordum ama erkeklerin yarısı kadar para alıyordum. Kocam inşaat işindeydi. Aldığı parayı da içkiye, kumara yatırıyordu. Üstüne dayak yapıyordum, yüzüm morarıyordu kapatmak için öyle uğraşıyordum ki!"

"Sen de mi dayaklıyordun?" iri cüssemi tekrar gözden geçirdi.

"Ben de ya!"

"Yarım etmedi mi kimse?"

"Saklıyordum. Öğrenirlerse beni avlardılar.

evime gelmezler, konuşmazlar diye çekiniyordum. Zaten mülteciydim, her şeyimle o ülkenin insanların farklıydım."

"Buradaki Suriyeliler gibi mi abla?"

Güldüm, "Aynı onlar gibiydik... Ağabeyim oradaydı. Bir sabah kocam beni dövdü, çıktı gitti. Ağabeyimi aradım, geldi. 'Ben artık dayanmıyorum,' dedim. O da, 'Ben bulur konuşurum,' diyerek çıktı. Gece döndüler, merdiventleri çıkıyorlardı. Sestlerini, gülüşmelerini duyuyordum. Hemen yata odama girip kapıyı kapattım. Ağabeyim kapımı tıklattı, 'Gel bacağ, konuşalım diyoruz.' Kapıyı açtım 'Sen kaçta çıktın bu adamı almaya? Bu saatte buraya geliyorsun bir de aramızı yapacaksın öyle mi? Defol git buradan.' Kapıyı kapattım. Salonda oturup sigara içerek sustular. Sonra ağabeyim gitti, 'Yolu yok Elif, çekeceksin.' dedim kendi kendime."

"Ayrılmaya nasıl cesaret ettin?"

"Ben gücümün farkında değildim. Dayak yapıyordum, ağlıyordum, sanki benim suçummuş gibi gizliyordum. Bir tek benim başıma geliyordu sanyordum. Sonra insanlarla ilişkilirimiz arttı. Türkiye'den iltica etmiş insanların toplandığı bir dernek vardı. Söyleşiler, konserler düzenliyorlardı. Yazarlar, sanatçılar geliyordu. Derneğe kocam da geliyordu ama benim başka türlü hoşuma geliyordu. Arkadaşlar bir hafta sonra Ruhi Su'nun geleceğini söyleyip, bizi de davet ettiler. Kocam gelmezdi demisti. Heyecanlandım, deli gibi gitmek istiyordum. Ruhi Su'yu çok severdim. O sabah erkenden kalktım, giyindim. Kızları da hazırladım. Kocam kahvaltısı yapıyordu 'Nereye?' dedi. 'Konserge girelim dedik, gitmiyoruz muyuz?' diye sordum. 'İş çıkarma, hiçbir yer gitmiyoruz' dedi. O an bana nasıl cesaret geldiye, 'Ben gidiyorum kızlar ayaklarınızı giyinin' dedim. 'Hiçbir yere gidemezsin' diyerek ayağa kalktı. Ama dinlemiyordum. Kızlar kapıdan çıktı, bu hala bağırıyordu. Tam kapıdan çıkarken yetişi bana tokat attı. Elinde de yüzüğü vardı, vurduğu yeri dağıtıyordu. Çıktım gittim. Yol bilmem, iz bilmem ama sora sora buldum. Konserde beni gören selam veriyordu, o kadar tanıdığını biliyordum. Dernekten iki tane arkadaş vardı, siyasi mülteciler idi. İki si

Yanına gelip, 'Elif nasılsın? Bir durgunluk var sende,' dediler. 'Yok, iyiyim' dedim. Yüzüne ne oldu diye sorsalar, yine yalan söyleyecektim. 'Konserden sonra hiçbir yere gitme. Biz bırakacağız seni,' dediler, itiraz ettim ama dinlemediler. Akşam beni arabayla eve getirtiler. Ama içim nasil huzursuz, şimdiki ben adamları neden getirdin diye beni daha çok dövecekti. Eve girdik, kızlar odalarına geçtiler. Adamlar bana döndü 'Bu evin erkeği nerede?' diye sordular. Gece saat on birdi. Dışarıda olduğunu söyledim. 'Hep böyle geç mi gelir?' dediler. 'Bazen gece üçte gelir' dedim. 'Sen otur, biz onu bulup geleceğiz' dediler. Gitmeyin bulamazsınız dedim ama dinlemediler, ikisi de çıkıp gittiler. Yirmi dakika sonra bulup getirtiler. İki sokak ötede, bakkalın arka odasında kumar oynuyormuş. Hemen sigara yaktı, adamların ikisi de karşısına otuyordu.

'Sen haftada kaç para kazanıyorsun?' diye sordular. 'Beş yüz,' dedi. Daha ilk defa o gün öğreniyordum ne kadar para aldığını. 'Bu gece kumarda ne kadar kaybettin?' diye sordular, cevap vermedim. Başı önünde sigara sarıyordu. Adamlardan biri "Sana iki şey söyleyeceğiz. Birincisi bir daha kumar oynamayacaksın. İkinci bir daha Elif'e el kaldırmayacaksın. Yoksa..." dedi, diğer adam tamamladı 'Yoksa diye bir şey yok. Bu bir seçenek değil. Biz de rica etmiyoruz. Elif yalnız değil.' Sonra kalkıp gittiler. Benim koca o gün kumarı da dayığı da bıraktı. O olaydan yıllar sonra bir kere el kaldırdı, ben de hemen evden kovdum. Ayrıldık. Ama o gün benim uyanışım oldu."

"İyi ki yardım eden birileri çıkmış."

"Hayır, uyanışım o değildi. Arkadaşlar sağ olsunlar tabii ama gücümün o kapıdan çıktığımda kazanmıştım."

"O arkadaşlara ne oldu abla?"

"Yani sosyalistlere mi ne oldu?" Gülsümedim, "O başka hikâyenin konusu,"

Dışarıdaki sesler tekrar yükseldi. Yürüyüş başlamak üzereydi. Ayağa kalkıp elimi uzattım "Geliyoruz musun?"

"Nereye?"

Dışarıyı işaret ettim "Asla yalnız olmayacağın yere, sökağa. Kız kardeşlerimiz hepimiz için yürüyor." Arkamdan geldi, montunu giyip eşarabın boynuna bağladı. Yıllar önce benim çıktığım kapıdan şimdi de o çıktı.

Hayırlı başarılar

Ülkemizdeki bitmek bilmez kaos hallerine, hele de dünyayı kasıp kavuran pandemiye rağmen, eğitim hayatlarının gereklerini yerine getirmek için didinen, büyük stres altında sınavdan sınava koşan gençleri kutluyorum. Dilerim bu çabaları karşılığını bulur ve sınavlar daha büyük hedeflere ulaşmada güçlü birer sıçrama tahtası olur

ARZU ERTAN YÜCE

Günümüzde öğrencilerden gece gündüz çalışarak; sosyal, kültürel ya da sportif etkinliklerden, hobilerden, ruhsal gereksinimlerden yoksun kalarak başarı peşinde koşmaları bekleniyor. Sanki tek bir öğrenci, çalışma, başarı modeli; tek bir doğru, mutluluk, gelecek varmışçasına... Eşitsiz kurgulanmış eğitim ve acımasız sınav sistemlerinde bireyler niteliklerine göre değil, 'net'lerine göre değerlendiriliyor. Gençler kıran kırana mücadeleye zorlanıyor; geleceklerini, mesleklerini seçerken, istekleri, hayalleri ve eğilimlerinden, sınav puanları ve başarı sıralamalarını esas almak zorunda bırakılıyorlar.

Oysa her insan biricik. Kişilerin çalışma kapasitesi; öğrenme hızı, dikkat ve odaklanma becerisi, yetenek ve yönelimleri, ruhsal, bedensel, sosyal ve kültürel gereksinimleri, içinde bulunduğu koşullar ve öncelikleri birbirinden oldukça farklı. Çocuk yaşta para kazanmak zorunda kalan, aile içi şiddet ya da travmaları yaşayan; depresyonu, kaygı bozukluğu, dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu ya da özel öğrenme güçlüğü olan binlerce çocuk ve gencin diğerleri ile aynı verimi almasını beklemek düpedüz insafsızlık.

Üstelik bu yarışlarda öne geçenleri, sanıldığının aksine her zaman mutlu son beklemiyor. Belli başlı okulları kazanmış, başarılı ama mutsuz bireyler, işini sevmeyen çalışanlar, işsiz gençler, yarıda bırakılan kariyerler, boşa giden umutlar ve emekler gibi, istenmeyen sonuçları oldukça sık görüyoruz. "Şu sınavı geçsin de, şu okulu kazansın da; sonra yavaş sporunu, hobisini, sonra edinir arkadaşım" diye düşünen ailelerin ve eğitimcilerin yanı sıra; başarının her şeyin çözümü olacağını zannetmeleridir. Oysa biliyoruz ki o sınavlar altında hiç bitmez ve hep bir sonraki etap için feda edilir hayaller. Yapılan bilimsel çalışmalar da, erken yaşlardan itibaren akademik açıdan aşırı beklentide bulunan bazı bireylerin, ilkin başarılı olsalar da, ilerleyen dönemlerde eğitimlerinin kesintiye uğradığını, kariyerlerinde duraksamalar olduğunu, iş doyumu ve ruhsal iyilik açısından akranlarına kıyasla daha olumsuz durumda olduklarını gösteriyor. Küçüklükten itibaren pek çok diğer etkilileşim ve beceriden, hazzdan ve kazanımdan

yoksun yetişen bazı bireyler ve yakınları, ilerleyen yıllarda ağır bedeller ödüyorlar. Toplumdan soyutlanma (sosyal izolasyon), sevilmediğini hissedememe (duygusal yoksunluk), ilişkisi sorunları, yalnızlık, başarı düşkünlüğü (başarısızlık şeması), kendilerine çevrelerinden aşırı yüksek beklenti içinde olma, mükemmeliyetçilik (yüksek standartlar şeması), tükenme, öğrenme alamama, işsizlik, depresyon, kaygı bozuklukları, tütün/alkol/madde kullanımı, yeme bozuklukları, özkiyim girişimleri... Bu bedellere örnek olarak verilebilir. O nedenle istediği her şeyi sahip olduğu halde, nerede yanlış yaptığını, neye gereksinimi olduğunu bir türlü bulamayan, başarılı pek çok kimse, psikoterapi odalarında kendini yeniden keşfetmek, hayatını baştan kurgulamak, kimi zaman da psikiyatrik tedavi görmek zorunda kalıyor.

Uzun lafın kısası akademik başarıyı çeşitli etaplardan oluşan uzun soluklu bir maraton, sınavları da bu etapları sırasıyla geçmeyi sağlayan fırsatlar olarak görebilmemiz dilerim. Büyük başarıların, büyüklük küçüklük pek çok başarı ya da başarısızlıklardan edindiğimiz deneyimlerin bir toplamı olduğunu yadsınmaz.

Ders çalışmak öğrencinin beyni işe; sağlıklı akran ilişkileri, destekleyici ve onaylayıcı aile yaklaşımı, uygun çevre, gerçekçi beklentiler, egzersiz, dinlenme, hobiler, eğlence ve uyku bu uzun soluklu maratonda koşmayı sağlıklı, sağlıklı, ikili ilişkiler, aile

kurmak, nesil yetiştirmek, toplumsal yararlılık, kendini gerçekleştirme...

Ülkemizdeki bitmek bilmez kaos hallerine, hele de dünyayı kasıp kavuran pandemiye rağmen, eğitim hayatlarının gereklerini yerine getirmek için didinen, büyük stres altında sınavdan sınava koşan gençleri kutluyorum. Dilerim bu çabaları karşılığını bulur ve sınavlar daha büyük hedeflere ulaşmada güçlü birer sıçrama tahtası olur.

Her sınavdan önce anneannem "Hayırlı başarılar" dilerdi. Bana anlamsız gelirdi. "Hiç başarının hayırsız mı olurmuş?" diye düşünür, gülerdim.

Evet, başarının hayırsız olurmuş. Bunu ilk önce başarısızlığım dünyanın sonu gibi geldiğinde; uğruna çok bedel ödediğim parlak başarılarım bana vaat edilen mutluluğu bir türlü getirmedikçe anladım. Psikoterapi sürecimde diğer gereksinimlerimi de karşılayabilmeyi ve denge kurmayı yıllar içinde öğrenebildim. Danışanlarımın psikoterapi süreçlerine eşlik ederken de benzer pek çok örneği ve salt başarısız odaklı yetiştirilmenin nele yol açabildiğini görüyorum. Öğrenmeye, sınanmaya devam

ediyoruz. Ulu uzun. Her şeyin hayırlısı!

MURAT TIRPAN

Dost meclislerinde doksanlaran konuşmaya başladığımızda eski şarkıları, klipleri iştahla birnostaltıje överken araya bir dizi müziği girdiğinde döneme dair bizi heyecanlandıran başka şeyleri de hatırlarız. Çoğalan kanallı televizyonlarımızda heyecanla izlediğimiz uzun soluklu hikâyeleri ve onların unutulmaz kahramanlarını... Doksanlar Türkiye'de dizilerin şahlandığı yıllardır. O döneme baktığımızda TRT'nin ardından televizyon yayıncılığı alanında faaliyet gösteren beş büyük gruba (Doğan, Bilgin, Aksoy, İhlas, Uzan), daha sonra Doğuş (Şahenk Ailesi), Çukurova (Karamahmet Ailesi) ve Park (Turgay Ciner) gruplarının dahil olduğunu ve bunun sonucunda özellikle doksanların ikinci yarısından itibaren büyük bir dizi sektörünün ortaya çıkmaya başladığını görüyoruz. Tüm bu kanallarda karşımıza çıkan doksanlar dizileri dönemin nabzını tutarlar, toplumsal konjonktürü takip ederler. Öte yandan gerek jeneriklerinde gerekse kurgularına dahil olan müzikleriyle de dönemin atmosferini yansıtır.

Doksanlarda henüz modern anlamıyla metropol kavramı vejetiriler ortaya çıkmadığından popüler kültürde de mahalle, semtlik, komşuluk gibi kavramların gözde değerler olduğuna söyleyebiliriz. Bu yüzden komşuluğun ve kolektifliğin vurgulandığı birçok dizi izlemek durumunda kaldık. 2000'lerde yavaş yavaş şehrin edl semtlerine çevrilen dizi kameraları o sırada daha çok sıradan mahallelere, apartmanlarda geçen dayanışma hikâyelerine

İkinci Bahar

Hem melek hem de şeytan: Doksanların dizileri ve unutulmaz müzikleri

bakmak taydı. Bizimkiler'in başını çektiği bu dizilerin müzikleri de elbette aynı sıcak tonları içeriyor. Örneğin Derya Köroğlu'na Süper Baba'nın yapımcıları "Öyle bir dizi yapıyoruz bu tonda müziği ancak siz yapabilirsiniz" demişti. Türkiye'nin ilk özgün film müziği sanatçılarından Arif Erkin Güzelbeyoğlu'nun bestelediği Bizimkiler dizisinin müziği, çoğumuz için evdeki herkesin tembellik yaptığı, annelerin ütü yapıp babaların evi tımarladığı yarı sıkıcı Pazar günlerinin unutulmayacak fon müziği olmuştur. Bizimkiler çok uzun süren bir dizi olduğu için müziği de ülkenin değişimini izler, örneğin jenerik başlangıçta daha geleneksel tonlarda iken birkaç kez değişmiş, zaman ilerleyip ülkede konjonktür değiştiğe parça da saksa fon, org gibi çalgıların girmesiyle daha bir modernleşmiştir. Arif Erkin'in anımsıken bestecinin aynı zamanda oyuncu olduğunu İkinci Bahar'da Şener Şen'in; Yabancı Damat'ta Erdal Özyazıcı'nın babası rollerini oynadığını, ayrıca Bilmeyen Yol, Umud, Ağıt, Değirmen, Gramofon Avrat, Kurt Kanunu gibi filmlerin unutulmaz müziklerinin de ona ait olduğunu ekleyelim.

YENİ TÜRKÜ ETKİSİ

Türk dizi tarihinin klasiklerinden Yavuz Turgul'un senaryosuna imza attığı, Perran Kutman ve Şevket Altuğ'un eşsiz bir ikili oluşturduğu Süper Baba ise mahalleli boğaz kenarına, Çengelköy'e taşır. YeniTürkü'nün müziğini yaptığı, Oya Küçümen'in ise seslendirdiği dizinin jenerik müziği Bana Bir Masal Anlat Baba, neredeyse dizinin önüne geçmiştir. Ayrıca 1995'te çıkarılan, müzikleri YeniTürkü'ye ait olan yirmi üç şarkılık Süper Baba Film Müzikleri albümünde söylü

şarkıyı Yavuz Turgul, Muharrem Buhara, Osman Sınay ve Cengiz Onural yazmış, Oya Küçümen, Şevval Sam ve Sumru Balkıçoğlu seslendirmiştir. Bu albümün önemli ülkemizde yayınlanan ilk dizi soundtrack'i olmasıdır.

YeniTürkü ve özellikle Cengiz Onural'ın imzası doksanların başka önemli dizilerinde de karşımıza çıkar. Muhafazakar baba ile asi kızının hikayesini anlatan Bir başka 'baba'lı dizi Baba Ev'i'nde Cengiz Onural imzası vardır. Yusuf Kurçenli, Orhan Ögüz, Mahir Ergun, Feyzi Tuna, Erden Kıral gibi usta yönetmenlerin bölümlerini yönettiği Baba Ev'i'nin Aşkın Nur Yengi tarafından seslendirilen şarkısını unutmak ne mümkün? Hatta bu şarkının klibini de kariyerine dizilerle başlayan başka bir yönetmen Çağan Irmak yapmıştır. İstanbul'a göçen kalabalık bir ailenin komik hikâyelerini anlatan Kaygısızlar'da ve yine dönemin unutulmazlarından Ferhunde Hanım lar'da YeniTürkü imzası görülürken, Yasminece gibi başka diziler de ise yine Onural karşımıza çıkar. Onural'ın içinde olduğu bir başka grup İncesaz'ın Vedat Sakman'la birlikte İkinci Bahar dizisinin müziğini yaptığını da unutmamak gerek. Hatta bu dizinin müzikleri de 2000 yılında bir albüme dönüşmüştür.

Bu samimi mahalle dizilerine sahne-stüdyo arasına yerleşmiş alışılmadık bir görsel formatı olan BKM imzalı Bir Demet Tiyatro'yu da ekleyebiliriz. Bu, mahalle değerlerinin sık sık vurgulandığı, saf ama dürist genç kahramanın hikâyesini izleyen dizinin unutulmaz müziğini Serdar Kalafatoğlu yapmıştır. Kalafatoğlu'nu bir nesil telef eden Kemalettin Tuğcu uyarılarına, Serçe İnkaya'nın dizi tarihinin nefret

edilesi karakter tenorlerini birini canlandırdığı
Üvey Baba'nın tek iyi yanı olan jeneriğinden de
hatırlayabiliriz.

Bir başka önemli dizi müzisyenlerinden Özkan
Turgay'ın ismi de sık sık bu tür işlerde karşımıza
çıkır. 1988-1991 Eurovision orkestralarında
besteci, şef ve piyanist olarak görev alan,
özellikle "Uçurtmayı Vurmasınlar" film
müzikleriyle adını dünyaya duyurup ödülleri alan
Turgay Mahallenin Muhtarları, Tatlı Kaçıklar ve
Şehnaz Tango dizilerinin müziklerini yapmıştır.
Mahallenin Muhtarları'nda bir aşkın gelişimini
öne köy sonra da İstanbul ekseninde yine
kolektif ve geleneksel ilişkilerin övüldüğü bir
bağlamda izleriz. Başrollerinde Yalçın Menteş
ve Mehmet Ali Erbil'in oynadığı Tatlı Kaçıklar'da
ise müstehcenliğin, belden altı esprilerinin gırla
gittiği daha özgür ve absürt mizah anlayışı ile
karşılaşıyoruz. Dizinin seveni ve özellikle Erbil'in
öne çıktığı sezonlarda sevmeyeni çok
olsa da Turgay'ın Tatlı Kaçıklar'a yaptığı, tüm
oyuncuların enstrüman çaldığı, caz atlatıp
jenerik tek kelimeyle unutulmazdır. Dizinin
adına uygun olarak bir dizi bestelediği Şehnaz
Tango'da ise kendi ayakları üzerinde durmaya
çalışan, hayata direnen ve sürekli kendini
keşfeden birkaç kadın karakterle karşılaşırız.
Mahalle sembolizminin güçlü kadın hikâyelerine
geçişin sembolü olan bu diziyi doksanlarda
genç ve kötü kızlar da eşlik eder. Şehnaz Tango,
Şehnaz'ın evlilik dışı hamile kalmasının kabul
görmemesi neticesi ekrana veda ettiğinde
ise 1997, ikinci Bahar yayına başladığında ise
1998'dir. Daha önce adını andığımız ikinci Bahar
değerlerinden ayrılır, değişen mahalle ilişkileri
eşliğinde çok katmanlı bir yapıya sahiptir.

Modernleşen ülkenin bu ayak
uyduramayan muhafazakar
ailelerle zıtlaşan uyumsuz ve
asi ve "kötü kızlar"ını Baba
Ev'i nindraması dışında
doksanların önemli komedi
dizilerinin Çiğim Bediş,
Sıdkıhatta Ruhsar gibi işlerde
de görürüz. Yonca Evcimik'in
Bediş'i ise Füsun Demirel'in hayat
verdiği Sıdkı'nın ortak özelliği
çizgi romanlardan uyarılma olmalarıdır.
Bediş asi-kötü kız pop bir sembolükken
Sıdkı mahallenin sıcak değerleriyle modern
ve entelektüel bir kızın uyumsuzluğunu
komedileştirir. Hande Ataizi'nin Ghost benzeri
bir senaryoya sahip, kanka lafını dilimise
kazandıran Ruhsar'ı ise ölüp öte dünyaya gitmiş
bir kadın üzerinden muhafazakar değerlerle
neredeyse her bölüme alay eder. Bu üç dizinin
kadınları doksanların aile-mahalle dizilerinin
antı tezidir ve onların çok da fazla ömrü
olmadığının göstergesidir.

Asi kız dizilerinin müziklerine gelince; Evcimik'in
seslendirildiği o dönem herkesin "He yo he yo"
diye dolamışına neden olan "Çiğim Bediş"
şarkısının sözleri Gökhan Aybek'e, müziği

Bizimkiler

düzenlemesi ise Aykut Gürel'e aitti. bu şarkı
tüm beklentilerin aksine hiçbir Yonca Evcimik
albümüne dahil olmamış, single olarak bile
yayınlanmamıştır. "Ruhuna sağlık Ruhsar'ı
ölmemiş" dizesiyle hatırlayacağımız Ruhsar'ın
ikonik müziği ise 2014'te aramızdan ayrılan
Fikret Alper'e aittir. Bu vesileyle İki Kere Kiki,
Dünya Varmış, Evdeki Yabancı, Şarkılar Seni
Söyler, Kartallar Yüksek Uçar, Başımza Gelenler,
Aşk Ekme Hayaller gibi işlerin müziklerine de
imza atmış Alper'i burada saygıyla analım.

Dürüst ve ahlaki ama aynı zamanda güçlü bir
kadın olan Şehnaz ile kötü kızlar Bediş, Ruhsar,
akıllı ve uyumsuz Sıdkı'nın yanına iki binlerin
entrika dolu dizilerine de yol verecek olan başka
bir doksanlar dizisi ekleyelim. Kara Melek'in
karakteri Yasemin bu kadınlardan farklı bir yol
izler, zengin bir adamı entrikalarla cebzederek
geçmişini unutmak, yepyeni bir hayata sahip
olmak ister. Sanem Çelik'in karakteri bir

"vagina dentata" (öldüren kadın) olarak

Türk dizi tarihinin en kötü kadın

karakterlerinden olmuştur.
Elbette dizinin aynı adı şarkısı,
karakterini "Hem melek hem
de şeytan" diye tanımlayan
"Kara Melek" in de bunda payı
var. Şarkıyı bir dönem Yeni
Türk'nün de tonmaister'i
olan Müjdat Akgün besteler ve
İlknur Şengül seslendirir.

YALÇIN TURA'NIN İŞLERİ

Elbette doksanlar dizilerinin farklı tonlarda
olanları da var. Örneğin TRT'nin o dönem ses
getirmiş Kuruluş Osman'ık dizisinin senfonik
müziği Yalçın Tura imzası vardır. Senfonik
tarzı geleneksel olanla incebir şekilde birleştiren
Tura'nın imzasını aslında dizi müziklerinin
ilk başladığı yıllarda, Timur Selçuk'la birlikte
70'lerden itibaren başlayan, Keşanlı Ali Destanı,
Aşk-ı Memnu, Dördüncü Murad, Küçük Ağa,
Kuruluş Osman'ık, gibi epik Türk dizilerinde
görürüz. Doksanlar'da kat kat yüksek
prodüksiyon değerlerine sahip günümüzün
tarlı dizilerindeki müziklerin Tura'nın bestesinin
inceliğine sahip olmadığını da hatırlatalım.

Bu doksanlar dizi doksanlarda şarkıların da

Süper Baba

dizi işine bulaştığına tanık oluruz. Tıpkı 70'lerde
ve 80'lerdeki arabesk şarkılara film çekme
modası gibi doksanlarda da şarkıcılara dizi
çekilmeye başlandı ve neyse ki bu furya çabuk
atıldı. Önce 1994 yılında başrolünde Mahsun
Kırmızıgül'ün oynadığı Alem Buysa Kral benim
dizisi karşımıza çıkar, ardından Kerim Tekin'in
oynadığı Jenerik müziğinde Volkan Gücer imzası
bulunan Mirasyediler'i buna ekleyebiliriz.
Kenan Doğulu ise "Hiç Bana Sordun mu?" adlı
şarkısına Güven Kırç, Cahit Berkay, Ebru Akel,
İlknur Soydaş gibi birçok ünlü ismi barındıran,
konservatüvarlı bir gencin arkadaşları ile olan
maceralarını anlatıldığı bir dizi yapar. Hakan
Taşyian, Atilla Taş ve Alişan'ın dizilerini de
unutmamak gerek.

Kolektif mahalle dizilerinden, köy-kent
eksindeki hayatları, uyumsuz asi kızlara,
fantastik komedilere, tarihsel dizilerden şarkıcı
serilere tematik olarak giderek genişleyen
doksanlar dizi müziklerinin çoğu bu işlerin
tutmasına yardımcı olmuş, zaman zaman
tek başlarına dizilerin daha başarılı işlerdir.
Popüler költüre açığımızı doyuran bu büyük
sofrya şimdi geri
dönüp baktığımızda
büyük bir kısmının
konularından çok
karakterlerine
müziklerini hatırlarız.

90'lar dizi
müziklerinden
alacağın listeyi
dinlemek için QR
koduna okutabiliriz.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranthey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

SAHİH BOLAT

Acının miladı

2 Temmuz 1993, Türkiye'de bir miladın başlangıcı. Bazı insanların nasıl insan olmaktan uzaklaştığının miladı. Bir ülkeyöneticilerinin nasıl "vicdan dışı olan"ı onayladıklarının miladı. Çok büyük, çok korkunç bir toplumsal ve tarihsel kötülüğün nasıl uygulandığının miladı. Toplumsal ve bireysel iki yüzölçümünün nasıl kader haline getirildiğinin miladı. Evet, bu milat çok "özel" bir milat. Çünkü şairlerimizi, yani bir toplumun en "nadide" kişiliklerini o gün elimizden aldı. İşği ilk alından duyan arkadaşlarımızı... Bu tarih gerçekten derin bir acın miladı. Ahmet Erhan ne demişti: "Sivas"tan sonra şair yazılmaz."

Çünkü o tarihte şair arkadaşlarımız, müzisyenler, halk dansçıları çok sevdikleri Anadoluinsanlarıyaşarkılar söylemek, şairler okumak için gitmişlerdi Sivas'a. Güle oynaya doştular bir otobüse, bir akşam uğurladık onları. Ankara'dan, Kardelen Kafe'den. Gittiler. Dönmediler. Olanları biliyorsunuz...

Metin abinin (Metin Altok) ellinci yaş gününü kutlayacaklık dönüşünde. Öyle anlaşmıştı. "Arkadaşları toplarız, bu bahaneyle bir araya geliriz. Güzel oluruydu" demişti. Sonra Behçet... Behçet Aysan... Çok güzel bir müayenehane açmıştı. Bu onun için epeydir savrulmuş hayatının derlenip toplanma nedeni de olacaktı. Olmaya da başlamıştı. Uğur... Uğur Kaynar... Konur Sokak'ın yaramaz çocuğu. "ElyazılanYayıcılık" ı kurmuş, çok güzel başlamıştı. Metin Altok'un ve Behçet

Aysan'ın el yazısı şairlerini basarak başlamıştı. Sonra benim şiirlerimi basacaktı. Ah, Asaf! Asaf Koçak... Lirik kardeşim, asker arkadaşım. Şimdi olsaydı, kesinlikle fıldır fıldır, hayat dolu gözleriyle bakarak, ağız armonikasıyla hangi şarkıyı çaldığını bilmemi isteyecekti. Ben de bilemeyecektim. Beni şarkılar konusunda yetersiz bulduğunu söyleyecekti, ben de armonika çalmakta yetersiz olduğumu öne sürerectim.

Metin Altok'un şiirlerini ve şair kişiliğini değerlendiren bazı yazarlar, onu "acının şairi" olarak nitelendirirler de, Metin Altok acının ta kendisidir. Şiirlerinde hep bir acı egemendir. Hatta bir konuşmasında şunları söyler: "Beni yönlendiren 'acı' oldu. Benim hayatımda hep bir acı vardı; hep acıdan yola çıktım. Çok fukara bir çocukluğum oldu benim. Sevgisiz üstelik. Bu yüzden kendimi hep garip bir leke gibi gördüm bu dünyada; ama tertemiz zamanlardan kalma bir leke."

Metin Altok'a göre şair için kaynağı şairin yaşıntıdır. Yaşamdan kopuk, yaşamdan soyutlanmış bir şiir şematik, inorganik, okurda ve gerçeklikte karşılığı olmayan bir şiirdir. "Şiirim yaşıntımdan kaynaklandı hep. Bundan da çok memnunum. Şiirin hayata yapışık olmasını istiyorum. Başka türlü yapıyapay geliyor bana. Cambazlık geliyor."

Metin Altok'a göre şair içinde yaşadığı dönem iyi okuyan ve değerlendiren kişidir. Çünkü şair duyarlı bir insan olarak yaşadığı dönemin çalkantılarından daha çok etkilenir. İşte onun bu yeteneği trajik mutsuzluğunun temelinde yer alır. Şairin mutsuzluğu insanın yüceliğine olan inancıyla, dönemdeki insan erozyonu arasındaki çelişki kaynaklanır. Çünkü şair ne insana olan sevgisinden ve inancından vazgeçebilir ne de somut durumun kötülüğünü görmezlikten gelebilir. İçinde yaşadığı insan kırılmasının yine insanla aşılacağı ve çarenin insanın iç değerlerinde olduğunu bilir

**Katliamdan
birkagün sonra
bulunan çantasından,
bir köğüdayazdığı
şu dizeler çıkacaktı:
"Öldüğümde doğduğum
yere gidiyorum
yıllarca süren bir
hasret ve bilinmezliği
işte böyle
yeniyorum..."**

İlk şiir kitabı Gezin'de Ahmet Haşim'den, Ahmet Muhip Dıranas'dan, İkinci Yeni'yeetkilenmeler bulunmasına karşın, yalın ve akıcı dili, etkileyici müzikalitesi ve yansıttığı duygusal atmosfer ile kendine özgü bir şiir kurmuştur. Benzetme ve eğretilemeleri bolca kullanmasına karşın, anlamın çok derinlerde olmadığı, okurun rahatçaalınlayabilidiğışiirleriyazar.

Behçet Necatigil'in söylediği gibi, daha "İlk kitabı şairi"dir.

Behçet Aysan'la birlikte birçok şiir etkinliğinde şiirler okuduk. Onu dinlemeyi çok severdim. Davası sesizle şiirler okuyan arkadaşımı... Onunla akşamüzerleri Ekspres'te buluşmalarımızı, buz gibi biralarmızı yudumlamak, biraz ilerdeki ilkokuldan dağılmaz zilin çalıp çalmadığını kontrol etmek için ikide bir saatine bakışlarını... Behçet Aysan'ın sıcak, içtenlikli insanı duyarlılıkta ördüğü şiirlerinde özgürlük, toplumsal ve bireysel acılar, duygusal travmalar egemen oldu. Yoksul halkların yaşadığı büyük trajedilerle insanın en derindeki acıkırkıntılarının bıraktığı izler, onun şiirlerinde aynı lirizmi içinde sözcükte de döküldü. Kendi yaşamından yola çıkarak toplumsala ulaşan, güncel olan içindeki kalıcı olanı gören şiirlerinde insanın evrensel yönleriniyanıttı.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranterey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Behçet Aysan'ın şiirinin en önemli özelliği, çok az sayıda sözcüklerle, hatta tek sözcükten oluşan ve kesik kesik okunmayı öneren dizelerle, anlamsal çok değerliliği yüksek şiirler yazmasıydı. Şiirlerine görevci bir kimlik yükleyen, şiirlerinin anlam katmanlarını sınıfsal bir temele dayandıran bir şiirdi. Bazı demokratik kitle örgütlerinin yönetimlerinde yer alması da bu özelliğinin sonucuydu. O içtenliği, poetik duruşu, şiirinin ürettiği ideoloji ile kendi ideolojisinin asla çelişmemesi, sürekli evrensel şiir duyurluğuna çalışmasıyla tam bir şiirdi.

Asaf Koçak'la 1978'de, Ankara'da, Yapıt dergisinin ofisinde karşılaştık ve tanıştık. O, Yapıt dergisine karikatürler, desenler çiziyordu, ben de şiirler ve yazılar yayımlıyordum. "Düşünen Adam" karikatürü derginin bir sayısında, kapakta yayımlanmıştı. Bir köyde öğretmenlik yapıyordum. Dostluğumuz ilerledi.1983'de aynı bölükte asker olarak karşılaştık. Asker arkadaşlığının, "sıkı arkadaşlık" olduğu bilinir. Dört ay askerlik yaptık. Bu süre içinde de bol bol sanat, resim, karikatür, estetik konuşma, tartışma zamanımız oldu. Yozgat'ta öğretmenli ve askerlik bitince Ankara'ya geldi. Kısa sürede Ankara "entelejişiyası" onu çok sevdi. Bir de kendine ağır armonikası edinmişti ve böylece tam bir yarı bohem, biraz çlgün, sokakların haylaz çocuğu, "herkesin sevgilisi" imajı oluşturmuştu. Elbette kendini bütünüyle karikatür ve tasarım işine verdi. Yaşamını böyle kazanıyordu. Hatta benim 1992'de yayımlanan "Karışılma" adlı kitabımın kapak tasarımını yapmıştı ve "en iyi isim" diye övünüyordu. Gerçi ben pek beğenmemiştim ve o benim bu işlerden anlamadığımı öne sürüyordu. Bir yıl sonra anlatılmaz bir vahşetin, Sivas katliamının onu elimizden alacağından habersizdim. Asaf Koçak'ı, sevgili kardeşimi, tesadüfen yaşayan bir fani olarak, özlemle, saygıyla ve çok sevgiyle anıyorum.

Uğur Kaynar, damarlarında şiir dolaşan adam... Siyah deri yeleği, epey hırpalanmış kahverengi deri çantası, gözlüğü, sessizliği, az konuşması ve hep belli belirsiz bir gülümseme olan yüzüyle, hayatını şiir yapmış adam. Şiirlerinde hep sevginin ışığı ile hüznün gölgesi arasında bir etkileşim vardır. Nalif, düşünceli, az konuşan, biraz mahcup ama zeki bir şiir. Kendi kurduğu ama adını birlikte koyduğumuz "Elyazları Yayıncılık" tan çıkan kitaplara yazdığı sunu yazısında şu sözleri yer verecektir: "Amacımız: yazın tarihine belgesel nitelikte kitaplar kazandırmak ve şiirin yok sayıldığı bir ülkede, şiire hak ettiği saygıyı göstermektir."

Katliamdan birkaç gün sonra bulunan çantasından, bir kâğıda yazdığı şu dizeler çıkacaktır:

"Öldüğümde doğduğum yere gidiyorum
yıllarca süren bir hasret ve bilinmezliği
işte böyle yeniyorum..."

Mehmet Ali & Akşamsıra

Bra an geliyor. "Bu hissettığım ne güzel, özel bir şey."
Sonra mutluluktan uykusunu buluyor. Daha yere
inmeden be, bakıyorum kimseler kalmamış ortada

Elinin kolu.

Bir NEURAMA
gösteren bir fotoğrafı tutuyor
güler abime sokulduğu elinde griyosforun sıkıca tutulmuşudur.

Uçsuz bucaksız azınlığın kaptanı Cenk Taner; Mühim olan gemiyi sağ salım limana getirmektir

ALİ DENİZ USLU

"Sudan oluşup da suya dokununca bozulan her şey. Bütün bu ahşap, bütün bu çelik, bütün bu otlar ve dahi insanlar.../ Bir şeyi oluşturan şey, onu bozmaya da yazgılıdır./Ama isteyerek ama istemeden.../ Olduğuna saygı duy./Gemiler de atlar gibidir./ Silah sesinden ürkerler." Bu dizeler Cenk Taner'in Özgür Olduğunda Marmara kitabındaki "Su" şirindendir. Bazı geceler ansızın basar beni bu şiir. Sık sık döner okurum. Olduğum yerden alır, başka bir yere bırakır. Öncesiyle sonrası aynı insan değildir. Ve severim bu başkalaşım halini. Şimdilerde de Cenk Taner, Kesmeşeker ile 30'uncu yılını kutluyor. Sayısız konser, onlarca unutulmaz şarkı, bolca güzel anı ve hatıralarla dolu bir serüven bu. Şanslıyım ki pek çoğunun ucundan, köşesinden bir parçası olmaya çalıştım, meyhanе sohbetlerimizde de kendi karanlıklarımız bir birimizle aştık.

Zaman içinde "Her şey sermaye için sevgilim" uçsuz bucaksız azınlığın kutsal marşına döndü. Sanırım gün geçtikçe de hem memleketin hem de dünyanın ruh halini daha güzel özetliyor. Aslında Cenk Taner'in şarkıları dinlemekten fazlasını istiyor. Okumak, anlamak ve düşünmek için de bire bir. Biz de uzak mesafeden konuşup, 30 yılın tadımlık bir muhasebesini yaptık.

■ **"Aşkılar Bizi Terk Etti'den "Lodos varmış İstanbul'da, Kadıköy'de..." dizeleri geldi aklıma söyleyiye başlarken. Lodos var mı hala İstanbul'da?**

Lodos öyle bir rüzgâr ki, kiminde kafa açar, kiminde baş ağrısı yapar; bünyeye göre yani. Bu coğrafya oldukça lodosolacaktır, doğa böyle... İlhan Berk'in dediği gibi "Büyük şehir

öğreniyorum", önemlidir bu.

■ **Kesmeşeker 30 yılı devirdi. Pek çok önemli müzisyen geldi geçti gruptan ama Cenk Taner, nam-ı diğer "kaptan" dümeni hiç kırmadı mı?**

Benim de dümen kırdığım olmuştur kaptan olarak! Mühim olan gemiyi sağ salım limana getirmektir her zaman. Kimse sana fırtınada ne yaptığını sormaz, gemiyi getirip getirmedigine bakar. O zaman kaptan oluyorsun, Kesmeşeker gemisi için de aynı şey geçerli. Yanaştırdık çok şükür her zaman, ama uçuşu hatırlayanlarıdanız. Malum "Sakin Sular Derin Akar."

■ **Dönüp geriye baktığında ilk anda aklına gelen yüzünü gülümseten olay nedir?**

Yüzümü gülümseten olay buraya gelmemizdir, yoksakolayavartıbil... 30 yıl sahnede olan bir grubun anıları kitap olur. Neler neler, bazıları gizli kalsın...

■ **Kaptan'ın bir sitemi var mı?**

Sitem var mı? Gençken vardı tabii ama şimdi hiçbir önemi yok. Sevdığımız isimlerin dünyalarını kurtarmak adına popçularla yaptıkları işbirlikleri, reklamlara verilen şarkılar, vermeyenlerin değerinin bilinmemesi üzmüş müdür bizi bilmem açıkçası. Biz bunlara takılmıyoruz da, arşivimizdeki bazı plaklara elimizi koymaya çalışıyoruz. Ne uğruna, ne pahasına?

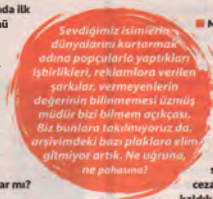
BİZ 68'E NASIL BAKIYORSAK GENÇLER DE 90'A ÖYLE BAKIYOR

■ **Müziği iyi tanıyan bir müzisyen olarak 90'lardan sonra nelerdeydi? Müziğin evrimi, sosyal medya, yeni dünya düzeni sanatçıyı ve dinleyiciliyi nasıl etkiledi?**

90'lar dünya tarihinde bir zaman. Biz 68'e nasıl bakıyorsa şimdi ki gençler de 90'lara öyle bakıyor muhtemelen. Evet, kesinlikle güzel zamanlar, çünkü bizim gençliğimiz, dayanışma, yar dımlaşma, ne ararsan artık! El yordamı, eller beraber, herkes beraber... Ne cep telefonu ne laptop, verilen sözlerin tutulduğu zamanlar. Bizde bu her zaman böyle olacak...

■ **Metin Kurt ile "Doğdum Ben Memlekette" albümü sırasında tanışmıştık. Devrimci, hak savunucusu, duruşuyla, tavıyla çok özel biriydi. "Futbol yalnızca futbol değildir" klüşesi aslında onun için söylenmiş olabilir. O gideni çok oldu, sanırım endüstriyel futbolda ceza sahasında daha da yalnız kaldık.**

"Metin Kurt Yalnızlığı" şarkısını yazdıktan sonra tanıştık kendisiyle, Nâzım Hikmet'in bahçesinde. "Benimle ilgili şarkı yazmışsınız, ben sizi araştırdım, Kesmeşeker bunu yapabilir dedi. Sonra dostluğumuz başladı, "Her Şey Sermaye İçin Sevgilim" şarkısını da çok severdi. Kendine has mücadelesinin getirdiği sertliğe

şahip bir insandı. Beni şaşırta, birçok insanın eleştirdiği bugün popüler olan bazı isimlere laf söyletmezdi. İsimler bende gizli ama onlarla olan geçmiş, onların safvetemiz taraflarını hep onayladığını gösteriyordu.

ŞARKI YAZARLIĞI VE KALİTELİ VOTKA

■ Şarkı sözü yazarlığı nasıl bir yolculuktur?

Şarkı yazarlığı tarih öncesinden gelen bir şey. "Şeyi bilerek kullandım. Orta yolcusun, ya da değilsin, budur yazarlık. Yazıyorsan bir derdin var demektir, bu derdini ya paylaşırsın ya da pazarlarsın. "Her Şey Sermaye İçin Sevdimim." Şarkı yazarlığı damıtmaktır, kaliteli birvotkagibi,

■ Salgın günleri nasıl geçti, geçiyor. Sahnedən uzak kalmak, geleceğin belirsizliği ve dizi senaryosu gibi yaşadığımız son aylar sizi nasıl etkiledi?

Salgın günleri, üst organizmanın hareketle geçtiği günler. Dünya tarihinde defalarca görülmüş. Biz ilk defa gördük o başka. Kim ne yaptı, kim ne üretti bilmem ancak ben bazı şeyleri yani yazarlığımı değiştirdim. Yeni albümde de böyle... Daha zor, aslında daha kolay olmanın vakti geldi.

■ Başka ülkelerin Kadıköy'leri hangileri?

Kadıköy, yapılarından yollar açan bir şehirdir. Dolayısıyla kimin denizi güüyorsa mutlulukla, kimin ağaçları yeşeriyorsa, o şehir Kadıköy'dür...

KESMEŞEKER HAYATA KARŞI ERKEN UYARI SİSTEMİDİR

■ Yeni kitap, yeni albüm... 30. yılda neler bekliyor bizi?

Yeni kitap olabilir, olursa alternatif bir yayinevindenolacak.

Albüm hazırda aslında, hatta stüdyo programları belırdı ancak malum durumlar sebebiyle ertelendi. 30'uncu yıl programını da erteledik biraz, şöyle ki grubun 30'uncu yılına dair retrospektif sergi, sınırlı sayıda basılacak bir 45'lik, özel bir 30'uncu yıl konseri ve albüm projeleri. İlk olarak 45'liği kaydediyoruz. Sahne tabii ki müzisyenler için çok önemli, özedik mi özedik. Her şey belirsiz şu an, herkes için. Salgının ilk günleri gaza gelmeler, çalışmalar ve sonra salmalar... Kesmeşeker dinleyicilerinin ilk kapalı bir jargonu vardır: Kesmeşekeryerine Kesme, Cenk Tuncerine Kaptan, kendileri için UBA (Üçüncü bucağı azınlık) derler. Hepsine sevgiler buradan. Bir de sevdiğim bir tabir var, bir dinleyicimiz söylemişti; Kesmeşeker hayata karşıerkenuyarı sistemidir.

ŞAFAK SALDA

En yeni normal

Önce devrimci virüs dedik hatırlayın, gelen haberlere pek itimat etmedikimiz Çin'i saymazsak İngiltere Başbakanı, Fatih Terim, Trump'ın danışmanı gibi tanınmış isimler, iş insanları ya da seyahat eden insanlar gibi ekonomik durumu iyi insanlardan başladı mesaiye Korona. Ve insanlara ilk etapta "ne virüsmüş be zengin fakir dinlemiyor" dedi. Ama bu büyük bir yanılgıydı. Hali hazırda enfekte vaka sayısı neredeyse 10 milyonu bulacak olan virüs toplumun ekonomik olarak en alt sınıfını hedef alarak artmaya devam ediyor. Yazının bundan sonrasına yine Almanya'daki kuzeninizden gelen haberler şeklinde devam ediyorum. Vereceğim bilgiler ve yapacağım yorumlar Berlin'den yapılan yorumlar olarak kalsın aklınızda, zira dünyada virüsle ilgili her şey ciddi değişiklikler söz konusu.

"Ne virüsmüş be zengin fakir dinlemiyor" dedi.

Berlin'de koronavirüs ilk duyduğumuzda hemen nereden bulaşmış insanlara der diye çıktık. Karşıma -genelde- Berlin'in iyi para kazanan beyaz yakalıların takıldığı bir gece kulübü, Berlin'e 40 km uzakta bulunan tropikal bir kapalı havuz ve Avusturya'da kayak yapıp dönen tatilciler çıktı. Yani salt Berlin özelinde bile baktığımızda karşıma ekonomik olarak durumu fena olmayan insanlar çıkıyor. Çünkü seyahat eden, kitalararası iş yapan, eğlence mekânlarını dolduranlar genellikle bu insanlar dı. Şimdi baktığımızda ise virüsü kıta Avrupa'sına getiren ve ilk olarak insanlara bulaştıran bu üst sınıf evinde izole yaşayarak görece daha korunaklı bir yaşam sürüyor. Ancak toplumun yoksul kesimleri eli kolü bağlı bir şekilde virüs kapma tehdidiyle burun buruna. Yazıyı kaleme aldığım 24 Haziran itibarıyla Almanya'da koronavirüs bulaştırma kat sayısı 2,8. Yani 100 kişi 280 kişiye bulaştırıyor gibi görünüyor hastalığı. Ancak istatistikte bu sayıyı 100'e çıkartıp 280'ye çıkarırsanız...

konusu. Örneğin Berlin'in en zengin semti Zehlendorf'ta toplam hasta sayısı 577 iken Köln yakınlarında bulunan ve daha çok Doğu Avrupa ülkelerinden gelip çalıştıkları yerde yatılı kalan işçilerin çalıştığı bir et fabrikasında 1300 işçide koronavirüs tespit edildi. Berlin'in Neukölln ilçesinde Romanlar yaşadığı bir binada çok sayıda vaka tespit edildiği için bina karantina altına alındı. İnsanların Roman olduklarını da altını çizdiği için Neukölln Belediye Başkanı'ndan öğrendik?! Yani geldiğimiz noktada zenginler evlerinden çıkmayarak,

orta sınıf home office çalışarak hayatına devam ederken yoksullar toplu taşıma kullanmak, çalışmak ve küçük evlerde kalabalık bir nüfusa yaşamak zorunda. İşin bir diğer ilginç tarafı da Almanya'da ve Fransa'da hasta salgının kronik olarak insanlara baktığımızda göçmenler,

ABD'de ise siyahilerin yaşadığı mahalleler ön plana çıkıyor. Bugün Almanya'nın en büyük sağlık sigorta şirketlerinden AOK'nın yayınladığı araştırmaya göre Almanya'da Hartz 4 diye bilinen sosyal yardım ücretiyle geçinenler diğer insanlara göre koronavirüse yakalanma riski yüzde 84 daha fazla. Bu araştırma sonucu, verdiğimiz haber ve gözlemler destekleyen en güncel ve lokal araştırma olarak bugün gündemdedi.

Demem o ki koronavirüs herkese karşı adil değil. Toplumun en zayıf kesimlerini hedef alarak yayılmaya devam ediyor. Bakimevlerine muhtaç yaşlılar, kronik hastalığı olanlar, toplu taşıma kullananlar, hizmet sektöründe çalışanlar ve eğitim düzeyi düşük olmasından dolayı bilinç düzeyi de düşük olan yoksul insanlar günümüzde her alanda olduğu gibi koronavirüs mücadelesinde de kaybedenlerin en üst sıralarına yazılıyor.

Günümüzün acımasız sistemi yoksulları yabıca yok etmeye devam ediyor.

Y. EMRE CEREN

Çağlar boyu güzelliği temsil eden kadın: **APHRODITE**

Uranos, Gaia'nın rahmine çocuklarını hapsedtiğinde aklı hinliğe çalışan oğlu Kronos, anasının verdiği çelikten bir tırpanla babasının cinsel organını keser. Uranos'un kesilen organı havalandırır ve denize düşer; köpüklü dalgaların ortasından "bir kız türeyiverir." Kıbrıs kıyılarında karaya çıkar ve ardı sıra aşkın tanrısı Eros ve arzusun tanrısı Himeros'peşinden gelir. Böylelikle Homeros'un "Altın Aphrodite" dediği, güzelliğiyle her çağ için bir kıstas olan aşkın tanrıçası doğar.

Aphrodite, kimine göre Hera'yı tuzaktan kurtaran Demirci Tanrı Hephaistos'u mükaafatlandırmak için, kimine göreseye Hephaistos'ı kiskanan Hera'nın onu zapt etmeye çalışmasından ötürü, Hephaistos'a evlendirilmiştir. Kimsenin sevmediği, anası Hera tarafından topal bırakılan tanrı Hephaistos'u, Aphrodite de hiç sevmeyiz. Bu yüzden güzel tanrıça kocasını hep aldatır. Günlerden bir gün bir şafak esnasında Güneş Tanrı Helios, Savaş Tanrısı Ares ile Aphrodite'yi yakalar. Bunu Hephaistos'a anlatır ve herünerli tanrı sadece kendisinin hareket ettirebildiği dev bir ağız eder. Ertesi gece Aphrodite ile Ares'i basar ve ağır atarak ikisini de ağın içine tutar. Ağ göklere kaldırır ve bütün Olimpos'u bu rezaleti görmesi için çağırır. Poseidon'un ricası üzerine ağı dağıtır ve tanrıya tanrıçayı serbest bırakır. Utançtan Aphrodite Kıbrıs'a, Ares ise Trakya'ya kaçar. Rivayete göre savaş, aşk ve güzelliğin yanı sıra, Ares ile Aphrodite'nin Dehşet, Korku, Uyum gibi çocukları olur.

Aphrodite, Ares'in ardından bu kez de bir ölümlüyle yani Adonis'e Ares'i aldatır. Adonis, güzeller güzeli bir çocuktur, Aphrodite ona aşk olur ve onu korumak için yeraltındaki tanrıça Persephone'ye gönderir. Ancak Persephone de çocuğa aşık olur ve geri vermek istemez. Zeus yılın 4'ü Persephone'yle, yılın 4'ü Aphrodite'yle ve 4'ü ay da nerede olmak isterse orada olacak diye hükümünü verir, ancak çocuk karada gezerken kışın aşk Ares'in gönderdiği bir yabandomuzdu tarafından öldürülür. Aphrodite, Troialı Ankhises'e de gönlü verir.

Kaz Dağları'nda buluşan tanrıça ve Ankhises, yıllarca beraber olurlar. Nihayetinde Troia Savaşı gelip çatığında, savaşın sonucunu ve yıkımını bilen Aphrodite, aşk Ankhises'in ve çocuğuyla torununun Troia'dan kaçmasına da yardım eder. Bu ilişkiden iki oğlu olur; birisi Lyrnos, öteki ise Romalıların atası Aeneas'tır. Aphrodite ya da Romalıların kendisini çağırdığı adıyla Venus, Romalıların atası sayıldığı bu sebeple kendisine Venus Ana adıyla bir tapınak bile inşa edilmiştir. Aphrodite'nin bilinen son efsanevi aşkı Hermes'tir. Ulak Tanrı Hermes ile de beraber olan Aphrodite'nin, bu beraberlikten Hermaphrodit anlamına gelen Hermaphroditos adında bir çocuğu olur.

Tanrıça aşklarıyla ünlü olduğu kadınlara gazabıyla da ünlüdür. Kendisini onurlandırmayan Lemnoslu kadınlara, koklayanın tahammül edemeyeceği bir koku musallat eder. Kocaları da bu koku yüzünden eşlerinden kaçmaktadırlar, durumu anlamayan kadınlar adadaki bütün erkekleri öldürür ve uzun bir süre kadınlar topluluğu uylaylanı ötenilirler. Nicede cezalandırılmasından birinde Şafak Tanrıça'yı Orion'a aşık olmakla, Kinyras'ın kızı Phaidra'yı yabancılarla fuhuş yapmakla cezalandırıldı. Ancak Aphrodite'nin ebette tarihteki en rolü, Troia Savaşı'nın çıkmasına sebep olmasındır. Bir lütfu sayılabilecek içinde bulunduğuşu çağı değiştiren bir cezadır bu. Üç Güzeller Yarışması'nda Hera ve Athena'nın Paris'e ettikleri kraliçe ve savaşta yenilmezlik tekliflerine karşılık Helene'nin aşkını ve evliliğini öne sürmüştü Paris'in bu teklifi kabul etmesiyle de Troia Savaşı'nın başlatılmasına vesile olur.

Beni ona doğru çeken bir şey var! Bu belki de bana gereken şeyin ta kendisi.

Anton Çehov

Özgürlüğü, insan onurunu sevdiğim gibi seviyorum seni, insanların aç kalmama hakkını sevdiğim gibi...

Ernest Hemingway

- İmtiyaz Sahibi: Birgün Yayıncılık ve İletişim Tic.A.Ş. adına İbrahim Aydın
- Yayın Kurulu: Onder Abay, Ümit Bektaş, Burak Abatay
- Edebiyat Danışmanı: Haydar Engelen
- Editörler: Burak Abatay, Mustafa Kömür
- Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Sefer Selçuk Özбек
- Reklam ve İletişim: bavlureklam@birgun.net, bavlur@birgun.net
- Grafik Tasarım: Barış Can Sarıtaş
- İletişim: 0546 2883328 - iletisim@bavuldergi.com - bavlur@birgun.net
- www.bavuldukkani.com
- Adres: Gülbahar Mahallesi, Avrı Diliği Sokak, Özden Apartmanı, No: 14/3 Mecidiyeköy/Sisli İstanbul
- Basılı UNPRINT Basım Sanayi ve Tic. A.Ş.
- Adres: Ömerli Mah. Hadimlik - İstanbul Cad. No:159 Hadimlik Arnavutköy 34555 İstanbul / TÜRKİYE
- Tel: +90 212 798 2840 / Faks : +90 212 798 2063 - www.bavlurdergi.com
- Genel Dağıtım: Türkuvaz Dağıtım Pazarlama A.Ş.
- ISSN: 2149-8113 Aylık yayın süresi yayındır.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranfey.org>

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranney.org>

